

Gradivo za razlagalni vojaški slovar

Gradivo za razlagalni vojaški slovar je nastalo v okviru raziskovalnega projekta Razvoj in upravljanje nacionalnovarnostnega sistema, ki je potekal v okviru ciljnega raziskovalnega programa Znanje za varnost in mir 2006–2010, in vsebuje 1.737 slovarskih sestavkov (celotni geslovnik za slovar vsebuje 15.210 iztočnic, ki so onaglašene in opremljene z osnovnimi slovničnimi podatki). Nosilec projekta je bil ZRC SAZU, sodelovali so še Fakulteta za družbene vede in številni strokovnjaki z vojaškega področja in terminologije.

absolútni oporéčnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti, ki zavrača kakršnokoli opravljanje vojaške službe ali civilne nadomestne službe

acídna vžigálna kápica -e -e -e ž vžigalna kapica, ki vsebuje kislino za aktiviranje vžigalnika

administratívni vrhúnc -ega -nca m s predpisi določena največja višina, na kateri sme letalo leteti

admirál -a m v Slovenski vojski najvišji mornariški čin, za stopnjo višji od viceadmirala, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF9

admirál flóte -a -- m v Jugoslovanski ljudski armadi najvišji mornariški čin

admirálka -e ž v Slovenski vojski najvišji mornariški čin, za stopnjo višji od viceadmiralke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF9

aêrodinámična ós kríla -e osí -- ž zveznica aerodinamičnih središč profilov krila vzdolž razpetine krila

aêrodinámična síla -e -e ž sila, ki deluje na telo pri gibanju skozi zrak

aêrodinámična zavóra -e -e ž naprava, ki poveča upor letala in s tem hitrost izgubljanja višine

aêrodinámični projektíl -ega -a m projektíl, ki ima aerodinamične površine za stabilizacijo in vodenje v letu, navadno krilca

aêrodinámično sredíšče -ega -a s točka na profilu krila, okoli katere je momentni količnik konstanten, če se spreminja vpadni kot krila

aêrodinámično zvítje kríla -ega -a -- s spreminjanje kota ničnega vzgona profila krila vzdolž razpetine krila

aêrodinámika -e ž veda, ki se ukvarja z gibanjem letalnikov skozi zrak

aêroelástičnost -i ž deformacija strukture elastičnih teles pri odzivu na aerodinamične obremenitve

aeronávтика -e ž veda o letenju in dejavnost, povezana z letenjem

aerostát -a m → letálnik, lážji od zráka

aerostátika -e ž področje mehanike fluidov, ki obravnava pojave in obnašanje teles v mirujočem zraku

akcíjski rádij -ega -a m največji dolet letala z normalno bojno opremo brez polnjenja goriva v zraku, pri čemer je treba zagotoviti vse varnostne pogoje

akrobácija -e ž nadzorovano nenavadno gibanje letala za športne, vojaške ali tekmovalne namene

akrobátsko letálo -ega -a s letalo, ki zaradi velike trdnosti in krmarljivosti sme delati akrobacije

aktivírana mína -e -e ž mina, pri kateri je vžigalnik pripravljen za eksploziranje

aktivírani obrámbni sistém -ega -ega -a m stanje, v katerem elementi obrambnega sistema ali obrambni sistem v celoti uresničuje svoje temeljne naloge

aktivírani vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki sproži eksplozivno polnitev projektila, bombe, mine

aktivíranje vžigálnika -a -- s sproženje eksplozivne polnitve projektila, bombe, mine z vžigalnikom

aktívna zráčna obrámba -e -e -e ž bojno delovanje na sovražnikova sredstva za napad iz zračnega prostora, ki vključuje uporabo letal, kopenskih oborožitvenih sistemov zračne obrambe in drugo oborožitev ter sredstva za elektronsko bojevanje

aktívni akústíčni vžigálnik -ega -ega -a m nekontaktni vžigalnik, ki se aktivira na podlagi oddaje ali sprejema akustičnih signalov, navadno za aktiviranje podvodnih torpedov in min

aktívni artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, na katerem potekajo vojaške dejavnosti nasprotnika

aktívni várnostni ukrépi -ih -ih -ov m mn. varnostno delovanje, ki vključuje motenje ali uničenje sovražnikovih zmogljivosti za izvidovanje, obveščevalno dejavnost in pridobivanje podatkov o ciljeh, napad na poveljniška mesta in druge elemente sistema poveljevanja in kontrole, zavajanje in psihološko delovanje

aktívno-reaktívna trenútno-fugásna mína -e -e -e ž trenutno-fugasna mina, ki se izstrelji iz cevi minometa kot klasična mina, na tirnici pa se vžge raketni motor, ki ji da dodatno kinetično energijo in s tem poveča domet

aktívnoreaktívni projektíl -ega -a m projektíl, ki se izstrelji iz cevi orožja kot klasični projektíl, na tirnici pa se vžge raketni motor, ki mu daje dodatno kinetično energijo in s tem povečuje domet (30–50 %)

akústíčna podvôdna mína -e -e -e ž podvodna mina z akustičnim vžigalnikom, ki se aktivira pod plivom ladijskih шумov

akústíčni vžigálnik -ega -a m aktivni ali pasivni nekontaktni vžigalnik, ki se aktivira na podlagi oddaje ali sprejema akustičnih signalov

álpška enôta -e -e ž → gôrska enôta

álpška pehôtna enôta -e -e -e ž → gôrska pehôtna enôta

alternatívni oporéčnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti, ki namesto vojaške službe opravlja civilno nadomestno službo, ponavadi v civilnih organizacijah javnega pomena **S:** civilnik

alternatívni vojáški rók -ega -ega -a m čas obveznega služenja vojaškega obveznika, ki uveljavlja ugovor vesti v civilnih organizacijah javnega pomena

alternatívno letalíšče -ega -a s vnaprej določeno letališče, na katerem letalo pristane, če je onemogočen pristonek na predvidenem letališču, in je mogoč tudi kasnejši vzlet letala

alternativno slúženje vojáškega róka -ega -a -- -- s opravljanje določen čas trajajoče obvezne dejavnosti v civilnih organizacijah javnega pomena zaradi uveljavljanja ugovora vesti

amfíbijska enôta -e -e ž enota, ki deluje z morja proti sovražni ali pogojno sovražni obali

amfíbijsko letálo -ega -a s letalo, ki lahko vzleti in pristane na trdnih tleh ali vodni gladini

ánti-G-obléka -e [ántigéobléka] ž posebna obleka, ki pri ostrih manevrih letala ublaži učinke pospeškov na človeško telo

ántimateriálna púška -e -e ž → ostrostrélna púška velíkega kalíbra

armáda -e ž **1.** oborožene sile države **S:** vójska **2.** največja vojaška operativna enota **3.** nestalna vojaška formacija pod poveljstvom generala ali podpolkovnika, sestavljena iz 2 do 4 korpusov in ostalih prištabnih enot, ki zaradi svoje velikosti izvajajo tako taktično kot strateško bojevanje **4.** kopenska vojska

armádna artileríja -e -e ž artilerijske in raketne enote v organski sestavi armade, neposredno pod poveljstvom poveljnika korpusa, za ognjeno podporo in protioklepni boj

armádna artileríjska skupína -e -e -e ž skupina za ognjeno podporo, sestavljena iz armadne artilerije večjega kalibra in dometa z močjo več artilerijskih bataljonov (polkov, brigad)

armádna skupína -e -e ž nestalna vojaška formacija, ki zaradi svoje velikosti izvajajo strateško bojevanje, sestavljena iz 2 do 4 armad, ki ji poveljuje najvišji prisotni general
ang.: Army group

armádni generál -ega -a m → generál armáde

armírana plástična mása -e -e -e ž epoksi smola, za letalska ogrodja navadno armirana s steklenimi ali ogljikovimi vlakni

armírani vžigálnik -ega -a m vžigalnik, pripravljen za delovanje

armíranje -a s priprava orožja in posadke na delovanje

armíranje vžigálnika -a -- s osvobajanje udarnega mehanizma z zapiranjem električnega kroga, da je vžigalnik pripravljen za aktiviranje

artilêrec -rca m pripadnik artilerijske enote, izšolan in usposobljen za delo v tej enoti

artilérja -e ž **1.** močno strelno orožje kopenske vojske, letalstva in mornarice **S:** tópníštvo **2.** rod kopenske vojske z veliko ognjeno močjo, ki podpira taktične in združene taktične enote
S: artilerijska enôta

artilérja málega dométa -e -- -- ž klasična artilerija z dometom do 10 km

artilérja málega kalíbra -e -- -- ž artilerija, oborožena z orožjem kalibra do 105 mm

artilérja srédnjega dométa -e -- -- ž klasična artilerija z dometom 10–20 km

artilérja srédnjega kalíbra -e -- -- ž artilerija z orožji s kalibrom 105–155 mm

artilérja velíkega dométa -e -- -- ž klasična artilerija z dometom nad 20 km

artilérja velíkega kalíbra -e -- -- ž artilerija z orožjem s kalibrom nad 155 mm

artilérja velíke močí -e -- -- ž artilerija s klasičnimi orožji kalibra nad 210 mm in vsi projektili z nuklearno bojno glavo, ki z veliko silo učinkujejo na cilj

artilérja za nèposrédno podpóro -e -- -- -- ž artilerija, ki z ognjenim delovanjem neposredno vpliva na potek boja

artilerija za podpóro -e -- -- ž artilerija, ki podpira bojno delovanje pehotnih in oklepnih enot

artilerija za splôšno podpóro -e -- -- -- ž artilerija, ki z ognjenim delovanjem samo podpira lastne sile v boju

artilerijska baterija -e -e ž osnovna organizacijska enota v artileriji, sestavljena iz poveljstva, poveljniškega in ognjenih vodov, samostojna ali v sestavi artilerijskega bataljona, polka in brigade, namenjena za ognjeno podporo ali protioklepni boj

artilerijska brigáda -e -e ž artilerijska enota, neposredno podrejena poveljstvu korpusa ali armade, sestavljena iz 3 ali več artilerijskih bataljonov, enote za podporo in logistiko, namenjena za ognjeno podporo ali protioklepni boj

artilerijska búsula -e -e ž optični instrument, ki združuje busolo, daljnogled in kotomer in se uporablja za merjenje azimutov, horizontalnih, vertikalnih in naklonskih kotov, daljin (od 50 do 400 m), za usmerjanje orožij v osnovno smer, kazanje ciljev in opazovanje

artilerijska enôta -e -e ž → artilerija (2)

artilerijska ognjéna podpóra -e -e -e ž ognjeno delovanje artilerije na nasprotnikove kopenske, pomorske, zračnodesantne sile, objekte, sredstva za podporo lastnih sil v boju

artilerijska ognjéna pripráva napáda -e -e -e -- ž → artilerijska pripráva napáda

artilerijska opazoválnica -e -e ž mesto, npr. v bojnem ali nebojnem vozilu, zunaj vozila, na ladji, v helikopterju, kjer izvršilec streljanja zbira podatke o nasprotniku, njegovem položaju, zemljišču ali od koder upravlja in vodi artilerijski ogenj

artilerijska pripráva napáda -e -e -- ž ustvarjanje načrtovanih artilerijskih ognjev in raketnih udarov po točno določenih ciljeh, zlasti po živi sili, nasprotnikovi artileriji, poveljniških mestih in centrih zvez, neposredno pred začetkom napada **S:** artilerijska ognjéna pripráva napáda, tópníška pripráva napáda

artilerijski bataljón -ega -a m osnovna taktična, ognjena in administrativno-logistična enota artilerije, sestavljena iz poveljstva, poveljniške enote, določenega števila baterij in logistične enote, namenjena za ognjeno podporo

artilerijski cílj -ega -a m **1.** zaseden ali nezaseden, naravni ali umetni element bojnega razporeda nasprotnika, na katerega se strelja zaradi ustvarjanja ugodnih razmer za nadaljnje bojno delovanje **2.** površina pravokotne oblike, orisana okoli fizičnega cilja z znanimi koordinatami, dimenzijami, potekom na zemljišču, vodi, stopnjo utrjenosti, na katero se strelja z artilerijskim orožjem

artilerijski cílj na prôstem -ega -a -- -- m artilerijski cilj zunaj zaklona, zaklonilnika, vozila

artilerijski cílj v zaklônu -ega -a -- -- m artilerijski cilj znotraj kakšnega objekta, rova, zaklonilnika, vozila, utrjene stavbe

artilerijski daljnoglèd -ega -éda m univerzalni artilerijski opazovalni instrument za odkrivanje, opazovanje in določanje položaja cilja, opazovanje zadetkov

artilerijski nabòj -ega -ôja m naboj, ki vsebuje vse elemente za izstrelitev iz cevi artilerijskega orožja (projektil, smodniška polnitev, tulec in topovska kapica)

artilerijski ôgenj -ega ôgnja m **1.** organizirano, časovno in prostorsko usklajeno delovanje artilerije zaradi izvršitve bojne naloge **2.** delovanje artilerijskih projektilov na cilj zaradi doseganja zelenega materialnega in/ali moralnega učinka

artilérijski pólk -ega -a m višja taktična enota artilerije, sestavljena iz 3 artilérijskih bataljonov

artilérijski projektíl -ega -a m projektíl, ki ob sprožitvi ali vžigu zleti iz cevi artilérijskega orožja v določeno smer

artilérijski rakétni projektíl -ega -ega -a m raketni projektíl, ki se izstrelí iz artilérijskega orožja

artilérijski udár -ega -a m istočasno, močno, presenetljivo in množično ognjeno delovanje artilerije, ki se izvaja z ognjenimi udari ali s koncentracijami ognja na glavne sile nasprotnika v zelo kratkem času

artilérijski vòd -ega vóda m enota v sestavi artilérijske baterije, bataljona, polka, brigade ali samostojna, lahko poveljniška, ognjena, protioklepna, izvidniško-računska, radarska, optično-izvidniška, topografsko-geodetska

artilérijsko oróžje -ega -a s ognjeno orožje, ki mu zaradi velikosti in zapletenosti streže več ljudi

artilérijsko podcévje -ega -a s del lafete artilérijskega orožja, v katerega je vgrajena cev, ki ji omogoča gibanje vzdolž svoje osi pri trzanju in jo s pomočjo naprave za zavzemanje smeri cevi in naprave za zavzemanje nagiba cevi premika v horizontalni in vertikalni ravnini

artilérijsko stréljanje -ega -a s priprava in izstreljevanje določenega števila projektilov na cilj za ustvarjanje artilérijskega ognja, usposabljanje, preizkušanje orožja

artilêrka -e ž pripadnica artilérijske enote, izšolana in usposobljena za delo v tej enoti

aspiránt -a m v nekaterih državah diplomant častniške šole, ki se poteguje za častniški čin **S:** častniški aspiránt

aspirántka -e ž v nekaterih državah diplomantka častniške šole, ki se poteguje za častniški čin **S:** častniška aspirántka

astronávтика -e ž panoga znanosti in tehnike, ki se ukvarja s teoretičnimi in praktičnimi vidiki vesoljskih poletov

atmosfêra -e ž → ozráčje

atmosfêrski tlák -ega -a m → zráčni tlák

avtomátično pôlnjenje -ega -a s → avtomátsko pôlnjenje

avtomátska púška -e -e ž puška pehotnega vojaka, v kateri se del energije smodniške polnitve po vsakem strelu uporabi za ponovno napetje udarnega mehanizma in vstavitev naboja v ležišče in se ob daljšem pritisku na sprožilec lahko v rafalu izstrelijo vsi naboji iz nabojnika, ob krajšem pa posamični strelí **PRIM.:** júrišna púška

avtomátski minomèt -ega -éta m navadno samovozni minomet, ki se med delovanjem avtomatsko polni z minami

avtomátski tòp -ega tôpa m top, pri katerem po izstrelitvi prvega projektila poteka avtomatsko odpiranje zaklepa, polnjenje cevi, zapiranje zaklepa in izmetavanje tulca

avtomátsko pôlnjenje -ega -a s polnjenje orožja, ki poteka brez človekovih posegov **S:** avtomátično pôlnjenje

ávtopilót -a m naprava za samodejno krmarjenje letala

ávtorotacíjski lét -ega léta m 1. vrtenje krila s stalno kotno hitrostjo, ki ga povzročajo aerodinamične sile, brez odklona krmil 2. vrtenje glavnega rotorja helikopterja pri odpovedi motorja, ki daje potrebno vlečno silo za nadzorovan pristanek

ávtožír -a tudi **avtogir ávtožír** m rotoplan, ki ima motor s propelerjem, glavni rotor pa se vrti samo zaradi vodoravnega gibanja

ázimut -a m horizontalni kot med smerjo severa in smerjo objekta, določen v smeri urnega kazalca

ázimut cílja -a -- m kot med smerjo severa in smerjo cilja, določen z ognjenega položaja

ázimut opazovánja cílja -a -- -- m kot med magnetnim severom in smerjo opazovalnica–cilj, določen z opazovalnice z orientiranim izvidniškim instrumentom

ázimut osnôvne smerí -a -- -- m kot med pravokotnim severom in smerjo ognjeni položaj–sredina območja ciljev streljanja, na podlagi katerega se z natančnostjo 100.000 določajo podatki za usmerjanje orožij v osnovno smer

ázimut stréljanja na cílj -a -- -- -- m kot med smerjo pravokotnega severa in smerjo orožje–cilj streljanja, določen z ognjenega položaja

ázimut šíríne cílja -a -- -- m kot med pravokotnim severom in smerjo poteka cilja streljanja na zemljišču, ki se določa po karti ali z merjenjem azimuta smeri, vzporedne s smerjo poteka cilja, zaradi enakomerne razporeditve ognja na cilju

ázimut vétra -a -- m kot med pravokotnim ali magnetnim severom in smerjo, iz katere piha veter, ki se določa zaradi popravkov nastavitvev za streljanje

balístična ognjéna planšéta -e -e -e ž ognjena planšeta, na kateri je s streljanjem določeno medsebojno razmerje ognjenega položaja, opazovalnic, reperjev in ciljev

balístični in drúgi poprávki -ih -- -ih -ov m mn. popravki smeri in daljine zaradi absolutnega odstopanja začetne hitrosti, začetne hitrosti zaradi različnih serij smodniških polnitev, temperature smodnika, mase projektila, derivacije in vrtenja Zemlje

balístični projektíl -ega -a m projektíl, navadno raketni velikega dometa, ki večji del svoje poti preleti po zakonih balistike, brez možnosti večjih popravkov smeri

balístik -a m del elementarja v obliki ravnila, ki vsebuje grafični prikaz dela tablic streljanja za določanje na njem vgraviranih strelnih elementov

balístika -e ž veda, ki proučuje gibanje izstreljenih teles v zraku

balón -a m letalnik, lažji od zraka, ki nima pogona in možnosti krmarjenja in je brez ogrodja

barométrski vžigálnik -ega -a m nekontaktni vžigalnik, ki se sproži na nastavljeni barometrski tlak

bárvni projektíl -ega -a m projektíl, ki ima v bojni glavi barvno zmes za označevanje mesta padca **S:** označevalni projektíl

bataljón -a m vojaška enota, sestavljena iz 300 do 1.000 vojakov, razdeljenih v 4 do 6 čet, ki ji poveljuje podpolkovnik in lahko avtonomno opravlja naloge omejenega obsega **ang.:** Battalion

bataljónska artileríja -e -e ž artilerijska ali minometna enota za ognjeno podporo in protioklepni boj v organski sestavi bataljona, neposredno pod poveljstvom poveljnika bataljona

bataljónska ognjéna skupína -e -e -e ž *element bojne razporeditve pehotnega (mehaniziranega, motoriziranega, gorskega, oklepnega) bataljona, sestavljen iz formacijske in dodane artilerije in minometov, namenjen ognjeni podpori*

bataljónska skupína -e -e ž *vojaška enota, sestavljena iz bataljona in dodatnih enot za izvršitev posebne naloge*

baterija -e ž *osnovna artilerijska enota, sestavljena iz poveljnika, poveljstva, poveljniškega vođa, ognjenih vodov s 6 do 8 artilerijskimi orožji (top, havbica, top-havbica) s posadkami, namenjena za ognjeno podporo in protiklepni boj*

baterija hávbic -e -- ž *artilerijska enota, ki ima v svoji sestavi od 4 do 8 havbic*

baterija topôv -e -- ž *artilerijska enota, ki ima v svoji sestavi od 4 do 8 topov s posadko*

báza za izstreljevánje -e -- -- ž *prostor, na katerem je razporejena stacionarna raketna enota in s katerega se izstreljujejo rakete*

bázno letališče -ega -a s *letališče v območju letalske baze*

bazúčna mína -e -e ž *mina, ki se izstreli iz bazuke* **S:** mína bazúke

bazúka -e ž *ročno netrzajno protiklepno orožje pehote s projektili na raketni pogon*

biolóška granáta -e -e ž *granata, ki je napolnjena z bakterijami in virusi za uničevanje rastlinstva in živalstva ali za povzročanje množičnih obolenj ljudi, živali in rastlin*

biolóška mína -e -e ž *mina, napolnjena z bakterijami, virusi za uničevanje rastlinstva in živalstva ali za povzročanje množičnih obolenj ljudi, živali in rastlin*

bíoterorízem -zma m *uporaba biološkega orožja v teroristične namene*

bítka -e ž *bojno delovanje, ki poteka v okviru operacije ali samostojno na kopnem, morju ali v zraku*

blískovka -e ž *bliskajoča se luč na letalu, ki zaradi velike vidnosti poveča njegovo varnost*

bližínska opazoválnica -e -e ž *opazovalnica v bližini ognjenega položaja za pravočasno najavo nasprotnikovih sil*

bližínski vžigálnik -ega -a m *nekontaktni vžigalnik, ki sproži eksplozijo projektila v določeni razdalji od cilja (od 5 do 20 metrov)*

blódna podvôdna mína -e -e -e ž *specialna podvodna mina, ki jo na določeni globini prosto nosi morski ali rečni tok in eksplodira, ko udari v plovilo ali oviro*

bóčni véter -ega -tra m *komponenta vetra, pravokotna na smer letenja*

bóčni vžigálnik -ega -a m *kontaktni vžigalnik, nameščen na boku projektila, da se zagotovi eksplozija po prebijanju cilja ali pri nepravilnem gibanju*

bóčno drsênje -ega -a s *letenje, pri katerem vzdolžna os letala ni v smeri leta*

bòj bôja m *neposredni organizirani spopad med pripadniki enot, zrakoplovi, ladjami in drugimi bojnimi sistemi, ki se izvaja kot sestavni del bitke ali operacije na kopnem, morju ali v zraku*

bôjna gláva -e -e ž *del projektila, napolnjen z razstrelivom*

bôjna mína -e -e ž *mina za uničevanje žive sile in tehničnih sredstev, rušenje ovir, osvetljevanje, zadimljevanje* **PRIM.:** šólska mína, vádbena mína

bôjna móč -e močí ž celotna uničujoča sila, ki jo enota uporabi proti sovražniku v določenem času in katere elementi so kadri, vojaška oborožitev in oprema, pripravljenost za delovanje, vzdržljivost in kolektivno delovanje

bôjna morála -e -e ž **1.** splošna zavest o potrebi in nujnosti vojskovanja **2.** sposobnost in moralna ter psihološka pripravljenost enot in vsakega posameznika, da v smrtno nevarnih razmerah motivirano izvede naloge

bôjna púška -e -e ž puška, ki se polni z ostrimi (bojnimi) naboji in se zato lahko uporablja v oboroženem boju

bôjna skupína -e -e ž nestalna vojaška formacija, sestavljena posebej za določen namen oz. nalogo z združitvijo različnih vojaških enot skupaj, ki ima taktično samostojnost, po opravljeni nalogi pa se razpusti **ang.:** Battle group

bôjne fúnkcije -ih -cij ž mn. analitično orodje, ki pomaga pri razumevanju osnovnih bojiščnih sistemov in obsega manever, ognjeno podporo, obveščevalno zagotovitev, premičnost, oviranje in preživetje, zračno obrambo, zagotovitev delovanja in poveljevanje

bôjno delovánje -ega -a s ofenzivno, defenzivno in specialno delovanje vojske, s katerim doseže vojaški ali politični cilj: zavzame prostor ali objekt, uniči, nevtralizira ali onemogoči sovražnika, zadržuje njegov napredek, brani območje ali objekt

bôjno letálo -ega -a s letalo, namenjeno bojevanju

bôjno vozílo pehôte -ega -a -- s gosenično vozilo, ki ga uporabljajo mehanizirane pehotne enote

bómbnik -a m vojaško letalo za bombardiranje

brezdímni smodník -ega -a m smodnik, ki ob izgorevanju ustvari malo odpadnih snovi in zelo majhno količino dima, zaradi česar se uporablja kot pogonsko sredstvo v nabojih strelnega orožja **S:** málodímni smodník

brezrépnik -a m letalo brez repa, pri katerem njegove naloge prevzamejo krilo in krilne površine za krmarjenje **S:** letéče krilo

brigáda -e ž stalna pehotna vojaška formacija, sestavljena iz 3 do 6 bataljonov, ki ji poveljuje brigadir oz. brigadni general **ang.:** Brigade

brigadíř -ja m v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od polkovnika in za stopnjo nižji od generalmajorja, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu najnižji generalski čin OF6

brigadířka -e ž v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od polkovnice in za stopnjo nižji od generalmajorke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu najnižji generalski čin OF6

brigádna artileríja -e -e ž artilerijske enote (baterije, bataljoni) za ognjeno podporo in protioklepni boj v organski sestavi brigade, neposredno pod poveljstvom poveljnika brigade

brigádna artileríjska skupína -e -e -e ž element bojne razporeditve pehotne, mehanizirane, oklepne brigade, namenjen za ognjeno podporo, sestavljen iz formacijske in dodane artilerije z močjo enega ali več artilerijskih bataljonov

brísani lét -ega léta m let nizko nad zemljo, pri katerem sta višina in hitrost prilagojeni obliki terena, da sovražnik letalo težje odkrije

brísani prôstor -ega prostóra m prostor, kjer se padni krak tirnice projektila ne dvigne nad cilj

brizántni eksplozív -ega -a m kemična snov za izdelavo koloidnih smodnikov in eksplozivnih polnjenj, ki ob eksploziji zelo hitro razvije veliko rušilno moč

brizántno razstrelívo -ega -a s razstrelivo, ki ima veliko rušilno moč

brzostrelka -e ž osebno, lahko avtomatsko strelno orožje za delovanje proti živi sili na razdaljah do 200 m, za katero se uporablja strelivo za pištole in s katerim se praviloma strelja tako kot s puško **S:** hitrostrélna púška

búsola -e ž magnetni kompas za orientacijo in merjenje azimutov in horizontalnih kotov na zemljišču

célostna skrb -e skrbí ž dejavnost, namenjena zagotovitvi dobrega počutja pripadnikov vojske in njihovih družinskih članov, ki obsega skrb za duševno zdravje in osebnostno rast, duhovno oskrbo, zdravstveno oskrbo, zagotovitev bivalnih možnosti, podporo družinam, varnost pri delu, športno in kulturno udejstvovanje, interesne dejavnosti, stanovsko organiziranost

centroplán -a m sredinski del krila, navadno del trupa, na katerega sta pritrjena zunanja dela krila

cév artilerijskega orožja ceví -- -- ž del artilerijskega orožja, v katerega se vstavlja artilerijski naboj, izvaja njegovo proženje, zagotavljajo začetna hitrost projektila, smer in stabilnost leta

cév za izstreljevanje ceví -- -- ž cev orožja, iz katere se izstrelil projektil

cíklični korák rótorja -ega -a -- m ciklično spreminjanje koraka krakov glavnega helikopterskega rotorja

civil -a m žarg. → civilna oseba (1, 2)

civilíst -a m → civilna oseba (2)

civilístka -e ž → civilna oseba (2)

civilna obrámba -e -e ž združevanje vseh družbenih subjektov za pomoč pri izvajanju vojaške obrambe

civilna oséba -e -e ž **1.** v Slovenski vojski oseba, ki poklicno opravlja strokovnotehnične naloge ali je zaposlena na civilnih dolžnostih na ministrstvu za obrambo **S:** žarg. civil **2.** nevojaška oseba **S:** žarg. civil, civilíst, civilístka

civilna struktúra -e -e ž nevojaška sistemska struktura, ki opravlja nevojaške naloge

civilnik -a m žarg. → alternativni oporéčnik vesti

civilno krízno načrtovánje -ega -ega -a s aktivnosti, s katerimi se zagotavlja organizirano sodelovanje med obrambnim in varnostnim sistemom ter sistemom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

civilno-vojáško sodelovánje -ega -a s aktivnosti, ki zagotavljajo dobre odnose med poveljniki, civilnimi ter vojaškimi organi oblasti in civilnim prebivalstvom na območju, kjer delujejo ali bodo delovale vojaške enote

časôvna vžigálna kápica -e -e -e ž vžigalna kapica, ki se aktivira po določenem času

časôvni vžigálnik rôčne bómbe -ega -a -- -- m nekontaktni vžigalnik ročne bombe, ki se aktivira po izteku nastavljenega časa

částna enôta -e -e ž → gárdna enôta (1)

částniška aspirántka -e -e ž → aspirántka

částniški aspiránt -ega -a m → aspiránt

čas vzpénjanja čása -- m čas, ki je potreben, da letalnik doseže določeno višino

čélni véter -ega -tra m komponenta vetra, nasprotna smeri letenja

čéta -e ž vojaška enota, sestavljena iz 60 do 200 vojakov, razdeljenih v 2 do 5 vodov, ki ji poveljuje stotnik in lahko ob ustreznih podpori avtonomno opravlja naloge omejenega obsega **ang.:** Company

črni smodník -ega -a m smodník, zmes kalijevega nitrata, oglja in žvepla, ki se zaradi velike količine dima, ki nastane pri njegovem izgorevanju, uporablja za ojačevalce plamena, upočasnjevala vžigalnikov, pirotehnične zmesi

daljinár -ja m **1.** naprava na artilerijskem orožju, s katero se nastavi naklonski kot cevi, da se zagotovi tirnica, po kateri projektil leti in zadene točno določeno mesto **2.** naklonski kot, ki se nastavi na tej napravi

daljinómér -a m naprava za merjenje oddaljenosti od stojne točke do določenega objekta

daljínski projektíl -ega -a m projektil, ki se vodi daljinsko

daljnoglèd -éda m binokularni optični instrument za opazovanje, odkrivanje in določanje položaja cilja, merjenje horizontalnih in vertikalnih kotov

dánjska mína -e -e ž podvodna mina za uničevanje plovil, ki leži na dnu morja, reke ali jezera

defenzívna bómba -e -e ž ročna bomba, ki ubije ali rani na razdalji, ki je večja od metne razdalje, zato morajo biti vojaki v zaklonu

defenzívno delovánje -ega -a s začasni način bojnega delovanja, ki poskuša sovražniku onemogočiti napad, uničiti njegove ofenzivne zmogljivosti, odvrniti grožnjo in zagotoviti možnosti za ofenzivno delovanje

defenzívno informacijsko delovánje -ega -ega -a s delovanje, namenjeno vzdrževanju dostopa do informacij in ohranjanju učinkovitosti izrabe informacij, delovanja sistema poveljevanja in kontrole ter komunikacijskega in informacijskega sistema ter zaščiti ključnih informacij za doseganje določenega cilja

degresívni smodník -ega -a m smodník, pri katerem so zrna oblikovana tako, da se zmanjšuje površina izgorevanja in hkrati količina smodniških plinov

dejánska hitróst -e -i ž hitrost letala glede na okoliški zrak

dejánski korák -ega -a m dejanski pomik propelerja pri enem vrtljaju pri gibanju skozi zrak

dejávnosti za zagotovítev osnôvnih življénjskih razmér -i -- -- -- -- -- ž mn. dejavnosti, ki obsegajo oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalne storitve, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine

dekompresija -e ž nenadno zmanjšanje nadtlaka v potniški kabini letala

delovánje proti upórniškim sílam -a -- -- -- s stabilizacijsko delovanje, ki obsega aktivnosti, usmerjene proti silam, ki poskušajo z nasilnim delovanjem izsiliti politične spremembe

delovánje za oblikovánje razmér -a -- -- -- s bojno delovanje, namenjeno vzpostavitvi ali ohranitvi okoliščin, ki so potrebne za izvedbo odločilnih delovanj

delovánje za vzdrževánje síl -a -- -- -- s bojno delovanje, namenjeno ohranjanju možnosti za življenje, premik in bojevanje sil pri izvedbi odločilnih delovanj ali delovanj za pripravo razmer

déltakrílno letálo -ega -a s letalo z deltastim krilom

déltasto krílo -ega -a s krilo, ki ima v tlorisu obliko velike grške črke delta

demobilizácija -e ž postopki in aktivnosti, s katerimi v predpisanem času poveljstva in enote vojske ter enote za upravne zveze načrtno preidejo v stanje osnovne, mirnodobne organiziranosti

demonstrácija síle -e -- ž stabilizacijsko delovanje oboroženih sil države ali skupine držav za izvajanje pritiska na drugo državo ali skupino držav, da bi jih prisilili v spoštovanje mednarodnega prava ali sprejetje političnih, gospodarskih ali drugih pogojev

derivácija projektíla -e -- ž odklon projektila od ravni streljanja v desno ali levo zaradi rotacije okrog vzdolžne osi, delovanja aerodinamičnih sil in gravitacije zemlje

desántna enôta -e -e ž pehotna enota, posebej izurjena, oborožena in opremljena za izvajanje desantov

desetár -ja m 1. v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi čin, za stopnjo višji od razvodnika, ali nosilec tega čina S: žarg. káplar (2) 2. žarg. v Slovenski vojski → desétnik

desetárka -e ž 1. v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi čin, za stopnjo višji od razvodnice, ali nosilka tega čina 2. žarg. v Slovenski vojski → desétnica

desétnica -e ž v Slovenski vojski čin za vojakinje in slušateljice vojaških šol, za stopnjo višji od poddesetnice in za stopnjo nižji od naddesetnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR3 S: žarg. desetárka (2)

desétnik -a m v Slovenski vojski čin za vojake in slušatelje vojaških šol, za stopnjo višji od poddesetnika in za stopnjo nižji od naddesetnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR3 S: žarg. desetár (2), žarg. káplar (2)

detonácija -e ž eksplozija brizantnega razstreliva

detonátor -ja m sklop iz detonatorske kapice, polnjenja in kovinske srajčke za sprožanje eksplozije osnovnega polnjenja projektila ali minsko-eksplozivnega polnjenja

detonátorska kápica -e -e ž tulec v vžigalniku projektila in minsko-eksplozivnih sredstvih, napolnjen z brizantnim eksplozivom za aktiviranje eksplozivnih polnjenj S: eksplozivna vžigálna kápica

difúzor -ja m tokovni kanal, ki se mu povečuje prerez v smeri toka, kar povzroči višanje tlaka

dímna granáta -e -e ž granata z dimno polnitvijo v bojni glavi za ustvarjanje dimnih zaves za maskiranje lastnih sil, zasleplitev nasprotnika, kazanje ciljev

dímna mína -e -e ž mina za minomete in tromblone z dimno polnitvijo v srajčki za ustvarjanje dimnih zaves za maskiranje lastnih sil, zasleplitev nasprotnika, kazanje ciljev

dímna polnítev -e -tve ž snov v projektilu, ki po eksploziji daje velike količine dima

dímna rôčna bómba -e -e -e ž ročna bomba, namenjena zadimljenju bojišča

dímni projektíl -ega -a m projektíl z dimno zmesjo v bojni glavi za ustvarjanje dimnih zaves za maskiranje lastnih sil ali zasleplitve nasprotnika in kazanje ciljev

dímni vetrôvník -ega -a m vetrovník, v katerem se prikaže zračni tok s tankimi dimnimi črtami

dinámična podobnost -e -i ž podobnost med modelom in prototipom za meritve v vetrovníku, ko mora biti pri manjših hitrostih enako reynoldsovo število, pri večjih pa enako machovo število, ker je treba upoštevati stisljivost zraka

dinámična stabilnost -e -i ž sposobnost statično stabilnega letala, ki mora zaradi vračanja v prvotno lego dušeno zanihati, da se hitro ustali v prvotni legi

dinámična viskóznost -e -i ž izmerjeno število, s katerim se izračuna strižna napetost v laminarni mejni plasti

dinámično ravnóvsje -ega -a s ravnovesje pri vrtenju propelerja, kadar masne sile ne povzročajo deviacijskih momentov

dirigírana mína -e -e ž mina, ki se aktivira v najprimernejšem času za lastne sile in najbolj neprimernem času za nasprotnikove sile

diverzántska enôta -e -e ž vojaška enota, ki izvaja diverzije v sovražnikovem zaledju, v mnogih oboroženih silah del specialnih sil

divizíja -e ž osnovna taktična vojaška formacija, sposobna daljšega samostojnega delovanja, sestavljena iz 3 do 5 polkov oz. iz 3 do 4 brigad, ki ji poveljuje generalmajor ali generalporočnik (kopenska vojska in vojno letalstvo) oziroma kontraadmiral ali viceadmiral (vojna mornarica) **ang.:** Division

divizíjska artileríja -e -e ž artilerijske enote za ognjeno podporo in protioklepni boj v organski sestavi divizije, neposredno pod poveljstvom poveljnika divizije

divizíjska artileríjska skupína -e -e -e ž element bojne razporeditve divizije za ognjeno podporo, sestavljen iz formacijske in dodane artilerije z močjo enega ali več artilerijskih bataljonov

divizióń -a m v Jugoslovanski ljudski armadi in prva leta po osamosvojitvi v Slovenski vojski osnovna ognjena in taktična enota v artileriji in artilerijsko-raketnih enotah, sestavljena iz 3 do 6 baterij, ki ji poveljuje major oziroma podpolkovnik

dodána artileríja -e -e ž artilerijska baterija, bataljon, polk, brigada, ki jo nadrejeno poveljstvo doda podrejeni enoti za izvršitev določene naloge

dodátna smodníška polnítev -e -e -tve ž smodniška polnitev, ki se doda za večji doseg projektila

dodátni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki se dodatno namesti na projektil, bombo ali drugo eksplozivno napravo zaradi večje verjetnosti proženja

dodátno zgorévanje -ega -a s zgorevanje goriva za zadnjo stopnjo plinske turbine, ki da turboreakcijskemu motorju dodaten potisk

dolèt letála -éta -- m največja razdalja, ki jo lahko preleti letalo z določeno količino goriva, posebej določena še z različnimi predpostavkami

dolèt v drásnem létu -éta -- -- m razdalja, ki jo lahko preleti jadralno letalo z določene višine ali motorno letalo, če mu odpove motor

dolgocévni tòp -ega tôpa m top s cevjo, ki ima kaliber večji od 45 mm

dolžína zaléta -e -- ž dolžina prvega dela vzleta, ko letalo vozi po zemlji

domèt oróžja -éta -- m največja vodoravna razdalja, ki jo doseže projektil z največjo polnitvijo

dopolnilna smodniška polnitev -e -e -tve ž spremenljiva smodniška polnitev za minometne mine in polspojene in dvodelne artilerijske naboje, s katero se dosežeta želena začetna hitrost in daljina streljanja

dopústna pristajálna mása -e -e -e ž največja masa letala, pri kateri je še dovoljen pristanek

dovóljena preobremenítev -e -tve ž preobremenitev letala pri manevru ali v turbulentnem ozračju, ki ne preseže s predpisi določene vrednosti preobremenitve za posamezno kategorijo letala

drhtênje letála -a -- s drhtenje, ki ga navadno povzroča odtrgani tok zraka pri prevlečenem letu

drsni lét -ega léta m let z letalom brez pogona ali pri odpovedi motorja

drsno števílo -ega -a s število, ki pove razdaljo, preleteno z višine enega metra v drsnem letu

drúga ráven zdráavstvene oskřbe -e ravní -- -- ž zdravstvena oskrba, ki zagotavlja nujno kirurško pomoč in evakuacijo

držávna várnost -e -i ž stanje večje ali manjše ogroženosti države z njenimi temeljnimi elementi, kot so državne in družbene institucije, ozemlje, suverenost, prebivalstvo in ključna infrastruktura

dvigálo tôpa -a -- s hidravlična naprava, s katero se top za delovanje dvigne z zemlje na podlogo

dvóbázni smodník -ega -a m smodnik, izdelan iz dveh aktivnih snovi

dvócévni avtomátski minomèt -ega -ega -éta m avtomatski minomet z dvema cevema

dvócévni tòp -ega tôpa m top z dvema cevema, navadno protiletalski

dvódélni artilerijski nabòj -ega -ega -ôja m artilerijski naboj, ki nima tulca ali pa sta projektil in tulec ločena zaradi možnosti spremembe dopolnilne smodniške polnitve

dvójni pogòn krmíl -ega -ôna -- m toga povezava med pilotskima palicama in pedali, ki omogoča krmarjenje pilotu in kopilotu oziroma učitelju in učencu

dvójnodelujóči vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki ima razen tempirnega ali bližinskega mehanizma še udarni mehanizem za trenutno delovanje

dvókráki propéler -ega -ja m propeler z dvema krakoma

dvókrílnik -a m letalo z dvema kriloma, ki sta nameščeni drugo nad drugim

dvómotórník -a m letalnik z dvema motorjema

dvórépnik -a m letalo z dvema smernima repoma

dvórotórski helikópter -ega -ja m helikopter z dvema glavnima rotorjema, ki sta lahko na isti osi ali pa na različnih oseh in se vrtita v nasprotnih smereh

dvósédežnik -a m letalo z dvema sedežema, navadno šolsko

dvóstôpenjski projektíl -ega -a m projektil, navadno raketa, z dvema med seboj neodvisnima sistemoma raketnih pogonskih motorjev, ki delujeta drug za drugim

dvóstránsko opazovánje -ega -a s opazovanje z dveh opazovalnic

dvótrúpnik -a m letalo z dvema trupoma, pri katerem je pilotska kabina navadno na srednjem delu krila

ekspanzijski vál -ega -a m val pri nadzvočnem toku zraka okrog konveksnega vogala, skozi katerega se zmanjšajo tlak, gostota in temperatura

eksperimentálno letálo -ega -a s → poskúсно letálo (1, 2)

eksplodírana granáta -e -e ž granata, ki je eksplodirala z delovanjem vžigalnika

eksplodírana mína -e -e ž mina, ki je eksplodirala z delovanjem vžigalnika

eksplozívna polnítev -e -tve ž polnitev iz brizantnega eksploziva, ki razstreli projektil in minsko-eksplozivno sredstvo

eksplozívna polnítev rôčne bómbe -e -tve -- -- ž plastični eksploziv velike brizantne moči, nameščen v jedru bombe

eksplozívna vžigálna kápica -e -e -e ž → detonátorska kápica

elástična oblóga za razledítev -e -e -- -- ž napihljiva gumena obloga sprednjega roba krila, ki zaradi deformacije povzroči, da se nabrani led razleti

eléktrična vžigálna kápica -e -e -e ž kapica, ki se aktivira z električnim tokom nizke napetosti

eléktrični vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki se aktivira s pomočjo električne vžigalne kapice

elektrónski prótiukrépi -ih -ov m mn. ukrepi, ki s pomočjo elektromagnetne energije preprečujejo ali zmanjšujejo sovražnikove zmogljivosti uporabe elektromagnetnega spektra

elektrónski zaščítني ukrépi -ih -ih -ov m mn. ukrepi, ki ščitijo lastne elektronske sisteme pred delovanjem sovražnih sredstev elektronskega bojevanja ali pred motenjem elektronskih sredstev drugih enot lastnih sil

elektrónsko bojevánje -ega -a s informacijsko delovanje, ki za izrabo in prevlado v elektromagnetnem spektru ali za napad na sovražnika uporablja elektromagnetno energijo

elementár -ja m del pribora za vodenje ognja, ki ga sestavljajo sektor, balistik in drsnik, s katerim se določajo strelni elementi

elevácija -e ž navpični kot med osjo na cilj naravnane cevi strelnega orožja in vodoravno ravnino, da projektil doseže želeno daljavo

elevácijski kót -ega -a m kot med vodoravno ravnino osi cevi orožja in linijo streljanja

ênobázni smodník -ega -a m smodnik, izdelan iz ene aktivne snovi

ênokrílnik -a m letalo z enim krilom

ênosédežnik -a m letalo, ki ima samo sedež za pilota

enostávna pripravá začétnih eleméntov -e -e -- -- ž metoda določanja začetnih elementov na daljinah do 6 km, ko ni mogoče določanje meteorološko-balističnih popravkov

enôta RKBO-ja -e -- [erkabeója] ž posebna enota, usposobljena za radiološko (jedrsko), kemično in biološko obrambo, katere naloge so nadzor, zaščita in dekontaminacija teh snovi

enôta stezoslédcev -e -- ž majhna specialna padalsko-izvidniška enota, oborožena z osebnim orožjem in opremljena z radijskimi postajami Eureka ter močnimi pristajalnimi

lučmi Delta, ki pristane pred glavnim zračnim desantom, vzpostavi pristajalne cone in do njih vodi transportna in/ali jadralna letala **ang.:** Pathfinder Unit

enôta za elektrónsko bojevánje -e -- -- -- ž enota, ki odkriva, prestreza, razpoznavna in določa lokacije virov oddajanja v elektromagnetnem spektru in odkriva grožnje

enôta za koordiníranje zračnih síl s kôpnega -e -- -- -- -- ž posebej opremljena majhna padalsko-izvidniška enota, katere primarna naloga je pred glavnim zračnim desantom zavarovati in označiti pristajalna mesta in do njih navajati transportne helikopterje, po potrebi klicati letalski ogenj in pripraviti tovor za prevoz s transportnimi helikopterji **ang.:** Pathfinder Unit

enôta za nadzôr zračnega prostóra -e -- -- -- -- ž enota zračne obrambe, ki opravlja nadzor in kontrolo zračnega prostora, prenaša podatke uporabnikom in vodi izvajanje nalog v zračnem prostoru

enôta za zvéze -e -- -- ž rod kopenske vojske, ki zagotavlja delovanje stacionarnega in premičnega komunikacijskega in informacijskega sistema oboroženih sil, nadzira in upravlja komunikacijske in informacijske sisteme na strateški in operativni ravni

enôta zračne obrámbe -e -- -- -- ž enota za zaščito občutljivih točk na poteh in zaščito kritičnih aktivnosti, kot so napad, prečkanje rek ali prehod ovire

enôta zvéz -e -- ž enota, ki z radijskimi, radiooddajnimi, žičnimi sredstvi, s kurirji zagotavlja zvezo z nadrejeno in podrejeno enoto, med enotami in deli enot

enôte zračne obrámbe -enot -- -- ž mn. rod oboroženih sil, ki izvaja naloge nadzora in zaščite zračnega prostora, zračne obrambe enot in ključnih objektov

enôtnost napôrov -i -- ž skupno delovanje nacionalnih vojaških kontingentov in vladnih, mednarodnih in nevladnih organizacij, da bi zagotovili mir

enôtnost poveljevánja -i -- ž temeljno načelo poveljevanja, ki pomeni, da samo en poveljnik odgovarja in poveljuje podrejenim silam v dodeljenem območju odgovornosti pri doseganju skupnega cilja na strateški, operativni ali taktični ravni

eskadrílja -e, ž osnovna letalska enota vojaškega letalstva

eskadrón -a m **1.** zgod. osnovna taktična enota konjenice, četa z 2 do 4 konjeniškimi vodi **2.** v nekaterih oboroženih silah četa izvidniških oklepni ali letalskih enot

ešalón -a m enota, začasno izločena iz sestave matične enote, da bi izvršila določeno nalogo

evakuácija -e ž stabilizacijsko delovanje, pri katerem vojaške sile sodelujejo pri umiku misij mednarodnih vojaških in varnostnih organizacij ali lastnih in zavezniških sil s kriznega območja v tujini

fáktor preobremenítve -ja -- m razmerje med trenutnim vzgonom na krilu in težo letala

féldmaršál -a m v nekaterih državah najvišji čin v kopenski vojski ali letalstvu

féldvébel -bla m v Avstro-Ogrski najnižji podčastniški čin

fiktívni réper -ega -ja m → namíšljeni réper

fláter -ra m → frfotánje

flúid -a m skupno ime za tekočine, pline in pare

formacijska artileríja -e -e ž artilerijska enota (artilerijska baterija, bataljon, polk, brigada), ki je sestavni del podpirane enote

fotogrametrija -e ž **1.** določanje oblike in lege predmetov s fotografijami **2.** geodetska izmera zemeljskega površja in izdelava zemljevidov na podlagi letalskih posnetkov

fotomitraljéz -a m posebna kamera, ki snema v smeri izstrelkov med zračnim bojem

frájtár -ja m v stari Avstriji najnižji vojaški čin ali nosilec tega čina, poddesetnik

frfotánje -a s samovzbujevalno upogibno in torzijsko nihanje elastičnega krila ali repa s hitro naraščajočo amplitudo, ki ga zaradi premajhne togosti ogrodja letala ali pa prevelike zračnosti v pogonu krmil povzroči udarec vetra **S:** fláter

fugása -e ž → mína (1, 2)

fugásna granáta -e -e ž granata srednjega in velikega kalibra z udarnim vžigalnikom upočasnjenega delovanja, s tanjšo srajčko in več eksploziva za rušenje objektov **S:** rušílna granáta

fugásna mína -e -e ž mina srednjega in velikega kalibra z udarnim vžigalnikom upočasnjenega delovanja za rušenje objektov **S:** rušílna mína

fugásni projektíl -ega -a m projektíl srednjega in velikega kalibra z mehničnim udarnim vžigalnikom upočasnjenega delovanja za rušenje objektov

fugoídno níhanje letála -ega -a -- s neproblematično vzdolžno nihanje masnega središča letala z zelo dolgim časom enega nihaja

gárdna enôta -e -e ž **1.** enota, ki opravlja protokolarne obveznosti ob obiskih državníkov **S:** částna enôta, protokolárna enôta **2.** zgod. posebej izbrana stalna telesna straža vojskovodij ali vladarjev, npr. pretorijanska garda v času Rima

generál -a m v Slovenski vojski najvišji generalski čin, za stopnjo višji od generalpodpolkovnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF9

generál armáde -a -- m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najvišji čin **S:** armádni generál

generálinja -e ž → generálka

generalísim -a m v nekaterih državah vrhovni vojaški poveljnik

generalitéta -e ž **1.** v nekaterih državah vrhovno poveljstvo oboroženih sil **2.** v nekaterih državah generali, generalski zbor

generálka -e ž v Slovenski vojski najvišji generalski čin, za stopnjo višji od generalpodpolkownice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF9 **S:** generálinja

generállájtnant -a m v nekaterih državah čin, za stopnjo višji od generalmajorja, ali nosilec tega čina

generálmajór -ja m v Slovenski vojski najnižji generalski čin, za stopnjo nižji od generalpodpolkovnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov Nata OF7

generálmajórka -e ž v Slovenski vojski najnižji generalski čin, za stopnjo nižji od generalpodpolkownice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov Nata OF7

generálpòdpolkòvnica -e ž v Slovenski vojski generalski čin, za stopnjo višji od generalmajorke in za stopnjo nižji od generalke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov Nata OF8

generálpòdpolkòvnik -a m v Slovenski vojski generalski čin, za stopnjo višji od generalmajorja in za stopnjo nižji od generala, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov Nata OF8

generálpolkòvnica -e ž do leta 2002, v Slovenski vojski najvišji čin

generálpolkòvnik -a m do leta 2002, v Slovenski vojski najvišji čin

generálštáb -a m najvišji vojaški strokovni organ za poveljevanje vojski, namenjen opravljanju vojaških strokovnih nalog, ki se nanašajo na razvoj, načrtovanje, organizacijo, usposabljanje in delovanje oboroženih sil **S:** združeno poveljstvo zvrstí

geodétska enôta -e -e ž enota, ki določa artilerijsko trigonometrično mrežo in koordinate

geográfška orientácija -e -e ž določanje glavnih strani neba

geográfški ázimet -ega -a m smer, določena s poldnevnikom neke točke na površju Zemlje glede na severni tečaj

geométrična podobnost -e -i ž podobnost med modelom in prototipom za meritve v vetrovniku, pri kateri morajo biti dimenzije na modelu in prototipu v nekem stalnem merilu, kar velja tudi za hrapavost površine

geométrični korák -ega -a m pomik propelerja v smeri osi pri enem vrtljaju, če bi se propeler vrtel v trdni snovi

geométrično zvitje kríla -ega -a -- s zmanjševanje profilnih vpadnih kotov krila od korena proti krajišču, kadar je po vsem krilu enak profil

gibljíva izpúšna šóba -e -e -e ž izpušna šoba turboreakcijskega motorja, s katero se lahko spreminja smer izpušnega curka

gládka cév -e ceví ž cev z gladko steno, pri kateri se potrebna stabilnost projektila med letom zagotavlja s stabilizatorji

gládka cév oróžja -e ceví -- ž cev orožja brez žlebov v notranjosti, pri čemer se stabilnost projektila na tirnici dosega s krilci

gláva helikópterskega rótorja -e -- -- ž sklop na pogonski gredi glavnega helikopterskega rotorja, na katero so pritrjeni kraki in mehanizmi za spreminjanje koraka krakov

glávni nosílec kríla -ega -lca -- m nosilec v strukturi krila, ki naj bi prenašal vse upogibne momente krila

glávni rótor -ega -ja m helikopterski rotor, ki se vrti približno v vodoravni ravnini in zagotavlja dvižno vlečno silo

globokomòrska mína -e -e ž podvodna mina, ki leži ali lebdi v veliki globini, namenjena zlasti za uničevanje podmornic

gòrska artileríja -e -e ž **1.** razstavljivi topovi manjšega kalibra, primerni za tovorjenje na tovorni živini **2.** vojaška enota, oborožena in izurjena s temi topovi

gòrska enôta -e -e ž pehotna enota, posebej izurjena za gorsko bojevanje, opremljena s klasično pehotno oborožitvijo in gorniško opremo (vojaški gorski, plezalni in smučarski čevlji, smuči, plezalni pasovi) **S:** álpska enôta, planínska enôta

gòrska pehòtna enôta -e -e -e ž pehotna enota, namenjena bojnemu delovanju v sredogorju in visokogorju, na težje prehodnih terenih in v zahtevnih vremenskih razmerah, tudi za izvajanje nalog zaščite in reševanja **S:** álpska pehòtna enôta, planínska pehòtna enôta

granáta -e ž projektíl za topove in havbice, sestavljen iz jeklene srajčke, eksplozivne polnitve in vžigalnika, namenjen za nevtralizacijo in uničenje žive sile, tehničnih sredstev

granáta s trasêrjem -e -- -- ž → označevalna granáta

granátni liják -ega -a m lijak v zemlji, ki jo naredi eksplozija fugasne in trenutno-fugasne granate

grúпно letênje -ega -a s letenje dveh ali več letal v skupini

hángar -ja m navadno velika zaščitna stavba za shranjevanje in vzdrževanje letalnikov

hávbica -e ž artilerijsko orožje za ognjeno podporo s kratko cevjo kalibra 15–33 mm, ki strelja pod strmimi koti (0–75°), ima relativno majhno začetno hitrost (400–600 m/s), večji kaliber in maso projektila

helikópter -ja m rotoplan z enim ali dvema glavnima rotorjema, ki ju poganja batni ali turbinski motor

helikópterski desánt -ega -a m zračni desant s helikopterji

heterogéni rakétni smodník -ega -ega -a m raketni smodnik, pri katerem se kot oksidant uporabljajo mineralne soli, bogate s kisikom in fino razpršene v gorivu

heterogéni smodník -ega -a m smodnik, kemična zmes, ki nastane z mešanjem različnih kemičnih substanc oksidantov in goriva **S:** kompozitni smodník **PRIM.:** črni smodník

hibrídno krílo -ega -a s pri trupu podaljšan sprednji rob krila z veliko puščico in ostrim sprednjim robom, ki povzroči nastanek vrtilca in s tem zelo poveča kritični vpadni kot krila in kritično machovo število letala

hidrávlični blažílnik -ega -a m hidravlični mehanizem za blažitev odsuna topa ob strehu

hídnoakústična podvôdna mína -e -e -e ž nekontaktna podvodna mina s hidroakustičnim vžigalnikom, ki se aktivira na podlagi spremembe hidrostatičnega tlaka, ko ladja pluje nad njo

hídrodinámíčni vžígálnik -ega -a m vžigalnik na podvodnih na dnu ležečih minah, ki reagira pri spremembi hidrodinamičnega pritiska, ki ga ustvarja ladja

hídrogoréča vžígálna vrvíca -e -e -e ž vžigalna vrstica, ki gori v vodi

hidroplán -a m → vôdno letálo

hitróst gledé na tlà -i -- -- -- ž vodoravna komponenta hitrosti letala glede na zemeljsko površino, nad katero leti

hitróst pádanja -i -- ž navpična komponenta hitrosti, ko letalo izgublja višino

hitróst projektíla -i -- ž pot projektila v časovni enoti

hítro stréljanje -ega -a s izstreljevanje določenega števila zaporedno si sledečih projektilov z največjo možno hitrostjo, pri čemer se pri streljanju iz več orožij prvi projektili izstrelijo v plotunu

hítrostrélna púška -e -e ž → brzostrelka

hítrostrélni tòp -ega tópa m top, ki izstreljuje projekte z veliko hitrostjo, navadno protiletalski

hitróst v strmoglávem létu -i -- -- -- ž hitrost, ki jo lahko doseže letalo v strmoglavem letu in je odvisna samo od upora letala

hitróst vzpénjanja -i -- ž navpična komponenta hitrosti letala pri dviganju

homogéni dvóbázni rakétni smodník -ega -ega -ega -a m raketni smodnik iz nitroceluloze in nitroglicerina ter drugih dodatkov za različne balistične lastnosti projektila, ki se uporablja kot pogonska polnitev v raketnih motorjih

homogéni smodník -ega -a m smodnik, kemična spojina, ki ima v svoji sestavi vedno nitrocelulozo, spajajo pa se lahko tudi drugi elementi oksidantov in goriv **S:** koloídni smodník

horizónt opazovalnice -a -- m umišljena vodoravna ravnina skozi podnožje opazovalnice, glede na katero se določa višinska razlika opazovalnice in cilja streljanja ali ognjenega položaja

horizónt oróžja -a -- m namišljena vodoravna ravnina, v kateri leži izhodiščna točka

hóverkraft -a m → vozílo na zráčno blazíno

hrám za gorívo -a -- -- m posoda ali zatesnjen prostor v krilu ali drugem delu letala, napolnjen z gorivom

hrábtni lét -ega léta m let, pri katerem letalo leti na hrbtu z negativnim vpadnim kotom krila

hrábtni lúpíng -ega -a m letalska akrobacija v obliki sklenjenega kroga v navpični ravnini z negativnimi pospeški

hrábtni véter -ega -tra m komponenta vetra, enaka smeri letenja

hrábtno padálo -ega -a s padalo, ki se pripne na hrbet

hrúpnost letála -i -- ž hrupnost, ki se v skladu z mednarodnimi predpisi določi z meritvami

humáni projektíl -ega -a m projektíl, ki deluje na živo silo in jo začasno onespobi

humanitárna pomóč -e -očí ž zagotavljanje prehrane, vode, bivališč in druge dejavnosti za vzpostavitev normalnega življenja prebivalstva, posebej v okoliščinah, ko odgovorne oblasti na območju prebivalstvu ne morejo ali nočejo zagotoviti potrebne pomoči

idêjna zasnôva -e -e ž sestavina vojskovalne moči, ki jo opredeljujejo načela vojskovanja, vojaška doktrina ter razvoj vojaške teorije in prakse

ILS ILS-a [ajelès ajelêsa] in [ielès ielêsa] m (ang. Instrument Landing System) kratica → **sistém** instruméntnega pristájanja

improvizírana rôčna bómba -e -e -e ž ročna bomba, izdelana s sredstvi, ki so na voljo na mestu samem

inducírani upòr -ega -ôra m upor letala, ki ga povzroči vzgon in nastane zaradi vrtincev na krajiščih krila

informacíjsko delováñje -ega -a s način bojnega in nebojnega delovanja, ki vključuje defenzivne in ofenzivne aktivnosti, ki se uresničujejo z načrtovanjem in izvajanjem ukrepov varnosti delovanja, z zavajanjem, s psihološkim delovanjem, z elektronskim bojevanjem, informiranjem javnosti, s fizičnim uničenjem elementov sistemov poveljevanja in kontrole ter z drugimi ukrepi ob istočasni obrambi lastnih sistemov poveljevanja in kontrole

informíranje jávnosti -a -- s delovanje, s katerim vojska seznanja notranjo in zunanjo javnost o svojih nalogah, da bi dosegla razumevanje in podporo pri njihovi izvedbi

ínfrardéči vžígálník -ega -a m → óptični vžígálník

iniciálna kápica -e -e ž tulec, napolnjen z inicialnim eksplozivom za vžig smodniških polnjenj streliva in za iniciranje detonatorske kapice

iniciálna polnítev rôčne bómbe -e -tve -- -- ž občutljiva eksplozivna snov v inicialni kapici, ki ob udarcu udarne igle eksplodira in aktivira eksplozivno polnitev ročne bombe

iniciálni eksplozív -ega -a m eksplozivna snov, ki potrebuje zelo malo energije za aktiviranje in je zelo občutljiva na udarec, vbod, trenje, iskro, ogenj

instrumêntna plôšča -e -e ž plošča v pilotski kabini, na kateri so pritrjeni instrumenti

interferénčni upòr -ega -ôra m upor, ki nastane na prehodih med posameznimi deli letala in ga povzroči izenačevanje tlakov

interferénčno teló -ega -ésa s telo na prehodu s smernega repa na višinski rep, ki zmanjša interferenčni upor

inženírija -e ž žarg. → inženírstvo

inženírska enôta -e -e ž enota, ki ustvarja ustrezne razmere za delovanje in zaščito lastnih sil z utrjevanjem, maskiranjem, zagotavljanjem premika in oviranjem sovražnikovega delovanja

inženírska podpóra -e -e ž dejavnosti za ustvarjanje čim boljših razmer za delovanje in zaščito lastnih sil ter oviranje sovražnikovega delovanja, ki zajema oviranje, podporo premiku in podporo preživetju

inženírstvo -a s rod kopenske vojske, ki ustvarja ustrezne razmere za delovanje in zaščito lastnih sil z utrjevanjem, maskiranjem, zagotavljanjem premika in oviranjem sovražnikovega delovanja **S:** inženirija

iskánje in reševánje -a -- -a s stabilizacijsko in podporno delovanje, ki ga izvajajo posebej določene, opremljene in izurjene reševalne sile in je namenjeno reševanju oseb v stiski zaradi posledic naravnih in drugih nesreč ali lastnih dejanj

izbóljšani elemênti -ih -ov m mn. začetni strelni elementi, pri katerih se v popravljene elemente vračunajo izboljšani popravki

izbóljšani poprávki -ih -ov m mn. popravki kotomera in daljine, določeni kot razlika med korekturnimi in popravljenimi elementi repera, na katerega je bila izvedena korektura

izgrádnja mirú -e -- ž delovanje, ki obsega politične, ekonomske, socialne, vojaške in druge ukrepe za krepitev in reševanje politične situacije, da bi odpravili razloge za konflikt

izhodiščna línija -e -e ž podaljšek osi cevi v trenutku, ko jo zapušča projektil

izhodiščna tóčka projektíla -e -e -- ž središče ustja cevi orožja, iz katerega izleti projektil pri izstrelitvi **S:** izstrelítvena tóčka izstrélka

izhodiščni kót -ega -a m kot, pod katerim se izstreli projektil

izkorístek propélerja -tka -- m razmerje med razpoložljivo močjo propelerja in močjo na gredi motorja

izmétna mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina, ki se izstreljuje iz ročnega metalca ali specialnega lanserja

izmétna polnítev -e -tve ž polnitev, ki po aktiviranju vžigalnika povzroči, da mina izskoči iz zemlje in uničuje živo silo s kovinskimi delci

izobára -e ž črta, ki veže kraje z enakim zračnim tlakom

izpostáva -e ž organizacijska enota, ki v imenu širšega organizacijskega telesa opravlja specifične naloge na geografsko omejenem območju

izpostávljena artileríjska opazoválnica -e -e -e ž pomožna artileríjska opazovalnica na krilih, bokih, v medprostoru in pred bojno razporeditvijo enot za boljše opazovanje nasprotnika in lažje vodenje artileríjskega ognja

izpúst goríva v zraku -a -- -- -- m hitro praznjenje hramov za gorivo, če je masa letala pred zasilnim pristankom prevelika

izpúšna šóba -e -e ž odprtina na zadnjem delu turboreakcijskega motorja, skozi katero iztekajo izpušni plini, oblikovana tako, da se prerez najprej manjša in potem večja, kar zagotavlja nadzvočno hitrost iztekanja

izpúšni cúrek -ega -rka m curek zgorelih plinov na zadnjem delu reakcijskega motorja

izravnálo -a s del lafete artileríjskega orožja, ki onemogoča udarjanje zadnjika cevi med streljanjem ob tla, olajšuje merjenje in usmerjanje orožja v vodoravni ravnini

izstrélek -lka m valjasto, na eni strani navadno koničasto telo, ki ob sprožitvi ali vžigu zleti v določeno smer

izstrelílna cév -e ceví ž cev orožja, iz katere se izstrelí ali lansira projektíl

izstrelílni járek -ega -rka m jarek, v katerem je nameščeno orožje

izstrelílnó mésto -ega -a s prostor, iz katerega se izstrelí projektíl

izstrelíšče -a s **1.** meháníčno-elektríčna naprava za lansiranje raket **2.** kraj, prostor za izstrelítev, zlasti raket, vesoljskih ladij

izstrelítelj -a m član posadke ali oddelka orožja, ki sproži izstrelítev projektíla

izstrelítev -tve ž **1.** potisk projektíla iz cevi orožja s pomočjo smodníških plinov **2.** potisk in usmerítev projektíla s startne naprave proti cilju z raketnim motorjem

izstrelítí -ím dov. **1.** potisniti projektíl iz cevi orožja s pomočjo smodníških plinov **2.** potisniti in usmeriti projektíl s startne naprave proti cilju z raketnim motorjem

izstrelítvena črta -e -e ž črta na zemljišču, s katere se izvaja streljanje

izstrelítvena rámpa -e -e ž meháníčno-elektríčna naprava za lansiranje rakete

izstrelítvena tóčka izstrélna -e -e -- ž → izhodiščna tóčka projektíla

izstrelítveni kót -ega -a m kot med vodoravno ravnino osi cevi orožja in linijo streljanja

izstreljevánje -a s **1.** potiskanje projektílov iz cevi orožja s pomočjo smodníških plinov **2.** potiskanje in usmerjanje projektíla s startne naprave proti cilju z raketnim motorjem

izstreljevátí -újem nedov. **1.** potiskati projektíle iz cevi orožja s pomočjo smodníških plinov **2.** potiskati in usmerjati projektíl s startne naprave proti cilju z raketnim motorjem

izvídnik -a m oseba, navadno iz izvidníške enote, usposobljena, oborožena in opremljena za opazovanje in zbiranje podatkov o položaju in moči nasprotnikovih enot in zemljišču bojnega delovanja

izvídniška enóta -e -e ž posebej usposobljena in opremljena pehotna enota, ki prodira pred glavnino lastnih sil, išče najbolj primerne smeri prodora, možne zasede, sovražnikove enote, se zapleta v krajše zadrževalne boje, dokler ne prispe glavnina

izvídniško letálo -ega -a s letalo z nalogo, da vizualno ali na kakšen drug način ugotovi aktivnosti in moč sovražnika

izvidovánje -a s zbiranje podatkov o položaju in moči nasprotnikovih enot z opazovanjem

izvidovátí -újem nedov. z opazovanjem zbirati podatke o položaju, moči nasprotnikovih enot

izvršilec stréljanja -lca -- m oseba, ki vodi artilerijski ogenj, navadno iz artilerijske opazovalnice, z izdajanjem povelj za streljanje oddelku za vodenje ognja ali enoti na ognjenem položaju na podlagi podatkov o cilju in zadetkih, dobljenih z lastnim opazovanjem ali opazovanjem drugih opazovalcev ali enote instrumentalnega izvidništva

izžlebljena cév oróžja -e ceví -- ž cev orožja z žlebi v notranjosti, ki zagotavljajo vrtenje projektila na tirnici in s tem stabilnost v letu

jadrálno letálo -ega -a s letalo brez pogona, ki leti samo v drsnem letu in za dviganje izrablja navzgor usmerjene zračne tokove

jadrálno letálo z motórjem -ega -a -- -- s jadravno letalo z lastnim pogonom, ki ga uporablja za samostojen vzlet ali pa v sili

jadrálno padálo -ega -a s letalnik, težji od zraka, podoben padalu, ki se uporablja podobno kot jadravno letalo

jádranje -a s izkoriščanje različnih vzgornikov v ozračju, močnejših od padanja jadravnega letala, ki tako v drsnem letu nabira višino

jêdrska gláva -e -e ž del projektila, napolnjen z aktivnim jedrskim materialom

jêdrska mína -e -e ž mina z jedrsko eksplozivno polnitvijo in napravo za vžig, postavljena na površini, pod zemljo ali pod vodo za uničevanje žive sile in tehničnih sredstev, ustvarjanje ovir z rušenjem in radioktivno kontaminacijo

jêdrski projektíl -ega -a m projektil z jedrsko glavo

júrišna púška -e -e ž puška, ki se polni s strelivom manjšega kalibra kot klasična avtomatska puška, s čimer se zmanjša učinkovit domet, sicer pa ima enake karakteristike kot avtomatska puška **PRIM.:** avtomátska púška

kabína z nádtlákom -e -- -- ž kabina, v kateri je zračni tlak višji kot atmosferski tlak v okolici, kar se dogaja na velikih višinah

kádrovska podpóra -e -e ž dejavnost za zagotavljanje kakovosti kadrovskih virov in ohranjanje vzdržljivosti sil, ki obsega kadrovske popolnjevanje, nadomeščanje izgub, dopolnitev in zamenjavo moštva, disciplinske zadeve, pripravo moštva za bojevanje, postopke z vojaškimi ujetniki ter celostno skrb za pripadnike vojaških sil

kádrovski víri -ih -ov m mn. poklicni pripadniki vojske ter pripadniki obvezne in pogodbene rezerve

kádrovsko popolnjevánje -ega -a s sistem planiranja, ukrepov, aktivnosti in pogojev, ki zagotavljajo kadrovske vire za poklicno vojsko, dopolnjeno z rezervno sestavo

kalíber -bra m premer cevi orožja in projektila, ki se meri v milimetrih

kapétan -a m v Jugoslovanski ljudski armadi, v kopenski vojski ali letalstvu čin, za stopnjo višji od poročnika, ali nosilec tega čina

kapétan bôjne ládje -a -- -- m v Jugoslovanski ljudski armadi čin, za stopnjo višji od kapetana fregate, ali nosilec tega čina

kapétan fregáte -a -- m v Jugoslovanski ljudski armadi čin, za stopnjo višji od kapetana korvete, ali nosilec tega čina

kapétan korvéte -a -- m v Jugoslovanski ljudski armadi čin, za stopnjo višji od poročnika bojne ladje, ali nosilec tega čina

kapitán -a m **1.** v Slovenski vojski mornariški čin, za stopnjo višji od kapitana bojne ladje in za stopnjo nižji od kontraadmirala, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF6 **2.** v nekaterih državah čin stotnika **ang.:** captain

kapitán bôjne ládje -a -- -- m v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od kapitana fregate in stopnjo nižji od kapitana, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF5

kapitán fregáte -a -- m v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od kapitana korvete in stopnjo nižji od kapitana bojne ladje; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF4

kapitánka -e ž **1.** v Slovenski vojski mornariški čin, za stopnjo višji od kapitanke bojne ladje in za stopnjo nižji od kontraadmiralke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF6 **2.** v nekaterih državah čin stotnice

kapitánka bôjne ládje -e -- -- ž v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od kapitanke fregate in stopnjo nižji od kapitanke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF5

kapitánka fregáte -e -- ž v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od kapitanke korvete in stopnjo nižji od kapitanke bojne ladje; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF4

kapitánka korvéte -e -- ž v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnice bojne ladje in stopnjo nižji od kapitanke fregate; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF3

kapitán korvéte -a -- m v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnika bojne ladje in stopnjo nižji od kapitana fregate; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF3

káplar -ja m **1.** v Kraljevini Jugoslaviji čin komandirja desetine ali nosilec tega čina **2.** žarg. v Jugoslovanski ljudski armadi → desetár, desétnik

karakteristična dolžina -e -e ž izbrana dolžina za določanje podobnosti pri meritvah, kot je dolžina trupa, globina krila, premer valja

kasétna bôjna gláva -e -e -e ž bojna glava projektila s protitankovskimi minami, s protipehotnimi bombicami

kasétna mína -e -e ž ena od min v bojni glavi rakete ali v bombi

katapúlt -a m naprava na letalonosilki, ki da letalu začetni sunek, da se skrajša vzlet

katapultírati -am dov. in nedov. s posebno napravo sunkovito odvreči ali potisniti

katapúltni sédež -ega -a m pilotski sedež, ki ga pilot v nevarnosti izstreli skupaj s padalom, ki se varno odpre tudi na majhni višini

kategoríja pripravljénosti za delovánje -e -- -- -- ž raven sposobnosti enote za uresničevanje svojega poslanstva

kémična granáta -e -e ž granata, pri kateri je srajčka napolnjena z bojnim strupom za uničevanje žive sile **S:** plínska granáta

kémična mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina z ohišjem iz keramike

kémični vžigálnik -ega -a m tempirni vžigalnik, pri katerem sproži udarni mehanizem kemična reakcija, navadno pri minah presenečenja, podvodnih minah, diverzantskih sredstvih

kinemátična viskóznost -e -i ž *dinamična viskoznost fluida, deljena z njegovo gostoto*

kinétični tlák -ega -a m *kinetična energija na enoto volumna zraka, enaka polovični vrednosti zmnožka gostote in kvadrata hitrosti zraka*

klásična artilerija -e -e ž *artilnerija, ki uporablja orožja s cevjo, iz katere izleti projektil*

klásično podvózje -ega -a s *podvozje letala, ki ima glavni kolesi pred masnim središčem in zadaj repno kolo*

kmetíjsko letálo -ega -a s *posebno letalo za zapraševanje ali gnojenje kmetijskih površin*

kòaksiálni propéler -ega -ja m *naprava iz dveh propelerjev, pritrjenih na koncentričnih gredeh, ki se vrtita v nasprotnih smereh*

kolíčnik momênta -a -- m *brezdimenzijski količnik, izmerjen v vetrovniku, s katerim se računa moment*

kolíčnik upôra -a -- m *brezdimenzijski količnik, izmerjen v vetrovniku, s katerim se računa upor*

kolimátor -ja m *optična namerilna naprava za merjenje na cilje na zemlji in v zraku, usmerjanje orožja v osnovno smer ali azimut streljanja*

koloídni smodník -ega -a m → *homogéni smodník*

kombinírana mína -e -e ž *mína z dvema sistemoma ali več sistemi za aktiviranje*

kombinírana podvôdna mína -e -e -e ž *podvodna nekontaktna mína z dvema sistemoma ali več sistemi za aktiviranje*

kombinírani urèz -ega -éza m *določanje koordinat iskane točke notranjega in zunanjega ureza na podlagi dveh znanih točk*

komodór -ja m **1.** v Kraljevini Jugoslaviji čin, za stopnjo nižji od kontraadmirala, ali nosilec tega čina **2.** zlasti v Angliji, med drugo svetovno vojno poveljnik konvoja

kompenzácija kómpasa -e -- ž *odstranjevanje vplivov jeklenih delov na letalu na pravilno delovanje magnetnega kompasa*

kompenzácija krmíla -e -- ž *uravnovešenje krmíla, da sila na pilotsko palico ali pedal ni prevelika*

kompozítzni smodník -ega -a m → *heterogéni smodník*

koncentrácija ôgnja -e -- ž *najpogostejši artilnerijski ogenj, ki se uporablja za podporo bojnih delovanj po odkritih ciljeh in po pomembnejših objektih (mostovi, križišča in podobno) z uporabo potrebnega ali razpoložljivega števila orožij in streliva*

kônčna hitróst projektíla -e -i -- ž *hitrost projektila v padni točki*

konflíkt -a m *situacija, ki nastane kot posledica nasprotovanja ali prekrivanja interesov, povezanih z nacionalnimi vrednotami, materialnimi viri ali s prerazporeditvijo politične in druge moči, v kateri sta pogosto prisotna nasilje ali grožnja z nasiljem*

konflíkt nízke intenzívnosti -a -- -- m *omejeni politično-vojaški poseg za dosego političnega, ekonomskega, socialnega ali psihološkega cilja, praviloma na geografsko omejenem prostoru in z omejeno uporabo oboroženih sil*

konflíkt visôke intenzívnosti -a -- -- m → *vôjna*

konjenica -e ž **1.** zgod. rod kopenske vojske, ki je uporabljal konje za hitrejše premikanje po bojišču in zaščito, ki jo je omogočal oklep na konju, v času pred uvedbo strelnega orožja in lažjega oklepa **2.** v nekaterih oboroženih silah elitna izvidniška oklepna enota ali letalska enota

konjeniška artilerijska enôta -e -e -e ž artilerijska enota, ki za transport artilerijskega orožja uporablja konje

konjeniška enôta -e -e ž mobilna pehotna enota, ki za transport in bojevanje uporablja konje

konsolidácija -e ž **1.** v vojaških enotah psihološki, zdravstveni, duhovni, varnostni in drugi ukrepi, s katerimi se zagotavljajo možnosti za vključitev pripadnikov vojske v redno vsakodnevno delo in vrnitev k svojim družinam po končani nalogi **2.** na območju delovanja aktivnosti, namenjene zavarovanju doseženih ciljev, odpravi posledic bojnega delovanja in vzpostavitvi reda ter možnosti za normalno življenje po zaključku bojnih delovanj, podpori vzpostavitve javnih služb in infrastrukture, prenosu vojaškega na civilni nadzor ter zagotovitvi varnosti prebivalcev in oblasti

kontaktna mína -e -e ž mina s kontaktnim vžigalnikom

kontaktni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki se aktivira z udarcem, izvlekom varovala

kóntraadmirál -a m v Slovenski vojski najnižji admiralski čin, za stopnjo nižji od viceadmirala, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF7

kóntraadmirálka -e ž v Slovenski vojski najnižji admiralski čin, za stopnjo nižji od viceadmiralke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF7

konvergéntno-divergéntna šóba -e -e ž šoba, potrebna za iztekanje zraka z nadzvočno hitrostjo

koordináte cílja -nát -- ž mn. koordinate središča nepremičnega cilja, točke, ki jo v času določanja dosega čelo vojaške kolone ali središče cilja, ki se premika, razvito za boj, določene na enega od načinov s topografsko-geodetskimi pripravami ali izvidništva s sredstvi in priborom za avtomatsko, računsko ali grafično obdelavo

kôpenska mína -e -e ž mina, ki se postavi na površino ali pod zemljo za uničevanje žive sile, tehničnih sredstev in ustvarjanje ovir

kôpenska vójska -e -e ž veja oboroženih sil, namenjena samostojnemu izvajanju bojnega delovanja na kopnem ali delovanja na kopnem v sodelovanju z drugimi vejami oboroženih sil, ki se deli na rodove, na primer pehota, artilerija, oklepna enota, inženirstvo, logistika, enota za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo, enota zračne obrambe, enota za zveze

kôpensko letálo -ega -a s letalo s podvozjem, ki lahko vzleti in pristane na trdnih tleh

kòpilót -a m pilot z licenco, ki je glede dolžnosti in pooblastil drugi na letalniku

korák glávnega rótorja -a -- -- m korak, sestavljen iz skupnega in cikličnega koraka rotorja

korektúra po izmérjenih odstópanjih zadétkov -e -- -- -- ž korektura, s katero izvrševalec streljanja določa odstopanja smeri zadetkov in popravke na podlagi z enakimi sredstvi izmerjenih polarnih koordinat cilja in zadetka

korektúra s pomočjó gráfa sklépanja -e -- -- -- ž korektura z oceno smisla zadetkov, ko izvrševalec streljanja sklepa o odstopanju zadetka po smeri in daljini na podlagi poročila dveh oddaljenih opazovalcev (levega in desnega glede na smer streljanja) o smislu odstopanja po smeri za vsakega od njih

korektúra stréljanja -e -- ž faza artilerijskega streljanja, v kateri se med streljanjem odpravljajo napake priprave začetnih elementov in zagotavljajo čim bolj natančni elementi za skupinsko streljanje ali določanje korekturnih popravkov zaradi prenosa ognja na ustrezno mesto

korektúra z oceno smisla zadétkov -e -- -- -- -- ž korektura, ki se izvaja samo na podlagi ocenjenega smisla ali ocenjenega smisla in veličine odstopanja zadetkov po daljini

korektúra z označevanjem smerí stréljanja -e -- -- -- -- ž korektura z oceno smisla zadetkov, ko se smer streljanja določi za linijo opazovanja

korektúrni elemênti -ih -ov m mn. korekturni kotomer in korekturna daljina, s katerimi se konča korektura

korektúrni poprávki -ih -ov m mn. popravki kotomera in daljine, določeni kot razlika med korekturnimi in topografskimi elementi

korektúrno orožje bataljóna -ega -a -- s osnovno orožje ene od baterij bataljona, ki z začasnega ali osnovnega ognjenega položaja izvaja korekturo zaradi prenosa ognja za potrebe bataljona

korén kríla -a -- m profil v navpični simetrijski ravnini krila

korporál -a m v nekaterih državah čin desetnika ali nosilec tega čina

kórpús -a m nestalna vojaška formacija, sestavljena iz 2 do 5 divizij, ki ji poveljuje general s činom, višjim od generalporočnika **ang.:** Corps

kórpúsna artileríja -e -e ž artilerijske in raketne enote (bataljoni, polki, brigade) za ognjeno podporo in protiklepní boj v organski sestavi korpusa, neposredno pod poveljstvom poveljnika korpusa

kórpúsna artileríjska skupína -e -e -e ž element operativne razporeditve korpusa za ognjeno podporo, sestavljen iz korpusne in dodane artilerije z močjo več artilerijskih bataljonov (polkov, brigad)

kót koráka -a -- m kot med tetivo profila kraka in ravnino diska propelerja

kót níčnega vzgóna -a -- -- m vpadni kot krila, pri katerem ni vzgona

kotomér -a m **1.** pribor za merjenje, prenašanje in konstrukcijo kotov **2.** sestavni del artilerijskega daljnogleda, artilerijske busole, teodolita za merjenje in nastavljanje kotov, laserskega daljinomera, panorame orožja za nastavljanje kotov **3.** vrednost vodoravnega kota, ki se nastavi na panorami namerilne naprave zaradi usmerjanja orožja v osnovno smer ali v smer streljanja

kót vzpénjanja letála -a -- -- m kot med vodoravno ravnino in vzdolžno osjo letala

kovínska odskóčna mína -e -e -e ž protipehotna mina s kovinskim ohišjem in izmetnim polnilom, ki se zakoplje in po aktiviranju izskoči iz zemlje za uničevanje žive sile s kovinskimi delci

kovínski trák -ega trakú m kovinski meter za neposredno merjenje krajših razdalj na zemljišču, zlasti pri poligonskem vlaku

krajíšče kríla -a -- s zaključek zunanjega dela krila

kráki propélerja na nõž -ov -- -- -- m mn. korak krakov pri mirujočem propelerju, ki zagotavlja najmanjši upor

krílca **krílč** **s mn.** gibljive površine na zadnjem robu zunanjih delov krila, ki omogočajo krmarjenje okrog vzdolžne osi letala

krílo **-a s** glavna nosilna površina letala, na kateri nastaja potrebni vzgon

krítična hitróst frfótánja **-e -i -- ž** najmanjša hitrost letala, pri kateri lahko udarec vetra povzroči frfotanje

krítični vpádni kót **-ega -ega -a m** vpadni kot, pri katerem doseže profil ali krilo največji vzgonski količnik

krítično máchovo števílo **-ega -ega -a [máhovo]** in **krítično Máchovo števílo** **-ega -ega -a s** machovo število letala, pri katerem se začne večati upor, ki je posledica stisljivosti zraka

kríza **-e ž** stanje, dogodek ali proces v državi ali zunaj nje, ki predstavlja resno grožnjo temeljnim nacionalnim interesom, družbenim vrednotam in normam ter ga ni mogoče obvladovati z običajnimi sredstvi in dejavnostmi podsistemov nacionalne varnosti, ampak zahteva angažiranje kriznega upravljanja

krízne rozmére **-ih -ér ž mn.** stanje ogroženosti, negotovosti in nujnosti takojšnjega odzivanja

krízni ménedžment **-ega -a m** organizirana dejavnost, usmerjena v reševanje ali obvladovanje kakršne koli krize **S:** krízno uprávljanje

krízno obmóčje **-ega -a s** geografski prostor, kjer so krizne razmere

krízno uprávljanje **-ega -a s** → krízni ménedžment

króženje letála **-a -- s** letenje po krožnici v vodoravni ravnini

króžna mréža **-e -e ž** del pribora za vodenje ognja za nanašanje ciljev, znanih točk in zadetkov na ognjeno planšeto in za zavzemanje azimuta in popravkov v korekturi

kumulatívna eksplozívna polnítev **-e -e -tve ž** eksplozivna polnitev minskih eksplozivnih sredstev v obliki lijaka, da se eksplozivni plini zgostijo v curek, ki prebije jekleno, betonsko, armiranobetonsko ploščo

kumulatívna granáta **-e -e ž** granata z eksplozivno polnitvijo v obliki lijaka, da se ustvari kumulativni curek za uničevanje tankov in drugih oklepnih vozil

kumulatívna mína **-e -e ž** mina s kumulativno eksplozivno polnitvijo

kumulatívna polnítev **-e -tve ž** eksplozivna polnitev minsko-eksplozivnih sredstev, pri kateri je delovanje eksplozivnih plinov s posebno obliko eksploziva usmerjeno po osi kumulativnega lijaka v močno zgoščen kumulativni curek, ki prebije jekleno, betonsko, armiranobetonsko ploščo

kvadránt **-a m** namerilna naprava za nastavljanje in merjenje nagiba cevi, kontrolo zavzete elevacije na orožju in po potrebi za zamenjavo daljinarja

laféta **-e ž** sklop delov artilerijskega orožja, ki med streljanjem služi kot podstavek za cev, na pohodu pa se uporablja kot transportno sredstvo za prevoz orožja

láhka artileríja **-e -e ž** artilerija, pri kateri je masa orožja do 2 toni

láhki minomèt **-ega -éta m** minomet kalibra 40–60 mm, ki ga streže človek

láhki tòp **-ega tôpa m** top z maso do 2 t

laminárna mējna plást **-e -e plastí ž** mejna plast, v kateri se delci zraka gibljejo v zelo tankih plasteh, ki drsijo druga ob drugi in se ne mešajo med seboj

laminátna mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina z ohišjem iz več med seboj zlepljenih plošč

lansíranje -a s izstrelitev z lastnim pogonom

lansíranje projektíla -a -- s potisk projektila iz cevi orožja s pomočjo plinov smodniške polnitve ali raketnega motorja

lansírati -am dov. in nedov. izstreliti z lastnim pogonom

lansírati projektíl -am -- dov. in nedov. potisniti projektíl iz cevi orožja s pomočjo plinov smodniške polnitve ali raketnega motorja

lansírna rámpa -e -e ž mehansko-električna naprava na vozilu ali stacionarna za lansiranje raket

lansírni projektíl -ega -a m projektíl, ki se lansira iz cevi orožja ali z lansirne rampe

láserski daljinómér -ega -a m optično-elektronski instrument za merjenje oddaljenosti cilja streljanja na podlagi oscilacij elektromagnetnih valov

lážna artileríjska opazoválnica -e -e -e ž artileríjska opazovalnica, ki se organizira, da bi nasprotnika preslepili in odvrnili njegovo pozornost od mesta osnovne opazovalnice

lážni projektíl -ega -a m projektíl za zavajanje nasprotnika, po zunanji obliki, načinu kompletiranja in masi enak bojnemu

lebdênje helikópterja -a -- s mirovanje helikopterja v zraku na določeni stalni višini

letálec -lca m oseba, usposobljena za upravljanje letalnika

letálec izvídnik -lca -a m član posadke letala, zadolžen, da med letom ugotavlja moč in aktivnosti sovražnika

letálec mehánik -lca -a m tretji član posadke v pilotski kabini starejšega potniškega ali tovornega letala, ki pomaga upravljati s tehničnimi sistemi

letalíšče -a s zemeljska ali vodna površina, v celoti ali deloma namenjena vzletu, pristanku in premikanju letal

letalíška ploščád -e -i ž del letališča za sprejem in odpravo letal, izkrcavanje in vkrcavanje potnikov in tovora, oskrbovanje letal z gorivom ter za parkiranje in vzdrževanje letal

letalíški stòlp -ega stòlpa m visoka stavba na letališču, iz katere nadzorniki letenja vodijo in nadzirajo odhajanje in prihajanje letal

letálka -e ž ženska, usposobljena za upravljanje letalnika

letálnik -a m naprava za letenje, ki jo obdrži v zraku aerostatični ali aerodinamični vzgon

letálnik, lážji od zráka -a -ega -- -- m letalnik, napolnjen s plinom manjše gostote, kot jo ima zrak v okolici, ki ga obdrži v zraku aerostatični vzgon **S: aerostát**

letálnik, téžji od zráka -a -ega -- -- m letalnik, ki ga obdrži v zraku aerodinamični vzgon

letálo -a s letalnik, težji od zraka, ki ostane v zraku zaradi aerodinamičnega vzgona, nastalega na gibajočem se krilu

letálo brez pilóta -a -- -- s letalo, opremljeno z napravo, ki je vnaprej programirana za samodejno krmarjenje pri določeni nalogi, ali radijsko krmarjeno z zemlje

letálo cistérna -a -e s posebno tovorno letalo, ki v zraku oskrbuje druga letala z gorivom

letálo rácman -a -a s letalo, ki ima namesto višinskega repa manjše sprednje krilo, nameščeno pred glavnim krilom

letálo s prekúcnimi motórji -a -- -- -- s letalo, ki lahko vzleti in pristane navpično, za vodoravni let pa prekucne motorje v ustrezno lego

letálo s prekúcnim kríлом -a -- -- -- s letalo, ki lahko vzleti in pristane navpično, za vodoravni let pa prekucne krilo skupaj z motorji v ustrezno lego

letálo s spremenljívo geometríjo kríla -a -- -- -- -- s letalo, ki lahko med letom spreminja puščico ali površino krila

letálo za krátek vzlet in pristánek -a -- -- -- -- -- s posebej načrtovano letalo, ki potrebuje za vzlet in pristanek zelo kratko stezo

letálo za navpični vzlet in pristánek -a -- -- -- -- -- s letalo, ki lahko vzleti in pristane navpično

letálska báza -e -e ž zaokrožen kompleks poslopij z vso potrebno opremo za popolno oskrbo in delovanje letalskih enot

letálska frazeologíja -e -e ž jedrnat jezik, ki ga uporabljajo piloti in nadzorniki letenja za sporazumevanje v določenih postopkih pri letenju

letálska medicína -e -e ž veja medicine, ki se ukvarja z medicinskimi problemi letenja in je pooblaščen za nadzor zdravstvenega stanja posadk letalnikov

letálska meteorolóška slúžba -e -e -e ž služba na letališču, ki da posadki letala podatke o stanju vremena na letališču in napoved vremena na določeni poti

letálski mehánik -ega -a m mehanik z licenco, pooblaščen za točno določena dela pri vzdrževanju letala

letálski motór -ega -ja m katera koli vrsta motorja, ki zagotavlja letalu potreben pogon

letálski priróčnik -ega -a m priróčnik za pilota s podrobnimi navodili in predpisanimi postopki pri upravljanju z letalnikom

letálski rakétni projektíl -ega -ega -a m projektíl, ki se izstreli iz letala

letálskodesántna enôta -e -e ž → zračnoprevózna enôta

letálstvo -a s panoga znanosti, tehnike in ekonomije, ki se ukvarja s teoretičnimi in praktičnimi vidiki letenja

letálstvo kôpenske vójske -a -- -- s v nekaterih oboroženih silah letalske in helikopterske enote, ki so del kopenske vojske

letálstvo vójne mornárice -a -- -- s v nekaterih oboroženih silah letalske in helikopterske enote, ki so del vojne mornarice

letéče krílo -ega -a s → brezrépnik

letéči laboratórij -ega -a m letalo, opremljeno z vso potrebno opremo za meritve v zraku

ležišče vžigálnika -a -- s odprtina na projektilu ali mini, v katero se namesti vžigalnik

línija opazováanja -e -- ž linija opazovalnica—točka za korekturo, po kateri se določa odstopanje smeri zadetkov in izvajajo korekture smeri **S**: línija za korektúro smerí

línija za korektúro -e -- -- ž linija, pravokotna na linijo opazovanja, za določanje odstopanja zadetkov po daljini in njeno korekturo **S**: línija za korektúro daljíne

línija za korektúro smerí -e -- -- -- ž → línija opazováanja

logistična enôta -e -e ž enota, ki skrbi za oskrbovanje, premike in transport, vzdrževanje, zdravstveno oskrbo, vojaško infrastrukturo, finančna sredstva **S: logistika**

logistična podpora -e -e ž dejavnost, ki se izvaja za zagotovitev sposobnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil za vse načine in vrste delovanj in obsega pridobivanje, skladiščenje, razdelitev, vzdrževanje in evakuacijo materialnih sredstev, premik moštva in sredstev, pridobivanje, vzdrževanje in upravljanje vojaške infrastrukture, zagotavljanje storitev in zdravstveno oskrbo

logistika -e ž → logistična enôta

lôvsko letálo -ega -a s hitro in zelo krmarljivo enosedežno vojaško letalo, namenjeno za zračni boj

lúping -a m akrobacija v obliki sklenjenega kroga v navpični ravnini

máchméter -tra [máhméter] m instrument v kabini letala, ki kaže machovo število

máchov kót -ega -a [máhov] in **Máchov kót** -ega -a m polovični kot v vrhu machovega stožca

máchovo število -ega -a [máhovo] in **Máchovo število** -ega -a s razmerje med hitrostjo letala in zvočno hitrostjo pri določeni temperaturi zraka

máchovo število divergénce -ega -a -- [máhovo] in **Máchovo število divergénce** -ega -a - s podzvočna hitrost letala, pri kateri se pojavijo prvi tlačni skoki kjer koli na površini letala, kar je teoretično največja možna hitrost letala v zračnem boju

máchov stôžec -ega -žca [máhov] in **Máchov stôžec** -ega -žca m stožčast val, ki nastane na koničastem sprednjem delu telesa, ko se giblje z nadzvočno hitrostjo

magazín -a m → nabójnik

magnétna mína -e -e ž mina z nekontaktnim vžigalnikom, ki reagira na absolutno spremembo magnetnega polja

magnétna podvôdna mína -e -e -e ž podvodna mina z nekontaktnim vžigalnikom, ki reagira na absolutno spremembo magnetnega polja

magnétna protitánkovska mína -e -e -e ž protitankovska mina z nekontaktnim vžigalnikom, ki reagira na absolutno spremembo magnetnega polja

magnétni vžigálnik -ega -a m bližinski vžigalnik, ki reagira na moč magnetnega polja cilja ali na hitrost spremembe te moči pri gibanju cilja in projektila

magnétnoindukcijski vžigálnik -ega -a m magnetni vžigalnik, pri katerem se za sprejem elektromagnetnih valov uporablja indukcijska tuljava

mahokrílnik -a m letalo, ki z mahanjem s krilom posnema ptičji let

májór -ja m v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od stotnika in za stopnjo nižji od podpolkovnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF3

májórka -e ž v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od stotnice in za stopnjo nižji od podpolkownice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF3

málodímni smodník -ega -a m → brezdímni smodník

málokálíbrska púška -e -e ž puška za naboje malega kalibra

málokálíbrski nabòj -ega -ôja m naboj s premerom približno 4,3 mm

málokaliébrsko oróžje -ega -a s ognjeno orožje relativno májhnega kalibra (do 10 mm), v sedanjem času orožja kalibra do 6 mm

manéver -vra m osredotočenje bojne moči na odločilni točki za doseganje presenečenja, ki obsega obhod, globoki obhod, vrinjenje, prodor in čelni napad

manévrška granáta -e -e ž granata, ki se uporablja za posnemanje bojnega streljanja na vajah

maršál -a m 1. v nekaterih državah najvišji čin v kopenski vojski ali letalstvu ali nosilec tega čina 2. zgod. najvišji vojaški naslov in čin, podeljen Josipu Brozu Titu leta 1943

maskírana mína -e -e ž mina, zakrita z naravnim ali umetnim materialom

másna oznáka projektíla -e -e -- ž oznaka, s katero je označeno odstopanje mase projektila od tablično predvidene mase

másno sredíšče -ega -a s točka v telesu, v kateri si je mogoče zamisliti skoncentrirano vso maso S: težišče

materiálna in zdrávstvena oskréba -e -- -e -e ž del gospodarske obrambe, s katero se na podlagi izkazanih oziroma ocenjenih potreb zagotavlja oskrba vojske, prebivalstva, državnih organov in drugih obrambnih potreb v vojni

materiálni víri -ih -ov m mn. materialna in tehnična sredstva, ki zagotavljajo pripravljenost enot in ohranjajo njihovo vzdržljivost pri izvajanju delovanj v miru in vojni, npr. oborožitev, oprema, vojaška infrastruktura

mèdcelínski balístični projektíl -ega -ega -a m → mèdcelínski projektíl

mèdcelínski projektíl -ega -ega m večstopenjski vodeni projektíl velikega dometa, opremljen z jedrsko bojno glavo za streljanje ciljev na zemlji na razdaljah do 20.000 km S: mèdcelínski balístični projektíl

mednárodna stándardna atmosfêra -e -e -e ž na podlagi meritev mednarodno dogovorjeno spreminjanje temperature zraka z višino, ostali podatki se izračunajo

mednárodna várnost -e -i ž stanje večje ali manjše ogroženosti temeljnih subjektov mednarodne skupnosti

mednárodni terorízem -ega -zma m dejanje, storjeno z namenom prisiliti pravno osebo, mednarodno organizacijo ali državo, da kaj stori oz. da česa ne stori, npr. ugrabitev osebe, povzročitev eksplozije ali požara, grožnja z uporabo jedrskih snovi ali drugih sredstev za množično pobijanje ljudi

mehánika letênja -e -- ž panoga mehanike, ki obravnava stabilnost, krmarljivost in zmožnosti letalnikov

mehanízem za izstrelítev -zma -- -- m sklop delov ognjenega orožja za vžig topovske kapice in izstrelitev projektila

mehanizírana enôta -e -e ž pehotna enota, opremljena z oklepnimi transporterji in/ali pehotnimi bojnimi vozili, ki sledi oklepnim enotam in zagotavlja pehotno podporo tankom

mehanizírana pehôta -e -e ž pehota, opremljena z bojnimi vozili pehote, ki z vkrcanimi vojaki sledi oklepnim enotam in skupaj s tanki zagotavlja ognjeno podporo izkrcanim vojakom

mehanizírana pehôtna enôta -e -e -e ž pehotna enota, opremljena z bojnimi vozili pehote, ki z vkrcanimi vojaki sledi oklepnim enotam in skupaj s tanki zagotavlja ognjeno podporo izkrcanim vojakom

mehánski vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki deluje izključno na podlagi mehanskih sil (inercijskih, centrifugalnih, reakcijskih, sile vzmeti)

mějna plást -e plástí ž tanka plast zraka ob telesu, v kateri naraste relativna hitrost od nič na površini do hitrosti potencialnega toka in v njej prevladujejo sile zaradi viskoznosti

ménéďžment -a m sistematična in analitična miselna dejavnost poveljujočih, ki obsega usklajevanje kadrovskih, materialnih in finančnih virov s cilji organizacije, povezovanje vojske z zunanjim okoljem in odzivanje na potrebe družbe

merílnik hitrósti -a -- m instrument, ki kaže odčitano hitrost letalnika

merílnik oddáljenosti -a -- m navigacijska naprava, ki na podlagi časa, potrebnega, da se vrne odbiti radarski signal od naprave na Zemlji, določi oddaljenost letala

merílني prôstor vetrôvniká -ega -óra -- m poseben prostor v vetrovniku z ustrezno hitrostjo, tlakom, gostoto in temperaturo zraka, v katerega se med meritvijo pritrudi model letala

meteorolóška enôta -e -e ž enota, ki s sondo, obešeno na meteorološki balon, ugotavlja smer in hitrost vetra, temperaturo zraka, zračni tlak za določanje pogojev streljanja kopenske vojske, zračne obrambe, vojaškega letalstva

meteorolóška postája -e -e ž postaja, ki z meteorološkim balonom pridobiva meteorološke podatke, jih hrani, obdeluje, z njimi oskrbuje vojsko, pripravlja meteorološki bilten

meteorolóški biltén -ega -a m bilten, sestavljen na podlagi podatkov, pridobljenih z meteorološko sondo

meteorolóški poprávek -ega -vka m popravek smeri in daljine zaradi odstopanja balistične gostote, balistične temperature zraka, smeri in hitrosti vetra

meteorolóški rádar -ega -ja m radar za sprejemanje podatkov, ki jih oddaja meteorološka sonda

meteorolóško-balístični poprávek -ega -vka m popravek smeri in daljine zaradi odstopanja meteoroloških, balističnih in drugih podatkov streljanja od tabličnih

mějna razdálja rôčne bómbe -e -e -- -- ž občutljiva eksplozivna snov, ki ob udarcu udarne igle eksplozira in aktivira eksplozivno polnitev ročne bombe

mína -e ž 1. telo z ohišjem, eksplozivnim polnjenjem in vžigalnikom, ki se polaga, nastavlja v zemljo, vodo za rušenje objektov, onesposabljanje ali uničevanje žive sile in tehničnih sredstev S: fugása 2. projektil s krilci, ki se izstreljuje iz minometa, bazuke ali ročnega metalca za onesposabljanje, uničevanje žive sile in tehničnih sredstev ali rušenje objektov S: fugása

mína bazúke -e -- ž → bazúčna mína

mína iz plástične snoví -e -- -- -- ž → plástična mína

mína kasétnica -e -e ž mína s kasetno bojno glavo

mína presenéčénja -e -- ž specialna mína za uničevanje žive sile nasprotnika, nameščena tam, kjer se najmanj pričakuje

mína s kerámíčnim ohíšjem -e -- -- -- ž protipehotna ali protitankovska mína z ohišjem iz keramike

mína za osvetljevánje -e -- -- -- ž projektil, sestavljen iz srajčke, dvojnodelujočega vžigalnika, izmetnega polnjenja in svetleče bakle s padalom za osvetljevanje bojišča

mína z bližínskimi vžigalniki -e --- -- ž → tempirna mína

mína z zadržánim delovánjem -e --- -- ž *mína presenečenja z vžigalnikom z upočasnitvijo za onesposabljanje mostov, tunelov in drugih objektov* **S:** mína z zadržánim učinkom

mína z zadržánim učinkom -e --- -- ž → mína z zadržánim delovánjem

minêrska enôta -e -e ž *vojaška enota, ki polaga in odstranjuje mine, eksploziv*

mínibrzostrelka -e ž *majhna brzostrelka z zložljivim kopitom, pomanjšano cevjo, skrajšanim nabojnikom, po načinu nošenja podobna pištoli*

ministrstvo za nótranje zadéve -a --- -- s **K:** MNZ *strukturirani del izvršilne veje oblasti, namenjen izvajanju notranjevarnostnih in nekaterih upravno-administrativnih notranjih nalog*

ministrstvo za obrámbo -a --- -- s **K:** MO *strukturirani del izvršilne veje oblasti, namenjen izvajanju obrambnih nalog*

minomèt -éta m *gladkocevno orožje za ognjeno podporo, ki se polni skozi ustje cevi in izstreljuje mine z elevacijskimi koti, večjimi od 45°*

minometálec -lca m *član posadke minometa*

minometálka -e ž *članica posadke minometa*

minométna čéta -e -e ž *samostojna osnovna organizacijska enota ali enota v sestavi pehotnega bataljona za ognjeno podporo, sestavljena iz poveljstva, poveljniških in ognjenih vodov*

minométna mína -e -e ž *projektil s krilci, srajčko z eksplozivnim polnjenjem, vžigalnikom, stabilizatorjem, osnovnim in dopolnilnim smodniškim polnjenjem, ki se izstreljuje iz minometa*

minométna podpóra -e -e ž *ognjeno delovanje minometne enote na nasprotnikove kopenske, pomorske, zračnodesantne sile, objekte za podporo lastnih sil v boju*

minométni blažilnik -ega -a m *pri nekaterih minometih hidravlični sistem za blažitev trzanja in vračanja cevi v prvotno lego med streljanjem*

minométni járek -ega -rka m *del minometnega zaklona, vkopan v zemljo za zaščito posadke in streliva*

minométni ôgenj -ega ôgnja m *ognjeno delovanje minometa ali minometne enote*

minométni podstávek -ega -vka m *del minometa, na katerega se naslanja cev med streljanjem, prenaša pritisk smodniških plinov v cevi in tako zmanjšuje pritisk na tla*

minométni položáj -ega -a m *mesto, kjer je nameščen minomet za ognjeno delovanje*

minométni zaklòn -ega -ôna m *objekt za zaščito enega ali več vojakov in minometa, navadno izkopan v zemljo*

mlájša vódnica -e -e ž *v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najvišji čin za vojakinje, za stopnjo višji od desetnice*

mlájši vódnik -ega -a m *v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najvišji čin za vojake, za stopnjo višji od desetnika*

MNZ -ja [mənəzə] m *kratica* → ministrstvo za nótranje zadéve

MO MO-ja [emó emója] m *kratica* → ministrstvo za obrámbo

mobilizácija -e ž *postopki in aktivnosti, s katerimi se celotne kadrovske in materialne zmogljivosti vojske načrtno in organizirano privede v stanje pripravljenosti za izvajanje*

namenskih nalog, na primer vpoklic stalne in rezervne sestave ter sredstev iz popisa, razdelitev oborožitve, streliva in opreme

mobilizácijske pripráve -ih -av ž mn. *aktivnosti za načrtno in učinkovito mobilizacijo sil vojske za vojaško obrambo, ki obsegajo načrtovanje mobilizacije, razporeditev državljanov in kadrovske popolnitev, materialne in druge priprave*

mobilizácijski načrt -ega -a m *načrt za izvajanje mobilizacije vojske, s katerim so določeni nosilci načrtovanja, lokacije, mirnodobna zbirališča, kategorije pripravljenosti ter ukrepi in aktivnosti za izvedbo mobilizacije poveljstev in enot vojske*

mobilizácijsko zbirališče -ega -a s *območje, na katerem se izvaja mobilizacija enote*

modél za merítve -a -- -- m *model letala, ki mora biti geometrično podoben pravemu letalu*

momènt propélerja -ênta -- m *moment aerodinamičnih sil na krakih, okoli osi propelerja*

môrska mína -e -e ž *mina, ki se položi v morje za uničevanje plovnih objektov*

móstna enôta -e -e ž *inženirska enota, usposobljena za premagovanje naravnih ovir z lansirnimi mostovi*

mótenje -a s *ognjeno delovanje artilerije, ki cilj vznemirja, izčrpava, otežuje njegovo delovanje in povzroča do 10-odstotne izgube*

motivácija -e ž *pripravljenost posameznika za doseganje ciljev vojske z lastnim zgledom, s prepričanjem v upravičenost uporabe vojske, z ustvarjanjem povezanega kolektiva, s sistemom nagrajevanja in kaznovanja*

motorizírana enôta -e -e ž *pehotna enota, izurjena za pehotno bojevanje in opremljena s transportnimi vozili ali lahкими oklepnimi transporterji za hitrejšje premikanje do bojišča in na njem*

motorizírana pehôta -e -e ž *pehota, opremljena z bojnimi vozili pehote, ki z vkrcanimi vojaki sledi oklepnim enotam in skupaj s tanki zagotavlja ognjeno podporo izkrcanim vojakom*

motorizírana pehôtna enôta -e -e -e ž *pehotna enota, izurjena za pehotno bojevanje in opremljena s transportnimi vozili ali lahкими oklepnimi transporterji za hitrejšje premikanje do bojišča in na njem*

motórni zmáj -ega -a m *zmaj z lastnim pogonom, ki ima še podvozje, sedež in motor s propelerjem*

motórska góndola -e -e ž *aerodinamično oblikovano ohišje motorja*

motórski instrumènt -ega -ênta m *instrument za nadzor pravilnega delovanja motorja*

móžnar -ja m zgod. *artilerijsko orožje velikega kalibra z zelo kratko cevjo, ki ga z razvojem tehnologije nadomesti minomet*

móžnosti za delováne -i -- -- ž mn. *možnosti, ki zagotavljajo, da se vojaške sile pravočasno, načrtno in organizirano pripravijo za uresničevanje svojega poslanstva, kar vključuje zagotovitev kadrovskih, materialnih in finančnih virov, vojaško obveščevalno dejavnost, razvoj in opremljanje, načrtovanje uporabe, mobilizacijske priprave in načrtovanje operativnega razvoja, vojaško izobraževanje in usposabljanje, pripravljenost vojske, načrtovanje konsolidacije, podporo države gostiteljice, ureditev prostora in ohranjanje vzdržljivosti sil*

nabòj -ôja m *s smodnikom napolnjen, navadno kovinski tulec z vžigalno kapico in s projektilom*

nabójník -a m priprava, navadno v obliki škatlice, za vlaganje nabojev v strelno orožje **S:** magazin

nacionálna obrámba -e -e ž zmogljivost države za branjenje pred vojaškimi grožnjami, tudi pred številnimi nevojaškimi grožnjami

nacionálna várnost -e -i ž stanje večje ali manjše ogroženosti prebivalstva, ozemlja, državnih, družbenih institucij in ključne infrastrukture v okviru države

nacionálni podpórni element -ega -ega -ênta m **K:** NPE zagotovitev delovanja v večnacionalnem okolju, ki vsebuje organizacijo in uskladitev sprejema in namestitve osebja, ki prihaja v območje delovanja ali se od tam vrača, med operacijo pa zagotovitev neprekinjene nacionalne logistične podpore ter uskladitev logistične podpore države gostiteljice, večnacionalno logistično podporo ali podporo iz civilnih virov

nacionálni várnostni systém -ega -ega -a m sistem za doseganje nacionalnovarnostnih ciljev, ki ga sestavlja več različnih med seboj povezanih organov

načêla vojskovánja načêl -- s mn. načela, ki usmerjajo poveljnike pri odločanju in vodenju bojnih delovanj, npr. ohranjanje morale, izbira cilja, osredotočenost, napadalnost, svoboda delovanja, gospodarnost, presenečenje, varnost, enostavnost in prilagodljivost

načrtovánje uporábe -a -- s aktivnost, ki poteka za uporabo vojaških sil za vojaško obrambo in druge naloge, s katerimi se uresničuje obrambna strategija države

načrt uporábe -a -- m dokument obrambnega načrta države, ki določa način izvajanja ukrepov pripravljenosti, priprave in izvajanje mobilizacije ter delovanje vojske ob različnih oblikah vojaških in drugih groženj

nâddesétnica -e ž v Slovenski vojski najvišji čin za vojakinje in slušateljice vojaških šol, za stopnjo višji od desetnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR4

nâddesétnik -a m v Slovenski vojski najvišji čin za vojake in slušatelje vojaških šol, za stopnjo višji od desetnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR4

nâdkalíbrski projektíl -ega -a m projektil, pri katerem je kaliber večji od kalibra cevi ali lanserja, iz katerih se izstreli

nâdkrítíčni vpádni kót -ega -ega -a m vpadni kot, ki je večji od kritičnega vpadnega kota

nadmôrska víšina -e -e ž višina, računana od povprečne morske gladine

nâdporóčnica -e ž v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od poročnice in za stopnjo nižji od stotnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

nâdporóčnik -a m v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od poročnika in za stopnjo nižji od stotnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

nadzórnik letênja -a -- m pooblaščen oseba za nadzor in vodenje zračnega prometa, ki mora skrbeti za pravilno varno razdaljo med letali v vseh fazah leta, tako pri letenju po instrumentih kot pri vizualnem letenju

nadzorováni zráčni prôstor -ega -ega -óra m zračni prostor, v katerem sta zagotovljena nadzor in vodenje zračnega prometa v vseh razmerah letenja

nadzòr zráčnega prôstóra -óra -- -- m stalno sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, optičnimi in drugimi sredstvi za pravočasno odkrivanje, identifikacijo in ugotavljanje preletov vseh objektov v zračnem prostoru države in dostopnih smereh, ki zagotavlja izčrpne in podrobne informacije o situaciji, podporo poveljnikom pri odločanju,

posredovanje opozoril o zračni nevarnosti v realnem času vsem uporabnikom, vključno s sistemom za obveščanje in alarmiranje civilnega prebivalstva, ter za vodenje delovanja oborožitvenih sistemov

nàdzvóčna hitróst -e -i ž *hitrost, večja od hitrosti zvoka pri določeni temperaturi zraka*

nàdzvóčni vetrôvník -ega -a m *vetrovnik, pri katerem se lahko v merilnem prostoru dosežejo hitrosti, večje od hitrosti zvoka*

nàdzvóčno letálo -ega -a s *letalo, ki lahko leti hitreje od zvočne hitrosti*

nagíb letála -a -- m *kot krila letala glede na vodoravno ravnino*

nàjmánjša hitróst letála -e -i -- ž *najmanjša hitrost, pri kateri se letalo lahko obdrži v vodoravnem letu naravnost*

nàjvéčja vzlétna mása letála -e -e -e -- ž *največja dovoljena masa letala pri vzletu*

naklónski kót cílja -ega -a -- m *navpični kot med horizontom stojišča (opazovalnice, položaja) in ciljem streljanja, ki se meri z višinsko napravo instrumenta s točno določeno ničlo*

nalétna mína -e -e ž *mina, ki eksplodira že pod majhno maso ali pritiskom, namenjena za uničevanje pehote*

naménsko organizíranje -ega -a s *temeljno načelo oblikovanja sil za vse načine in vrste delovanja, ki določa, da se sile organizirajo glede na svoje poslanstvo, prostor in koncept skupnih združenih namenskih sil*

namerílec artileríjskega oróžja -lca -- -- m *član posadke ognjenega orožja, ki nastavlja strelne elemente na namerilni napravi, izvaja merjenje na cilj ali pomožno namerilno točko in odvisno od konstrukcije orožja tudi proženje*

namerílec minométa -lca -- m *član posadke minometa, ki nastavlja strelne elemente na namerilni napravi in meri na pomožno namerilno točko*

namerílec na artileríjskem oróžju -lca -- -- -- m *član posadke artilerijskega orožja, ki nastavlja strelne elemente na namerilni napravi in meri na cilj ali na pomožno namerilno točko*

namíšljeni réper -ega -ja m *mesto srednjega zadetka s trenutno-fugasnimi projektili, določeno z laserskim daljinomerom, opazovalnim radarjem ali z dvostranskim opazovanjem S: fiktívni réper*

napàd -áda m *ofenzívno delovanje, katerega cilji so poraz sovražnika, zavzetje prostora, pridobivanje informacij, onemogočanje dostopa do virov oskrbe, preusmerjanje sovražnika od težišča delovanja, zavajanje, zadrževanje sovražnika na določenem območju, preprečevanje premestitve sovražnikovih sil*

napadálnost -i ž *strateško, operativno in taktično načelo vojskovanja, ki se upošteva pri vseh načinih in vrstah bojnega delovanja, tudi ko ima na začetku pobudo sovražnik, in se uveljavlja s hitrimi manevri, z napadi in izkoriščanjem uspehov*

napádna rôčna bómba -e -e -e ž → **ofenzívna rôčna bómba**

napéta púška -e -e ž *puška, pripravljena za strel, z nabojem v ležišču naboja, udarnim kladivcem v zadnjem položaju, ki se ob pritisku strelca na sprožilec sprosti, udari po udarni igli in aktivira naboj*

napráva za zavzémanje nagíba ceví -e -- -- -- -- ž *del lafete artilerijskega orožja za premikanje cevi v navpični ravnini*

napráva za zavzemanje smerí ceví -e -- -- -- -- ž del lafete artilerijskega orožja za premikanje cevi v vodoravni ravnini

narédnik -a m v Kraljevini Jugoslaviji podčastniški čin, za stopnjo višji od podnarednika

národnoosvobodílna vòjska -e -e ž oborožena struktura, katere cilj je narodna osvoboditev

naslòvni čin -ega -a m v obdobju 1995–2002, v Slovenski vojski čin, ki ga pridobijo podčastniki, častniki in delavci Ministrstva Republike Slovenije za obrambo, ki opravljajo vojaško službo na dolžnosti, za katero se zahteva višji čin od njihovega **S: strok. pog. srebni čin**

nasprótni potísk propélerja -ega -a -- m kot koraka propelerja, ki povzroči nasprotni potisk, kar je uporabno samo na tleh po pristanku

nastávni kót -ega -a m kot, pod katerim je krilo pritrjeno na trup letala

navájanje helikópterskih enòt -a -- -- s varno usmerjanje helikopterske enote na naprej označeno pristajalno mesto

navigacíjska kárta -e -e ž zemljevidu podobna karta, na kateri so vsi podatki, ki so potrebni, da sme letalo leteti v nadzorovanem zračnem prostoru

navigacíjska opréma -e -e ž vsa oprema na letalu in na tleh, ki se uporablja za navigacijo

navpična ós -e osí ž os letala, ki leži v simetrijski ravnini, gre skozi masno središče in je usmerjena navzdol

navpični lét -ega léta m letenje letalnika samo v navpični smeri

navpični vzlét in pristánek -ega vzléta -- -nka m vzlet in pristanek letalnika v navpični smeri tako, da ni vodoravne komponente hitrosti glede na tla

nèaktívni artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, na katerem ni vojaških dejavnosti

nèeksplodírana mína -e -e ž mina, ki ni eksplodirala

nèeksplodírani projektíl -ega -a m projektíl, ki zaradi napake ni eksplodiral

négativna púščica -e -e ž puščica, pri kateri je aerodinamična os nagnjena v smer leta

négativni naklónski kót cílja -ega -ega -a -- m naklonski kot z negativno vrednostjo, kadar je cilj streljanja pod horizontom stojišča

nèkontáktna mína -e -e ž mina z nekontaktnim vžigalnikom

nèkontáktni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki za svoje delovanje ne potrebuje neposrednega kontakta s ciljem, ampak se aktivira v bližini cilja pod njegovim neposrednim vplivom ali po določenem času od izstrelitve projektila

nèkovínska mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina s plastičnim, lesenim ohišjem

némagnétna mína -e -e ž mina za onesposabljanje tankov in drugih oklepnih vozil, pri kateri je ohišje izdelano iz materiala, ki ga ni mogoče odkriti z iskalcem kovinskih min

nèopazováni artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, ki ga v času streljanja ni mogoče opazovati

nèposrédna artileríjska podpóra -e -e -e ž ognjeno delovanje artilerije na cilje, ki neposredno vpliva na potek bojevanja podpirane enote

nèposrédno artilerijsko stréljanje -ega -ega -a s artilerijsko streljanje, pri katerem se merjenje smeri in opazovanje rezultatov streljanja opravlja neposredno z mesta namestitve orožja

nèpremeštljive sile -ih síl ž mn. vojaške sile, organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje vojaškega poslanstva na nacionalnem ozemlju ali v njegovi neposredni bližini

nèpremična artilerijska opazovalnica -e -e -e ž artilerijska opazovalnica, ki je ves čas streljanja na istem mestu

nèpremični artilerijski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, ki se ne glede na možnost premikanja v času streljanja ne premika

nèpremični tòp -ega tòpa m top, stalno nameščen na določenem mestu

nèpremični zapórni ôgenj -ega -ega ôgnja m enolinijski ogenj za preprečevanje premika pehote s tanki ali brez tankov in izkrcavanja desantnih sil na obalo

nèrotirajóča mína -e -e ž minometna mina, ki vzdržuje stabilnost leta po tirnici s krilci, ne z vrtenjem okoli svoje osi

nètrzájni tòp -ega tòpa m top, ki deluje po reakcijskem principu in pri katerem cev ne trza, ko projektil izleti iz cevi

nètrzájnotopòvski vòd -ega vóda m enota pehote, ki ima v svoji sestavi 3 do 6 netrzajnih topov

nèusmérjeni rádijski signál -ega -ega -a m radijski signal oddajnika, ki ima v vseh smereh enako jakost

nevtralizácija -e ž ognjeno delovanje artilerije, s katerim se nasprotnik popolnoma ali delno za daljši ali krajši čas bojno onesposobi

nevtralizírana mína -e -e ž mina, onesposobljena za bojno delovanje

nèzakríti artilerijski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj znotraj varnostne tirnice projektila, ki je ne glede na naravne ali umetne objekte tako zavarovan, da ga je mogoče zadeti

nèzavarováni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki nima fizične izolacije med inicialno in detonatorsko kapico in detonatorjem, kar lahko povzroči njegovo predčasno aktiviranje

nítrocelulózni smodník -ega -a m enobazni malodimni smodnik za smodniška polnjenja nabojev pištol, pušk in avtomatskega orožja kalibra do 30 mm, izdelan iz nitroceluloze

nítroglicerínski smodník -ega -a m dvobazni malodimni smodnik za minometno strelivo, izdelan iz nitroceluloze in tekočega eksploziva, navadno nitroglicerina, ki je zato na udarce občutljivejši od nitroceluloznega smodnika

nítrogvanidínski smodník -ega -a m trobazni malodimni smodnik za smodniška polnjenja topov srednje in velike moči, kot so protiletalski, protioklepni, ladijski in obalni, izdelan iz nitroceluloze, nitroglicerina in nitrogvanidina

nizkokrílник -a m enokrílник, pri katerem je krilo nameščen na spodnjem delu trupa

nížja vojáška uslužbenka -e -e -e ž v Slovenski vojski vojaška oseba, po položaju enakovredna podčastniku, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

nížji vojaški uslužbenec -ega -ega -nca m v Slovenski vojski vojaška oseba, po položaju enakovredna podčastniku, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

nôčni lét -ega léta m let v času med sončnim zahodom in sončnim vzhodom, ki je vsak dan točno določen

nôga podvozja -e -- ž del podvozja, na katerega je pritrjeno kolo

normálna geodétska nalóga -e -e -e ž določanje pravokotnih koordinat neznane točke na podlagi znanih pravokotnih koordinat ene točke, izmerjenega pravokotnega azimuta na neznano točko in izmerjene razdalje med točkama

normálni snòp -ega snôpa m snop, pri katerem so cevi artilerijskega orožja usmerjene tako, da njihov medsebojni položaj zagotavlja razporeditev zadetkov po povprečni coni uspešnega delovanja delcev projektila

normálni tláčni skòk -ega -ega skóka m tlačni skok, ki se najprej pojavi na zgornji površini krila letala, ki leti s podzvočno hitrostjo, lokalna hitrost pa preseže zvočno hitrost, nastane tudi v konvergentno-divergentni šobi brez ustreznega spreminjanja prereza

nosílec motórja -lca -- m posebna konstrukcija na krilu ali nosu letala, na katero je pritrjen motor

nósna nôga -e -e ž sprednja noga pri letalu, ki ima tricikelsko podvozje

nósno koló -ega -ésa s kolo na nosni nogi

nótranja balístika -e -e ž veja balistike, ki proučuje gibanje projektilov v cevi, učinek smodniških plinov na projektil, reakcijo na orožje in konstrukcijo cevi

nótranji urèz -ega -éza m določanje koordinat iskane točke z merjenjem smeri proti trem znanim točkam

nótranji vžigálnik -ega -a m vžigalnik, nameščen v notranjosti minsko-eksplozivnega sredstva

obálna artileríja -e -e ž **1.** artilerijsko orožje z velikim kalibrom in velikim dometom, namenjeno za obrambo obale, ognjeno podporo lastnim silam na obali in obstreljevanje sovražnikovih ladij na morju **2.** vojaška enota, oborožena in izurjena s takim artilerijskim orožjem

obálna artileríjska bateríja -e -e -e ž osnovna ognjena enota obalne artilerije s 4 do 6 orožji istega kalibra za samostojno izvršitev ognjenih nalog na morju in kopnem

obálna rakétna bateríja -e -e -e ž osnovna ognjena in taktična enota v sestavi obalne artilerije ali obrambe obale, oborožena z raketami

obálni tòp -ega tôpa m top obalne artilerije, tehnično opremljen za streljanje na cilje na morju, na kopnem in v zraku

oblegoválna artileríja -e -e ž artilerijsko orožje velikega kalibra za daljše ognjeno delovanje na določen cilj

obnôva motórja -e -- ž točno določen temeljit pregled motorja in zamenjava preveč obrabljenih delov, po katerem dobi motor zopet celotno dovoljeno dobo delovanja

obnôva po konflíktu -e -- -- ž stabilizacijsko delovanje, ki obsega vojaške, diplomatske, ekonomske in humanitarne aktivnosti, namenjene zagotovitvi varnosti, reda in vzpostavitvi javnih funkcij ter ustvarjanju možnosti za prehod od vojaškega k civilnemu nadzoru

oborožena sila -e -e ž **1.** operativna struktura, namenjena izvajanju oboroženih operacij **2.** mn. del nacionalnovarnostnega sistema, ki zagotavlja vojaško obrambo države, navadno sestavljen iz treh vej: kopenske vojske, vojne mornarice in vojnega letalstva

obrámba območja -e -- ž defenzivno delovanje, usmerjeno v ohranjanje prostora, pri čemer gre za spopad s sovražnikom na zaporedno povezanih položajih, s katerih se ga uniči, v glavnem s pomočjo ognjenega delovanja

obrámbni načrt -ega -a m celota organizacijskih, kadrovskih, materialnih in drugih rešitev, s katerimi se zagotavlja postopen, organiziran in usklajen prehod na delovanje v izrednem in vojnem stanju, načrtuje opravljanje določenih nalog oziroma proizvodnje in storitev v času izvajanja mobilizacije in v vojnem stanju ter določa organizacijo in način dela, tako da se zagotovi nepretrgano opravljanje dejavnosti organa oziroma organizacije

obrámbni systém -ega -a m struktura za doseganje obrambnih ciljev, ki obsega vojaške in nevojaške komponente

obrnjena geodétska nalóga -e -e -e ž določanje pravokotnega azimuta in razdalje med dvema znanima točkama na podlagi njunih pravokotnih koordinat

obtéžba kríla -e -- ž teža letala, deljena s tlorisno površino krila

obveščevalna zagotovítev -e -tve ž ukrepi, postopki in aktivnosti, ki se izvajajo za spoznavanje zemljišča in vremena, za razumevanje sovražnikovih dejavnosti, zmogljivosti, namer

obveščevalni cíklus -ega -a m opredelitev obveščevalnih zahtev in načrtovanje, zbiranje in obdelava obveščevalnih informacij ter njihovo širjenje oziroma posredovanje uporabnikom

obveščevalni víri -ih -ov m mn. človeški viri, slikovna in pisna gradiva, tehnična sredstva, sredstva zvez, radarji, javni viri in zaplenjena tehnična sredstva ter oprema

odčitana hitróst letála -e -i -- ž hitrost, odčitana na merilniku hitrosti, pri čemer se upošteva samo popravek zaradi morebitne napake instrumenta

odčitana višína -e -e ž višina letala, ki se odčita na višinomeru

odčitano máchovo števílo -ega -ega -a [máhovo] in **odčitano Máchovo števílo** -ega -ega -a s machovo število, odčitano na machmetru, pri čemer se upošteva samo popravek zaradi morebitne napake instrumenta

oddélek -lka m vojaška enota, sestavljena iz 8 do 16 vojakov, ki ji poveljuje vodnik **S:** sékcija
ang.: Squad

oddélek nêtrzájnih tôpov -lka -- -- m enota pehote, ki ima v svoji sestavi 1 do 2 netržajna topa

odločilno delováenje -ega -a s bojno delovanje, ki vključuje aktivnosti, ki vodijo k uresničitvi poslanstva enote

odprávljanje poslédic nesréč -a -- -- s nujni ukrepi in dejavnosti pri zagotavljanju osnovnih razmer za življenje po nesreči ter zagotovitev možnosti za trajno obnovo prizadetega območja

odrèd -éda m nestalna vojaška formacija, sestavljena posebej za določen namen oz. nalogo, navadno sestavljena iz vodov oz. čet

odsesávanje mējne plasti -a -- -- s odsesavanje zraka skozi veliko število luknjic na površini krila, da se zmanjša upor zaradi trenja in istočasno prepreči odtrganje mejne plasti

odskóčna mína -e -e ž protipehotna mina z izmetnim polnjenjem, ki se zakoplje in po aktiviranju izskoči iz zemlje za uničevanje žive sile

odskóčni kót -ega -a m kot med linijo streljanja in izhodiščno linijo projektila

odvòd smodníških plínov -óda -- -- m sistem delovanja večine avtomatskega orožja, pri katerem cikel avtomatike, sestavljen iz odmetavanja praznega tulca, napenjanja kladivca in ponovnega polnjenja orožja, poteka s pomočjo smodniških plinov

odzívne síle -ih síl ž mn. namensko organiziran taktični sestav, namenjen obrambi pomembnih območij in infrastrukture, zagotavljanju razmer za mobiliziranje in razvoj sil, boju proti terorizmu in delovanju proti drugim oblikam nevojaških groženj, sodelovanju v zaščiti in reševanju ter posredovanju v sestavi zavezniških sil na kriznih območjih

ofenzívna rôčna bómiba -e -e -e ž ročna bomba z omejenim območjem učinka, ki se lahko uporablja v odprtem prostoru **S:** napádna rôčna bómiba

ofenzívno delováenje -ega -a s bojno delovanje, katerega cilj je poraziti sovražnika z vsiljevanjem poveljnikove volje in uporabo osredotočene bojne moči

ofenzívno informacijsko delováenje -ega -ega -a s vplivanje na sovražnikove informacije, sistem poveljevanja in kontrole ter na komunikacijski in informacijski sistem pri prizadevanju za doseg nekega cilja ali soočanju z vojaško grožnjo

ognjéna bateríja -e -e ž osnovna artilerijska enota v moči čete, oborožena z artilerijskimi orožji različnih kalibrov, navadno havbicami, namenjena ognjeni podpori enot

ognjéna ekípa -e -e ž najmanjša taktična vojaška enota, navadno sestavljena iz 3 do 12 vojakov **ang.:** Fire Team

ognjéna enôta -e -e ž enota, oborožena z artilerijskim orožjem

ognjéna móč oróžja -e móčí -- ž število nabojev z določenim kalibrom, ki jih orožje izstrelí v časovni enoti

ognjéna planšéta -e -e ž planšeta v merilu 1 : 12500, 1 : 25000 ali 1 : 5000, na kateri so narisani elementi bojne razporeditve (ognjeni položaji, opazovalnice, cilji, reperji), osnovna smer, ognjeni sektor za določanje strelnih elementov

ognjéna podpóra -e -e ž skupna in usklajena uporaba ognjenega delovanja kopenskih, mornariških in zračnih bojnih sistemov in delovanja ofenzivnih sistemov elektronskega bojevanja ter neubojnih sredstev na cilje na kopnem ali morju, pri čemer je njen cilj motenje, onemogočanje, zadrževanje, nevtraliziranje ali uničenje sovražnikovih sil ter bojnih funkcij in sredstev za doseganje operativnih in taktičnih ciljev

ognjéna skupína -e -e ž najmanjša vojaška enota, navadno sestavljena iz 3 do 8 vojakov, ki ji poveljuje desetnik **ang.:** Fire Team

ognjéni oddélek -ega -lka m najmanjša ognjena enota z enim artilerijskim orožjem, ki mu strežejo poveljnik in posadka

ognjéni položáj -ega -a m prostor, na katerem se razporejajo artilerijska orožja ali se predvideva njihovo razporejanje za ognjeno podporo ali protiklepní boj

ognjéni udár -ega -a m kombinacija hitrega in sistematičnega streljanja

ognjéni vòd -ega vóda m enota v sestavi artilerijske baterije, sestavljena iz 3 do 4 ognjenih oddelkov

ognjéno oróžje -ega -a s orožje, pri katerem projektil dobi potrebno kinetično energijo od plinov, nastalih z gorenjem smodniškega polnjenja v smodniški komori in cevi

ohránjanje mirú -a -- s delovanje v operacijah v podporo miru, ki je usmerjeno v obvladovanje ostanka konflikta med sprtima stranema, medtem ko potekajo diplomatski, gospodarski in drugi ukrepi za njegovo trajno rešitev

oklépna enôta -e -e ž rod kopenske vojske, namenjen in opremljen za ofenzivna in defenzivna bojna delovanja na tankovsko prehodnem zemljišču, protidesantni boj, protioklepni boj, izvajanje protinapadov in hitrih intervencij na ogroženih smereh **S:** tánkovska enôta

oklépni transportêr -ega -ja m navadno kolesno vozilo, ki ga uporabljajo motorizirane pehotne enote

oklópljeni propéler -ega -ja m propeler, ki se vrti v oklopu in ima zato dober izkoristek tudi pri manjšem premeru in večjem številu vrtljajev

okròv motórja -ôva -- m aerodinamično oblikovana oplata, ki pokriva motor

omejéno poveljevánje -ega -a s oblika poveljevanja, pri kateri ima poveljujoči omejena pooblastila za izvajanje poveljevanja

omejítve delovánja -tev -- ž mn. navodila poveljnikom, v katerih primerih se enote ne sme uporabiti ali kakšnih nalog se ne sme izvajati

omréžno bojevánje -ega -a s informacijsko delovanje, ki za doseganje vojaškega cilja uporablja učinkovito mrežno povezovanje senzorjev, odločevalcev in izvajalcev, ki so geografsko in hierarhično razpršeni po bojišču

opazováni artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, ki ga je mogoče v času streljanja opazovati

operácija -e ž zaporedje bitk in/ali bojov, ki poteka po enotni zamisli na določenem prostoru in v določenem času za doseganje operativnih in strateških ciljev

operácija kríznega odzívánja -e -- -- ž politično, vojaško in civilno delovanje, ki poteka v skladu z mednarodnim pravom in je namenjeno preprečevanju kriz in kriznemu upravljanju pri doseganju ciljev zavezništva

operácija v podpóro míru -e -- -- -- ž nepristransko večfunkcijsko delovanje, ki vključuje aktivnosti vojaških sil, diplomacije in humanitarnih ter drugih organizacij in se ponavadi izvaja v podporo mednarodnim organizacijam

operatívna ráven delovánja -e ravní -- ž usklajeno taktično delovanje za doseganje strateških ciljev s pomočjo priprave, organiziranja in izvajanja vojaških operacij v sodelovanju s silami zavezništva

operatívni cíklus -ega -a m proces prehoda enote v različna stanja, sestavljen iz konsolidacije, usposabljanja in uporabe

operatívni okvír -ega -a m orodje za miselno predstavo o bojišču in pomoč pri usklajevanju delovanj, namenjeno opisu medsebojne odvisnosti nalog podrejenih enot v času in prostoru, glede na namen in funkcijo

operatívni razvòj -ega -ôja m načrtno dovajanje in razmeščanje vojaških sil na območje delovanja za uresničevanje svojega poslanstva

operativno poveljstvo -ega -a s poveljstvo, organizirano za poveljevanje združenim taktičnim enotam, taktičnim enotam in vojaškim teritorialnim poveljstvom **S:** poveljstvo sil

opláta kríla -e -- ž prekrijte iz kovinske pločevine ali vezanega lesa, ki prenaša torzijske obremenitve kríla

oplétanje nósnega kolésa -a -- -- s pretirano sunkovito nihanje nosnega kolesa med zalletom pri vzletu letala

oporéčnik vestí -a -- m kdor zavrača vojaško službo, nošenje orožja in nasprotuje ubijanju, vojni

oporéčnik vestí nèbojévník -a -- -a m oporečnik vesti, ki opravlja vojaško službo brez orožja, ponavadi v sanitetni službi vojske

óptični projektíl -ega -a m projektíl z optičnim vžigalnikom

óptični vžigálnik -ega -a m bližinski vžigalnik, ki ima vgrajeno fotocelico, občutljivo na določen del infrardečega spektra, optični sistem leč in ogledal **S:** infrardéči vžigálnik

OR OR-a [oèr oèra] m (ang. other ranks) mednarodna kratica oznaka za vojake in podčastnike po mednarodni klasifikaciji zveze Nato: OR-1 vojak, OR-2 poddesetnik, OR-3 desetnik, OR-4 naddesetnik, OR-5 vodnik, OR-6 višji vodnik, OR-7 štabni vodnik, OR-8 višji štabni vodnik in praporščak, OR-9 višji praporščak, štabni praporščak in višji štabni praporščak.

orbitální projektíl -ega -a m balistični projektíl, ki ga nosilna raketa ponese iz ozračja, kjer se giblje po orbiti pod vplivom gravitacije, po prenehanju delovanja nosilne rakete pa se približuje cilju

organizácijsko-mobilizácijski razvòj vòvske -ega -òja -- m osnovni dokument, ki določa obseg vojske, organizacijsko-formacijsko strukturo, kategorije pripravljenosti, naziv enote ali poveljstva, podrejenost, mobilizacijske kraje in zbirališča

orientáciija -e ž **1.** določanje svojega položaja glede na določene točke, znamenja, z ustreznimi instrumenti **S:** orientíranje **2.** obrat, naravnanje instrumenta v določeno smer **S:** orientíranje

orientáciija izvršílca stréljanja -e -- -- ž določanje koordinat opazovalnice, orientíranje izvidniških instrumentov, določanje horizonta opazovanja, izbira reperjev, orientírjev, znanih točk

orientácijska tóčka -e -e ž objekt na zemljišču v bližini cilja streljanja, po katerem se orientira strelec **S:** orientír

orientír -ja m naravni ali umetni objekt na zemljišču, vodi za hitro kazanje, opažanje ciljev

orientíranje -a s **1.** določanje svojega položaja glede na določene točke, znamenja, z ustreznimi instrumenti **S:** orientáciija **2.** obrat, naravnanje instrumenta v določeno smer **S:** orientáciija

orientíranje izvidniških instrumêntov -a -- -- s postavitev in priprava izvidniških instrumentov tako, da se z njimi lahko merijo pravokotni ali magnetni azimuti

orientírati -am dov. in nedov. obrniti, naravnati instrument v določeno smer

orientírati se -am se dov. in nedov. določiti svoj položaj glede na določene točke, znamenja, z ustreznimi instrumenti

oróžje -a s sredstvo, namenjeno uničevanju žive sile in materialnih dobrin

osébná várnost -e -i ž stanje večje ali manjše ogroženosti posameznika

osnovna artilerijska opazovalnica -e -e -e ž inženirsko urejena artilerijska opazovalnica, s katere se izvajajo največji deli nalog izvidovanja in vodenja artilerijskega ognja

osnovna ravnina -e -e ž izbrana ravnina, pravokotna na vzdolžno os letala, potrebna za določanje položaja masnega središča, določenega s tehtanjem letala

osnovna smer -e smerí ž smer, določena z ognjenim položajem in sredino območja ciljev streljanja

osnovna smodniška polnitev -e -e -tve ž smodniška polnitev za minometne mine in polspojene in dvodelne artilerijske naboje, s katero se zagotavlja minimalna daljava streljanja

osnovni kotomér -ega -a m kotomer, s katerim je s pomočjo kolimatorja, piketa ali druge namerilne točke označena osnovna smer

osredotočeni snòp -ega snòpa m snop, pri katerem so cevi artilerijskega orožja usmerjene v središče cilja streljanja

óstri zavòj -ega -òja m zavoj letala, pri katerem je nagib večji od 45°

ostrostrélna púška -e -e ž zelo natančno izdelana in z optično ali optično-elektronsko namerilno napravo opremljena puška, namenjena uničevanju posameznih pomembnih živih ciljev na razdaljah do 1200 m **S:** ostrostrélska púška **GL.:** ostrostrélna púška velikega kalibra, pólvatomátska ostrostrélna púška, repetírna ostrostrélna púška

ostrostrélna púška velikega kalibra -e -e -- -- ž ostrostrélna puška, pri kateri se uporablja strelivo velikega kalibra, namenjena uničevanju pomembnih živih ciljev na razdaljah do 1500 m, zaradi močnega streliva tudi izjemno prebojna **S:** ántimateriálna púška

ostrostrélska púška -e -e ž → ostrostrélna púška

osvetlítev pristajálne stezè -tve -- -- ž predpisan sistem luči na pristajalni stezi, ki omogoča pristajanje letala ponoči

osvetljeválni projektíl -ega -a m projektíl za osvetljevanje bojišča ponoči

ovíranje -a s **1.** ognjeno delovanje artilerije, s katerim se ščitijo lastne enote in preprečuje nastop zlasti oklepno-mehaniziranih enot, otežujejo desanti in nasprotniku povzročajo izgube **2.** inženirska podpora, ki otežuje manevre sovražnikovih sil, zmanjšuje njegove manevrske sposobnosti in posredno dviguje učinkovitost ognjenega delovanja lastnih sil

označeválna granáta -e -e ž granata, ki s pomočjo traseja med letom pušča vidno sled za lažje opazovanje in korekturo, zlasti pri streljanju na premične cilje **S:** granáta s trasêrjem

označeválna polnitev -e -tve ž polnitev, ki pri zgorevanju med letom pušča vidno sled za lažje opazovanje in korekturo, zlasti pri streljanju na premične cilje

označeválni projektíl -ega -a m → bárvni projektíl

ozráčje -a s zračna plast okrog Zemlje **S:** atmosfêra

padálo -a s naprava iz tkanine, ki zaradi velikega upora, če ima ustrezno obliko tudi vzgona, upočasni padanje človeka ali tovora v zraku

padálska enòta -e -e ž elitno usposobljena pehotna enota, izurjena za padalske skoke, ki z zračnim desantom pristane v bližini ključnih objektov, jih zasede in zadrži do prihoda glavnine vojske **ang.:** Parachute Units

pádna tóčka -e -e ž točka, v kateri tirnica projektila seka linijo cilja

pádni kót -ega -a m kot med tangento tirnice projektila v padni točki in linijo cilja

pancírna granáta -e -e ž granata za neposredno streljanje, pri kateri se kinetična energija gibanja pretvarja v mehanično, ki uničuje cilj

paraláksa cílja -e -- ž ostri kot med linijo opazovanja in linijo streljanja v točki za korekturo

páravojáška organizácija -e -e ž → pôlvojáška organizácija (1, 2)

pártòp -ôpa m med drugo svetovno vojno top slovenskih partizanov, izdelan v Kočevskem rogu

pasívna zráčna obrámba -e -e -e ž postopki, ukrepi in aktivnosti, s katerimi se zmanjšujejo učinki sovražnikovega delovanja iz zračnega prostora, hkrati pa se ustvarjajo ugodne razmere za izvedbo naloge pri lastnih enotah

pasívni akústični vžigálnik -ega -ega -a m pasivni nekontakti vžigalnik, ki se aktivira na podlagi sprejema akustičnih signalov, navadno za aktiviranje podvodnih torpedov in min

pasívni várnostni ukrépi -ih -ih -ov m mn. varnostno delovanje, ki vključuje varovanje oseb, fizično in tehnično varovanje območij in objektov, varovanje dokumentov, maskiranje ter prikrivanje položajev in aktivnosti, varnost informacij ter varnost komunikacijskega in informacijskega sistema

pedál smérnega krmíla -a -- -- m pedal v pilotski kabini, s katerim pilot odklanja smerno krmilo

pehôta -e ž najstarejši in najštevilčnejši rod vojske, usposobljen in oborožen za izvajanje oboroženega boja na vsakem zemljišču, v vseh letnih časih, podnevi, ponoči in v vseh vremenskih pogojih **S:** pešadija

pehôtna enôta -e -e ž vojaška enota, usposobljena in oborožena za izvajanje oboroženega boja na vsakem zemljišču, v vseh letnih časih, podnevi, ponoči in v vseh vremenskih pogojih

pehôtni rakétni projektíl -ega -ega -a m projektil, ki ga izstreli pehota iz svojega orožja, npr. iz raketometa

perkusíja -e ž eksplozija projektila s tempirnim vžigalnikom na zemlji namesto v zraku

perkusíjski vžigálnik rôčne bómbe -ega -a -- -- m vžigalnik ročne bome, ki se aktivira pri udarcu ob cilj

pešadija -e ž žarg. → pehôta

piézoeléktrični vžigálnik -ega -a m električni vžigalnik pri združenih nabojih, pri katerem se za električno energijo uporablja piezokristal, nameščen na vrhu projektila

pikét -a m dvometrska rdeče-bela palica, sestavljena iz dveh delov, za začasno označevanje točk, za merjenje razdalj s pomočjo teodolita in artilerijske busole in za označitev osnovne smeri **S:** trasírka

pilót -a m oseba, ki upravlja letalnik med letom

pilótska kabína -e -e ž del letalnika z napravami za krmarjenje in inštrumenti, v katerem je posadka, ki ga upravlja

pilótska pálica -e -e ž navpično nameščena palica v pilotski kabini, s katero pilot odklanja krilca in višinsko krmilo

pionírska enôta -e -e ž inženirska enota, usposobljena za izdelavo različnih minskih polj, minsko-eksplozivnih in drugih ovir, krepitev fortifikacijskih ovir, rušenje odsekov cest in

vseh vrst objektov na njih, izvajanje premičnega oviranja na smereh nenadnega prodora, tudi za izdelavo prehodov skozi minska polja nasprotnika in organizacijo kontrolno-zaščitne službe

planínska enôta -e -e ž → gôrska enôta

planínska pehôtna enôta -e -e -e ž → gôrska pehôtna enôta

planšéta -e ž list papirja ali topografska karta z narisano pravokotno koordinatno mrežo za nanašanje mesta točk

plástična mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina z ohišjem iz plastične snovi **S:** mína iz plástične snoví

plátfórma za minomèt -e -- -- ž del minometnega zaklona, na katerega se postavlja minomet za ognjeno delovanje

plavajóča improvizírana mína -e -e -e ž specialna podvodna mina, ki jo prosto nosi morski ali rečni tok in eksplodira ob udarcu v plovilo ali drugo oviro

plínska granáta -e -e ž → kémična granáta

plínska mína -e -e ž mina, napolnjena z bojnim strupom za uničevanje žive sile

plínska rôčna bómba -e -e -e ž ročna bomba, polnjena s solzivcem, navadno namenjena onesposobljenju izgrednikov

plínska zavóra -e -e ž naprava na ustju cevi artilerijskega orožja, ki zmanjšuje učinek delovanja sile smodniških plinov na lafeto

ploščáti zvrť -ega -a m zvrť, pri katerem je vzdolžna os letala pri padanju manj strma

ploščína díska -e -- ž ploščina kroga, ki ga opisujejo vrhovi krakov helikopterja

plotún -a m istočasna izstrelitev po enega projektila iz več orožij

plôvna mína -e -e ž mina, ki plava po površini vode

počási goréča vžigálna vrvíca -- -e -e -e ž vžigalna vrvica iz črnega smodnika ali druge počasi goreče zmesi, zaščitene s tekstilno oblogo

podajálec artilerijskega oróžja -lca -- -- m član posadke ognjenega orožja, ki pripravlja, kompletira in podaja poveljevani artilerijski projektil polnilcu

podajálec minométa -lca -- m član posadke minometa, ki pripravlja za delovanje mine in jih podaja polnilcu

pòdčástniška akademíja -e -e ž v nekaterih oboroženih silah → šóla za pòdčástnike

pòddesétnica -e ž v Slovenski vojski najnižji vojaški čin za vojakinje in slušateljice vojaških šol, za stopnjo nižji od desetnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji v Natu OR2

pòddesétnik -a m v Slovenski vojski najnižji vojaški čin za vojake in slušatelje vojaških šol, za stopnjo nižji od desetnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji v Natu OR2

pòdgladínska mína -e -e ž mina, ki lebdi neposredno pod vodno gladino

pòdkalíbrska granáta -e -e ž trenutno-fugasna granata za protioklepne topove, ki ima zaradi manjšega kalibra kot topovska cev večjo začetno hitrost (čez 1500 m/s) in veliko prebojnost

pòdkalíbrski projektíl -ega -a m projektil za topove, ki ima zaradi manjšega kalibra kot topovska cev večjo začetno hitrost in kinetično energijo

podmórniška mína -e -e ž *podvodna mina, ki z obliko ohišja omogoča polaganje s torpedno cevjo*

podmórniški projektil -ega -a m *projektil, ki se izstreli iz orožja podmornic*

podmórniški tòp -ega tòpa m *top večjega kalibra, s katerim podmornica napada nasprotnikove trgovske in vojne ladje, lahko pa deluje tudi proti ciljem na kopnem*

podmòrska mína -e -e ž *podvodna mina s kontaktnim ali nekotaktnim vžigalnikom, ki se polaga v morje za uničevanje ladij in podmornic*

pòdnarédnik -a m v *Kraljevini Jugoslaviji najnižji podčastniški čin*

pòdpolkòvnica -e ž v *Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od majorke in in za stopnjo nižji od polkovnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji v Natu OF4*

pòdpolkòvnik -a m v *Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od majorja in za stopnjo nižji od polkovnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji v Natu OF4*

podpóra držáve gostíteljice -e -- -- ž *civilna in vojaška pomoč v miru in vojni, ob krizah, izrednem stanju, ki jo država gostiteljica nudi zavezniškim silam in organizacijam, ki se nahajajo na njenem ozemlju, v notranjih morskih vodah, teritorialnem morju ali zračnem prostoru*

podpóra premíku -e -- ž *inženirska podpora, ki zagotavlja svobodo manevra lastnim silam in obsega prečkanje naravnih in umetnih ovir, odstranjevanje min in ovir ter izdelavo ali popravilo prometnih komunikacij*

podpóra preživétju -e -- ž *inženirska podpora, ki izboljšuje zaščito sil pred učinki sovražnikovih bojnih sistemov ter naravnih dejavnikov in obsega inženirsko pomoč pri pripravi in utrjevanju položajev, maskiranju ter čiščenju ognjenih con in izvajanje ukrepov zavajanja*

podpórni ukrépi elektrónskega bojevánja -ih -ov -- -- m mn. *aktivnosti, ki se izvajajo za odkrivanje, prestrezanje, razpoznavanje in določanje lokacij virov oddajanja v elektromagnetnem spektru in imajo cilj odkriti grožnje*

podpórno delovánje -ega -a s *delovanje, ki podpira sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter druge državne organe in organizacije pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov*

pòdporóčnica -e ž v *Slovenski vojski, do leta 2002 najnižji častniški čin*

pòdporóčnik -a m *do leta 2002, v Slovenski vojski najnižji častniški čin*

podvòdna mína -e -e ž *mina s kontaktnim ali nekotaktnim vžigalnikom, ki se polaga v vodo za uničevanje ladij in podmornic*

podvòdna počási goréča vžigálna vrvíca -e -- -e -e -e ž *počasi goreča vžigalna vrstica s plastično oblogo za uporabo v vodi*

podvòdna púška -e -e ž *puška, navadno za oborožitev specialnih enot, ki se zaradi svoje konstrukcije lahko uporablja pod vodo*

podvòdna púška APS -e -e -- [apeès] ž v *oborožitvi ruske vojske podvodna puška s projektili, podobnimi iglam, ki ohranjajo stabilnost pod vodo po načelu kavitacije*

podvózje letála -a -- s *sklop treh koles in nog, na katerih stoji letalo na zemlji*

podvózje minométa -a -- s *podstavek s kolesi za transport minometa*

pòdžvóčna hitróst -e -i ž hitrost letala, manjša od hitrosti zvoka, pri kateri je machovo število manjše od ena

pòdžvóčno letálo -ega -a s letalo, ki lahko leti samo s hitrostjo, manjšo od zvočne hitrosti

pogòn krmíla -óna -- m mehanična, hidravlična ali električna povezava med pilotsko palico ali pedalom in krmilom

pogónska polnítev -e -tve ž snov v projektilu, navadno smodnik, ki ga poganja pri letu po delu tirnice ali po celotni tirnici

polárne koordináte -ih -nát ž mn. azimut opazovanja točke, daljavo opazovanja in naklonski kot, določeni z opazovalnice, ko so izpolnjeni pogoji za merjenje kotov (azimutov) in daljav in na drug način ni mogoče doseči večje natančnosti

pólavtomátska ostrostrélna púška -e -e -e ž ostrostrelna puška, pri kateri se del energije smodniške polnitve po vsakem strelu uporabi za ponovno napetje udarnega mehanizma in vstavitev naboja v ležišče, strelec pa mora za vsak strel posebej pritisniti na sprožilec

pólavtomátska púška -e -e ž puška, pri kateri se del energije smodniške polnitve po vsakem strelu uporabi za ponovno napetje udarnega mehanizma in vstavitev naboja v ležišče, strelec pa mora za vsak strel posebej pritisniti na sprožilec

pólavtomátski tòp -ega tópa m top, pri katerem potekata odpiranje zaklepa in izmet tulca po izstrelitvi projektila avtomatsko, polnjenje cevi in zapiranje zaklepa pa ročno

poligónski vlák -ega -a m niz medsebojno povezanih poligonskih točk za določanje koordinat iskanih točk na nepreglednem zemljišču

polítično-vojáška délovna skupína -e -e -e ž organizacijsko delovno telo, sestavljeno iz predstavnikov vojske in političnih pooblaščenec

polítično-vojáška vódstvena skupína -e -e -e ž vodstveno telo, sestavljeno iz predstavnikov vojske in političnih pooblaščenec

póljska artileríja -e -e ž od 14. stol. do 1. svetovne vojne artilerija za neposredno ognjeno podporo pehote in konjenice v boju

pólk -a m stalna vojaška formacija, sestavljena iz 3 do 5 bataljonov, ki ji poveljuje podpolkovnik oz. polkovnik **ang.:** Regiment

pólkovna artileríja -e -e ž artilerijske enote (baterije, bataljoni) za ognjeno podporo in protioklepni boj v organski sestavi polka, neposredno pod poveljstvom poveljnika polka

pólkovna artileríjska skupína -e -e -e ž element bojne razporeditve polka za ognjeno podporo, sestavljen iz formacijske in dodane artilerije z močjo enega ali več artilerijskih bataljonov

polkòvnica -e ž v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od podpolkavnice in za stopnjo nižji od brigadirke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF5

polkòvnik -a m v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od podpolkavnika in za stopnjo nižji od brigadirja, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF5

pólna priprávljenost za delováne -e -i -- -- ž stanje, ki omogoča takojšnjo uporabo dela ali celotne vojske za vojaško obrambo države ali za izvajanje drugih nalog

polnílec artileríjskega oróžja -lca -- -- m član posadke ognjenega orožja, ki polni orožje in opravlja druge predpisane naloge

polnílec minométa -lca -- m član posadke minometa, ki polni minomet z minami

polnítev -tve ž **1.** določena količina eksplozivnega materiala v strelivu in v minsko-eksplozivnem sredstvu **S:** pôlnjenje (2) **2.** → pôlnjenje (1)

polnítev granáte -tve -- ž določena količina eksplozivnega materiala v granati, ki jo po aktiviranju razstreli

polnítev projektíla -tve -- ž energetski del projektila, vstavljen v srajčko, ki se na cilju aktivira z vžigalnikom, npr. brizantni eksploziv, jedrski eksploziv, pirotehnična zmes, bojni strup, biološki material, radiološki material, propagandni material

polnítev s trotilom -tve -- -- ž polnítev iz trotila v glavi projektila in minsko-eksplozivnih sredstev

pôlnjenje -a s **1.** vstavljanje projektila v cev orožja **S:** polnítev (2) **2.** → polnítev (1)

pôlnjenje bóbná -a -- s vstavljanje naboja v boben ali nabojnik

pôlnjenje bombométa -a -- s vstavljanje bombe v cev bombometa

pôlnjenje goríva med létom -a -- -- s dotakanje goriva v zraku iz posebnega letala cisterne, ki se med letom s cevjo poveže z letalom, ki ga polni

pôlnjenje granáte -a -- s vstavljanje granate v cev artilerijskega orožja

polóžno stréljanje -ega -a s streljanje, pri katerem sta elevacijski in padni kot do 20°

pôlspojéni artileríjski nabòj -ega -ega -ôja m artilerijski naboj, pri katerem se projektil in tulec lahko ločita zaradi spremembe dopolnilne smodniške polnitve

pólvojáška organizácija -e -e ž **1.** oborožena vojaška organizacija, ki ne deluje v okviru regularne vojske **S:** páravojáška organizácija **2.** ilegalno delujoča vojaška organizacija **S:** páravojáška organizácija

pólzavarováni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, pri katerem sta inicialna in detonatorska kapica med seboj izolirani

pomočnik namerílca -a -- m član posadke, ki pomaga namerilcu na artilerijskem orožju

pomočnik namerílca artileríjskega oróžja -a -- -- m član posadke ognjenega orožja, ki pomaga namerilcu in glede na konstrukcijo orožja izvaja tudi proženje

ponjáva artileríjskega oróžja -e -- -- ž ponjava iz nepremočljivega materiala za zaščito dela ali celotnega artilerijskega orožja pred umazanijo in poškodbami med premikanjem

pontonírská enôta -e -e ž inženirska enota, usposobljena za prevoz ljudi in materialnih sredstev čez vodne ovire na čolnih in lažjih splavih

popôlná pripráva začétnih eleméntov -e -e -- -- ž najbolj popolna in natančna metoda določanja začetnih elementov, ko so na razpolago vsi balističnimi podatki o razmerah streljanja in meteorološki bilten

popolnítev -tve ž dovajanje svežih sil v boj zaradi nadomeščanja izgub

poprávek artileríjske búsole -vka -- -- m horizontalni kot med magnetnim in pravokotnim severom v katerikoli točki

poprávki -ov m mn. z opazovanjem določena odstopanja z nasprotnim predznakom, ki se določajo z merjenjem, z oceno smisla zadetkov ali kombinirano

poprávljena daljína -e -e ž daljina, popravljena za meteorološko-balistični ali korekturni popravek

popravljeni kotomé -ega -a m kotomer, popravljen za meteorološko-balistični ali korekturni popravek

popravljeni strélni eleméti -ih -ih -ov m mn. začetni strelni elementi, pri katerih se v topografske elemente vračunajo meteorološko-balistični ali korekturni popravki

popústni vžigálnik -ega -a m vžigalnik na protipehotni mini, ki se aktivira s popustitvijo napetosti vrvice, žice, na enem koncu pripete na vžigalnik, na drugem na drevo, kol **S:** vžigálnik na popúst

popústno-potézni vžigálnik -ega -a m vžigalnik na protipehotni mini, ki se aktivira s potegom ali popustitvijo vrvice, žice, na enem koncu pripete na vžigalnik, na drugem na drevo, kol

porcelánska mína -e -e ž protipehotna ali protitankovska mina z ohišjem iz porcelana

poróčnica -e ž v Slovenski vojski najnižji častniški čin, za stopnjo nižji od nadporočnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

poróčnica bôjne ládje -e -- -- ž v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnice fregate in za stopnjo nižji od kapitanke korvete, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF2

poróčnica fregáte -e -- ž v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnice korvete in stopnjo nižji od poročnice bojne ladje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

poróčnica korvéte -e -- ž v Slovenski vojski najnižji mornariški častniški čin, za stopnjo nižji od poročnice fregate, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

poróčnik -a m v Slovenski vojski najnižji častniški čin, za stopnjo nižji od nadporočnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

poróčnik bôjne ládje -a -- -- m v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnika fregate in za stopnjo nižji od kapitana korvete, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF2

poróčnik fregáte -a -- m v Slovenski vojski mornariški častniški čin, za stopnjo višji od poročnika korvete in stopnjo nižji od poročnika bojne ladje, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

poróčnik korvéte -a -- m v Slovenski vojski najnižji mornariški častniški čin, za stopnjo nižji od poročnika fregate, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF1

porušítev vzgôna -tve -- ž prevlečeni let s prevelikim nadkritičnim vpadnim kotom krila, ko se mejna plast na zgornji površini krila popolnoma odtrga in ni več vzgona

posádka artileríjskega oróžja -e -- -- ž potrebno število specialno usposobljenih vojakov za pripravo in streženje artilerijskega orožja

posádka letála -e -- ž vsi ljudje na letalu, ki so usposobljeni in odgovorni za nemoten in varen let

posádka minométa -e -- ž poveljnik, namerilec, pomočnik namerilca, polnilec, podajalec, ki strežejo minometu

posámični artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj, ki se kot fizična celota ne da naprej razčleniti

posámično stréljanje -ega -a s streljanje, pri katerem se izstreli po en projektil iz enega orožja

posébná rōčna bómba -e -e -e ž ročna bomba za posebno uporabo, npr. zažigalna, dimna in plinska

poskúšno letálo -ega -a s **1.** letalo posebne kategorije, ki si ga lahko zgradi posameznik **S:** eksperimentálno letálo **2.** letalo, namenjeno preizkušanju in meritvam v zraku **S:** eksperimentálno letálo

posrédno artileríjsko stréljanje -ega -ega -a s artilerijsko streljanje, pri katerem se merjenje smeri opravlja na pomožno namerilno točko in se rezultati streljanja opazujejo z opazovalnice ali pa sploh ne

postáviti vžigálnik -im -- dov. namestiti vžigalnik na projektil, bombo ali kako drugo minsko-eksplozivno sredstvo

postópna koncentrácija ôgnja -e -e -- ž načrtovani ogenj, ki se uporablja za podporo napadnih delovanj in predstavlja povezano ustvarjanje več koncentracij ognja, usklajenih s premikom enot, ki izvajajo napad

pošévna daljáva opazováńja cílja -e -e -- -- ž razdalja med opazovalnico in ciljem streljanj, določena z opazovalnice na podlagi merjenja z laserskim ali stereoskopskim daljinomerom, dvostranskim opazovanjem ali časa širjenja zvoka na tej razdalji, merjenega s stoparico

pošévni tláčni skòk -ega -ega skóka m tlačni val, ki nastane pri nadzvočni hitrosti ob konkavnem vogalu in pri prehodu skozenj narastejo tlak, gostota in temperatura zraka

potézna mína -e -e ž mina, navadno protipehotna, z vžigalnikom, ki deluje na poteg

potézni vžigálnik -ega -a m vžigalnik na protipehotni mini, ki se aktivira s potegom vrvice, žice, na enem koncu pripete na vžigalnik, na drugem na drevo, kol **S:** vžigálnik na potèg

potísk pri odvzétem plínu -a -- -- -- m manjši potisk, ki obstaja pri turbopropellerskih letalih tudi pri odvzetem plinu in ga je treba upoštevati

potísnik -a m → túrboreakcíjski motór

potísni propéler -ega -ja m propeler, nameščen za masnim središčem letala

pótniška kabína -e -e ž del trupa potniškega letala, v katerem so potniki

pótniško letálo -ega -a s letalo, posebej načrtovano za prevoz potnikov

potoválna hitróst -e -i ž hitrost letala v vodoravnem letu pri potovanju, pri kateri je poraba goriva navadno najmanjša

potrébna móč -e močí ž moč na propelerju, potrebna za premagovanje upora letala

poveljeváńje -a s proces, v katerem poveljujoči načrtuje, organizira, vodi in kontrolira dodeljene sile, tako da uveljavlja svojo voljo in namen ter ju prenaša na podrejene

povêlje za stréljanje -a -- -- s povelje, sestavljeno iz zadostnih in razumljivih podatkov za streljanje

povêljniška bateríja -e -e ž enota v artileriji, ki podpira poveljevanje ognjenim baterijam

povêljniško-logístična enôta -e -e ž enota, ki logistično podpira poveljstva in enote, podpira poveljevanje in kontrolo poveljstva, kar vključuje vzpostavljanje in vzdrževanje zvez, izvidovanje, premike enot in transport materialnih sredstev, oskrbo s sredstvi, vzdrževanje sredstev, zdravstveno oskrbo, kontrolo škode v zaledju

povêljniškoštábna šóla -e -e ž šola, ki izobražuje in usposablja poveljstva, poveljnike in štabne častnike za poveljevanje enotam in opravljanje štabnih funkcij na poveljstvih

povêljestvo síl -a -- s v nekaterih oboroženih silah → operatívno povêljestvo

povišana pripravljenost za delovanje -e -i -- -- ž stanje, ki zagotavlja večjo razpoložljivost in sposobnost dela ali celotne vojske za izvajanje nalog po načrtih uporabe

površina kríla -e -- ž tlorisna površina krila, pri kateri se upošteva tudi del v trupu

pozícijska lúč -e lučí ž varnostna luč na krajiščih krila in na repu letala, ki je rdeča na levi polovici, zelena na desni polovici krila in bela na smernem repu

póзитivni naklónski kót cílja -ega -ega -a -- m naklonski kot s pozitivno vrednostjo, kadar je cilj streljanja nad horizontom stojišča

pràg stezè prága -- m označen uporaben začetek pristajalne steze

práktični vrhúnc -ega -nca m največja višina, na kateri se letalo še lahko dviga s hitrostjo 0,5 m/s

praporščák -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od štabnega vodnika in za stopnjo nižji od višjega praporščaka, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR8

praporščákinja -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od štabne vodnice in za stopnjo nižji od višje praporščakinje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR8

praporščák I. razréda -a -- -- [přvega] m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najvišji podčastniški čin

pravíla delovánja -íl -- s mn. usmeritve in navodila poveljnikom in pripadnikom enot za delovanje v okviru političnih in vojaških ciljev, ki določajo stopnjo in način uporabe vojaške sile

pravokótné koordináte cílja -nih -nát -- ž mn. koordinate x, y, z v pravokotnem koordinatnem sistemu, določene na enega od načinov topografskogeodetske priprave ali izvidništva ali s primerjavo karte in zemljišča

pravokótno krílo -ega -a s krilo, ki ima v tlorisu obliko pravokotnika

prebójna granáta -e -e ž granata za prebijanje in rušenje betonskih in armiranobetonskih utrdb, po konstrukciji kombinacija pancirne in fugasne granate

prebójna mína -e -e ž mina za ročni metalec, havbico, namenjena za prebijanje oklepa, rušenje betonskih in armiranobetonskih objektov

prebójni projektíl -ega -a m artilerijski projektil, namenjen za prebijanje in rušenje betonskih in armiranobetonskih utrdb

precèp -épa m s pravilom določen popravek daljine ali smeri, s katerim se dobi zadetek z nasprotnim predznakom od predhodnega ali zadetek v cilj

préčna krmarljívo -e -i ž krmarljivost letala okrog vzdolžne osi

préčna ós -e osí ž os letala, ki je pravokotna na simetrijsko ravnino, gre skozi masno središče in ima smer desne polovice krila

préčna stabiálnost -e -i ž stabilnost letala okrog vzdolžne osi

préčni momènt -ega -ênta m moment letala okrog vzdolžne osi

prèdkrílca -ílca s mn. *pomičen sprednji rob krila, ki se izvleče naprej, da se poveča kritični vpadni kot krila in s tem zmanjša najmanjša hitrost letala, potrebna pri vzletu in pristanku*

prehódno delovánje -ega -a s *delovanje, ki omogoča prehod iz ene vrste v drugo vrsto delovanja in ju medsebojno povezuje*

preizkúsni lét -ega léta m *let, na katerem se preverijo delovanje sistemov in sposobnosti letala po vnaprej določenem postopku*

preizkúsni pilót -ega -a m *pilot s pooblastilom za letenje z novim letalom ali letalom po popravilu*

prekínjeni prilèt -ega -éta m *prilet letala, ki ga pilot prekine, ko ugotovi, da ne bo mogel normalno pristati na stezi*

prekínjeni vzlèt -ega vzléta m *vzlet letala, ki ga pilot prekine med zaletom, ko ugotovi, da se ne bo mogoče pravočasno odlepiti od tal*

prekúčni momènt -ega -ênta m *moment, ki skuša prekucniti rotoplan in se izniči z mahanjem členkasto vpetih krakov*

premér propélerja -a -- m *premer kroga, ki ga opisujejo vrhovi krakov propelerja*

premestljíve síle -ih síl ž mn. *vojaške sile, organizirane, opremljene, in usposobljene za uresničevanje svojega poslanstva samostojno ali v sestavi zavezniških sil*

premestljívnost -i ž *sposobnost enote, da je lahko premeščena znotraj ali zunaj območja zavezništva v določenem času, z lastnimi, zavezniškimi ali drugimi transportnimi sredstvi po kopnem, morju ali zraku*

premíčna artileríjska opazoválnica -e -e -e ž *artilerijska opazovalnica, katere mesto se v času streljanja spreminja*

premíčna obrámba -e -e ž *defenzivno delovanje, ki se izvaja za uničenje sovražnikovih sil v napadu tako, da se jim dovoli napredovanje do položajev, kjer so izpostavljene protinapadu in obkolitvi*

premíčni artileríjski cílj -ega -ega -a m *artilerijski cilj, ki se v času streljanja premika*

premíčni tòp -ega tòpa m *top, ki se lahko premika z vlečnim vozilom, z lastnim motorjem ali pa ga vleče ali potiska posadka*

premíčni zapórni ôgenj -ega -ega ôgnja m *večlinijski ogenj za preprečevanje premika oklepnih sil na zemljišču, amfibijskih in desantnih sredstev na vodi*

premíčnost -i ž *sposobnost enote za izvedbo premika v območje načrtovanega delovanja in izvajanje nalog v vseh vremenskih razmerah in na različnih zemljiščih*

prenôсна artileríja -e -e ž *artilerijska, ki jo prenaša človek ali žival*

prenòs ôgnja -ôsa -- m *določanje popravljenih začetnih elementov visoke točnosti na podlagi elementov končane korekture na predhodno streljani cilj, korekturnih popravkov, dobljenih s korekturo na en reper ali več, ali z uporabo korekturnega orožja bataljona*

prepovédani projektíl -ega -a m *projektil, ki se po mednarodnih konvencijah ne sme uporabljati*

preprečevánje konflíktov -a -- s *delovanje v operacijah v podporo miru, ki se izvaja z namenom pravočasnega prepoznavanja in odprave možnih vzrokov za konflikte z uporabo diplomatskih, vojaških in drugih metod v zgodnji fazi konflikta*

preséžek močí -žka -- m razlika med razpoložljivo in potrebno močjo v vodoravnem letu, ki jo letalo lahko porabi za dviganje ali za povečanje hitrosti

prestréči projektil -žem -- dov. zadeni projektil v zraku med letom po tirnici

prestréznik -a m vojaško letalo, opremljeno za zasledovanje in prestrezanje sovražnikovih letal

prevléčeni lét -ega léta m let z majhno hitrostjo pri nadkritičnih vpadnih kotih krila, ko se začne trgati mejna plast na zgornji površini krila

prevózna artilerija -e -e ž artilerija, ki se lahko prevaža s transportnim sredstvom

pribòr za vódenje ôgnja -ôra -- -- -- m komplet iz planšete, elementarja, krožne mreže, tetivnega kotomera, artilerijskega logaritarja za določanje strelnih elementov, urejanje snopa streljanja, kazanje ciljev, določanje oddaljenosti cilja in merjenje kotov

prilépno-prebôjna granáta -e -e ž granata, ki se z magnetom prilepi na oklepno vozilo in tam eksplodira

prilèt letála -éta -- m prvi del pristanka, ko se letalo približuje pristajalni stezi

prilétna ravnína -e -e ž predpisana ravnina, po kateri se mora letalo približati stezi, ko pristaja s pomočjo instrumentov

primárna zdrávsvena oskrba -e -e -e ž postopki in ukrepi varovanja zdravja pripadnikov vojske, omejevanje nastanka poškodb ter preprečevanje pojava in širjenja bolezni

pripráva začétnih elemêntov -e -- -- ž faza artilerijskega streljanja, v kateri se v čim krajšem času določijo čim bolj natančni elementi za začetek korekture ali skupinskega streljanja

priprávljenost -i ž za določeno enoto ali poveljstvo predpisano obdobje od začetnega ukaza za angažiranje enote do začetka premeščanja ali delovanja po načrtih uporabe, ko je enota v celoti kadrovsko popolnjena, opremljena in usposobljena

priprávljenost vòjske -i -- -- ž sposobnost vojske za vojskovanje in zmago v vojni ali udejanjanje obrambne strategije države na druge načine, ki se kaže z zmožnostjo vojske za alarmiranje in izvedbo mobilizacije, za izvajanje ukrepov pripravljenosti in z vojaško infrastrukturo

priprávljenost za delovánje -i -- -- ž **1.** sposobnost enote, da v določenem času izvede bistvene naloge, ki izhajajo iz njenega poslanstva **2.** čas, v katerem je enota pripravljena za izvedbo svojega poslanstva

pristajálna hitróst -e -i ž hitrost, s katero se letalo pri pristanku dotakne tal

pristajálna lúč -e lučí ž reflektor na letalu, prižgan med pristajanjem

pristajálna stezà -e -è ž posebej pripravljena ravna površina na tleh, na kateri letalo lahko pristane

pristajálno mésto -ega -a s primerno opremljeno in označeno mesto za pristanek helikopterskih enot

pristánek letála -nka -- m zaključek leta, ko se letalo spusti na pristajalno stezo ali ustrezno vodno površino

pristánek na trébuh -nka -- -- m zasilni pristanek, ko letalo ne more izvleči podvozja

pritisni vžigálnik -ega -a m vžigalnik zlasti protipehotne ali protitankovske mine, ki se aktivira s pritiskom vozila ali človekovega obuvala **S:** vžigálnik na pritísk

prizmátični smodník -ega -a m smodnik z zrní v obliki prizme

profil kráka -a -- m prerez kraka propelerja, pravokotno na njegov polmer

profil kríla -a -- m sklenjena krivulja, ki se dobi s prerezom krila ali druge vzgonske površine vzporedno z navpično ravnino in mora imeti tako obliko, da v zračnem toku zagotavlja nastanek vzgona

profilni upòr -ega -ôra m vsota tlačnega upora in upora zaradi trenja na profilu

programírani vžigálník -ega -a m vžigalnik z računalniškim sistemom za programiranje časa aktiviranja

progresívni smodník -ega -a m smodnik, pri katerem imajo zrna več kanalov, s čimer se poveča površina izgorovanja in hkrati količina smodniških plinov **S:** progresívno goréči smodník

progresívno goréči smodník -- -ega -a m → progresívni smodník

projektíl -a m **1.** valjasto, na eni strani navadno koničasto telo, ki ob sprožitvi ali vžigu zleti iz cevi orožja v določeno smer **2.** element streliva, ki se izstreli na cilj

projektíl ládja–ládja -a -- m projektíl, ki se izstreli z ladje, podmornice na drugo ladjo **S:** projektíl mórje–mórje

projektíl mórje–mórje -a -- m → projektíl ládja–ládja

projektíl mórje–zêmlja -a -- m projektíl, ki se izstreli z ladje, podmornice na kopno

projektíl s trasêrjem -a -- -- m projektíl s traserjem, ki med letom pušča vidno sled, da se olajšata opazovanje in korektura, zlasti pri streljanju na premične cilje

projektíl vòda–zràk–vòda -a -- m projektíl, ki se izstreli iz podmornice, leti v zrak in zadene cilj na vodi

projektíl z bôjno koníco -a -- -- -- m projektíl z bojno glavo, napolnjeno z razstrelivom

projektíl zêmlja–zêmlja -a -- m projektíl, ki se izstreli iz orožja na kopnem na cilj na kopnem

projektíl z jêdrsko glávo -a -- -- -- m projektíl z glavo, napolnjeno z aktivnim jedrskim materialom

projektíl zràk–zêmlja -a -- m projektíl, ki se izstreli iz zraka na cilj na kopnem

projektíl zràk–zràk -a -- m projektíl, ki se izstreli iz letala na cilj v zraku

propéler -ja m sklop krilu podobnih ustrezno zvitih krakov, ki jih vrti letalski motor za ustvarjanje vlečne ali potisne sile

propéler s konstántnimi vrtljáji -ja -- -- -- m propeler s spremenljivim korakom, ki samodejno spreminja korak, da je število vrtljajev kljub spreminjanju hitrosti letala konstantno

propéler s spremenljívim korákom -ja -- -- -- m propeler, katerega korak se lahko spreminja med letom

prostórske síle -ih síl ž mn. namensko organiziran taktični sestav, ki deluje v zaledju in na zasedenem ozemlju, nadzoruje in varuje zaledje in pomembno infrastrukturo, upravlja z vojaško infrastrukturo, opravlja naloge teritorialne logistike, izvaja omejeno inženirsko podporo in defenzivno delovanje ter delno logistično podporo zavezniškim silam v okviru podpore državi gostiteljici

protibalistični projektíl -ega -a m projektíl za prestrezanje balističnih projektilov

protidesántna enôta -e -e ž enota, izurjena, oborožena in opremljena za zavrnitev ali uničenje sovražnikovega desanta, navadno statična in opremljena s težkim orožjem

protiletálska artileríja -e -e ž artilerija za ognjeno delovanje na cilje v zraku

protiletálski tòp -ega tîpa m top za ognjeno delovanje na cilje v zraku

protioklépna artileríja málega dométa -e -e -- -- ž protioklepna artilerija z dometom do 1 km

protioklépna artileríja srédnjega dométa -e -e -- -- ž protioklepna artilerija z dometom 1–2 km

protioklépna artileríja velíkega dométa -e -e -- -- ž protioklepna artilerija z dometom več kot 2 km

protioklépna enôta -e -e ž vojaška enota, opremljena s protioklepnim orožjem in namenjena za protioklepno bojevanje, navadno v sestavi drugih enot kopenske vojske **S**: protitánkovska enôta

protioklépna mína -e -e ž → protitánkovska mína

protioklépni projektíl -ega -a m projektíl za delovanje proti oklepnim vozilom

protioklépni tòp -ega tîpa m top za ognjeno delovanje na oklepna vozila in utrjene objekte

protipehôtna mína -e -e ž mína za uničevanje žive sile, tehničnih sredstev in diverzije

protipehôtna rôčna bómba -e -e -e ž rôčna bomba, ki učinkuje z eksplozijo in drobci, namenjena boju proti pehoti

protipodmórniški projektíl -ega -a m projektíl za obstreljevanje podmornic

prótiprojektíl -a m projektíl za delovanje proti oklepnim vozilom

protitánkovska enôta -e -e ž → protioklépna enôta

protitánkovska kovínska mína -e -e -e ž kovínska mína za uničevanje in onesposabljanje tankov in drugih oklepnih vozil

protitánkovska mína -e -e ž mína za uničevanje in onesposabljanje tankov in drugih oklepnih vozil **S**: protioklépna mína

protitánkovska púška -e -e ž v 2. svetovni vojni puška na dvokrakem podstavku za izstreljevanje protitankovskih projektilov z jeklenim jedrom in visoko začetno hitrostjo

protitánkovska rôčna bómba -e -e -e ž rôčna bomba, ki učinkuje z eksplozijo in kumulativnim udarom, namenjena boju proti tankom

protitánkovski tòp -ega tîpa m top za boj proti tankom

protiterorístični ukrépi -ih -ov m mn. ukrepi, namenjeni zmanjšanju ranljivosti sil, posameznikov in lastnine za terorizem, vključno z omejenimi reakcijami in onemogočanjem teroristov, ki obsegajo zbiranje in izmenjavo obveščevalnih podatkov, varnost pripadnikov in enot, varovanje infrastrukture, aktivno sodelovanje pri načrtovanju kriznega upravljanja, taktične ukrepe za obvladovanje terorističnih incidentov in druge varnostne ukrepe

protiterorístično delovánje -ega -a s ofenzívna aktivnost, ki vključuje napade na teroristične organizacije, objekte, morska in zračna plovila ter izoliranje in zajetje teroristov

protiterorizem -zma m dejavnost odzivanja na teroristično nevarnost

protokolárna enôta -e -e ž → gárdna enôta (1)

protokolárni tòp -ega tîpa m top, namenjen za izstrelitev častnih salv ob slovesnostih

prsobrán -a m nasip iz zemlje, kamenja ob zunanjem robu strelskega jarka, položaja, ki varuje vojaka pred projektili in njihovimi delci

prva ráven zdrávtvene oskrbe -e ravní -- -- ž zagotavljanje prve pomoči, splošne in nujne medicinske pomoči, triaže in evakuacije

psiholóško delováne -ega -a s informacijsko delovanje, ki z načrtovano psihološko dejavnostjo v miru in vojni, usmerjeno v sovražne, lastne ali nevtralne ciljne skupine vpliva na njihovo stališče in vedenje, si prizadeva slabiti sovražnikovo voljo do bojevanja, krepí podporo in lojalnost lastnih in prijateljskih ciljnih skupin ter pridobi podporo neodločenih ali nevtralnih

puščičasto krílo -ega -a s krilo, pri katerem je kot med aerodinamično osjo ali sprednjim robom krila in vzdolžno osjo letala večji ali manjši od 90 °

púška -e ž najpogostejše strelno orožje z učinkovitim dometom do 400 metrov, ki ga uporabljajo vojaki pri izvajanju osnovnih nalog pehote za uničevanje nasprotnikove žive sile v bližinskem boju

púška kalášnikov -e -- ž 1. jurišna puška kalibra 7,62 mm AK47 sovjetskega konstruktorja Mihaila Kalašnikova 2. kopija in modifikacija puške AK47, npr. avtomatska puška M70, ki jo je izdelovala tovarna Zastava v Kragujevcu

račúnska enôta -e -e ž enota, ki določa strelne elemente, pri čemer uporablja sredstva za grafično, računsko ali avtomatsko obdelavo podatkov

rádijski svetílnik -ega -a m radijski oddajnik na zemlji, ki oddaja razpoznavne signale, s katerimi je določen njegov položaj, in se uporablja za usmerjanje in vodenje letala

rádijski vžigálnik -ega -a m bližinski vžigalnik z vgrajenim radarjem, ki se aktivira, ko radijski valovi zadenejo na oviro v naprej nastavljeni oddaljenosti S: tranzístorski vžigálnik

rádiokómpas -a m srednjevalovni sprejemnik z vrtljivo anteno, ki poišče smer proti izbranemu oddajniku, kar se odčita na inštrumentu kot kot med vzdolžno osjo letala in smerjo proti oddajniku

rádiovíšinómér -a m naprava za merjenje oddaljenosti letala od tal na podlagi časa, ki ga potrebuje radijski signal za pot do tal in nazaj

rafál -a m postopno izstreljevanje po enega projektila iz več orožij

rakétna artileríja -e -e ž artilerija, ki uporablja raketna artilerijska orožja, enocevne in večcevne metalce raket

rakétna artileríja málega dométa -e -e -- -- ž raketna artilerija za podporo lastnim silam z dometom do 50 km

rakétna artileríja srédnjega dométa -e -e -- -- ž raketna artilerija za podporo lastnim silam z dometom 50–200 km

rakétna artileríja velíkega dométa -e -e -- -- ž raketna artilerija za podporo lastnim silam z dometom več kot 200 km

rakétna baterija -e -e ž enota zračne obrambe v moči čete, oborožena z raketnimi sistemi, nadzornimi in namerilnimi radarji za zaščito zračnega prostora, zračne obrambe enot in ključnih objektov

rakétna enôta -e -e ž enota, opremljena z raketnimi sistemi, navadno za protioklepni, protiletalski boj

rakétna polnitev -e -tve ž pogonska polnitev rakete

rakétni balistični projektil -ega -ega -a m projektil, navadno raketni velikega dometa, ki večji del svoje poti preleti po zakonih balistike brez možnosti večjih popravkov smeri

rakétni minomèt -ega -éta m minomet za izstreljevanje raket

rakétni motór -ega -ja m reakcijski motor, ki za zgorevanje goriva ne uporablja zraka iz okolice, ker ima s seboj potrebno gorivo in oksidant

rakétni projektil -ega -a m

rakétni smodník -ega -a m smodnik, ki se uporablja za izgorevanje pod povišanim tlakom, čas izgorevanja pa je odvisen od kemične sestave goriva in oksidanta

rakétni vodljívi projektil -ega -ega -a m projektil, opremljen z napravami za vodenje in upravljanje, s katerimi je mogoče spreminjati tirnico leta glede na parametre cilja, vzdrževati programirano tirnico ves čas ali samo del leta

rakétno izstrelíšče -ega -a s 1. mehansko-električne naprave, namenjene za lansiranje raket 2. kraj, prostor za izstrelitev, zlasti raket, vesoljskih ladij

rakétno letálo -ega -a s letalo, ki ga poganja raketni reakcijski motor

rámpa za izstreljevánje -e -- -- ž mehansko-električna naprava za lansiranje raket

razcépna zakrílca -ih -krílč s mn. najenostavnejša zakrilca v obliki plošč na zadnji spodnji površini krila, ki se odklonijo navzdol, pri čemer se za njimi ustvari podtlak, ki stabilizira mejno plast na zgornji površini krila

razledítev kríla -tve -- ž odstranjevanje ledu s krila z ogrevanjem ali z napihljivo gumeno oblogo sprednjega roba, ko se ta nabere v posebnih meteoroloških razmerah

razpetína kríla -e -- ž razdalja med obema krajiščema krila

razpoložljíva móč -e močí ž moč v vodoravnem letu, ki jo daje propeler

razpoložljívi potísk -ega -a m vlečna sila propelerja ali potisna sila reakcijskega motorja med letom

razpršna granáta -e -e ž → trenutna granáta

razpršna mína -e -e ž mina z mehničnim vžigalnikom trenutnega delovanja, ki deluje na cilj z delci srajčke in z udarnim valom eksplozije **S:** trenutna mína

razpršna rōčna bómba -e -e -e ž ročna bomba, pri katere eksploziji nastane več tisoč drobcev z ubojno energijo

razpršno-rušílna granáta -e -e ž → trenutno-fugásna granáta

razvódnica -e ž v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najnižji čin za vojakinje

razvódnik -a m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi najnižji čin za vojake

reakcíjski motór -ega -ja m toplotni stroj, pri katerem vroči zgoreli plini ekspandirajo, z veliko hitrostjo iztekajo skozi izpušno šobo in povzročijo reakcijsko potisno silo **PRIM.:** rakétni motór, túrboreakcíjski motór, zajézni motór

reakcijsko letálo -ega -a s letalo, ki ga poganja reakcijski motor

réčna mína -e -e ž mína, ki se polaga v reke

regístrska oznáka -e -e ž oznaka na letalniku, določena z vpisom v register letalnikov določene države

religiózni oporéčnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti zaradi religioznih razlogov, motivov

réper -ja m opazovana točka na zemljišču, za katero se s streljanjem dobijo korekturni podatki zaradi prenosa ognja na cilje v njeni bližini

repetírka -e ž → repetírna púška

repetírna ostrostrélna púška -e -e -e ž ostrostrelna puška z več naboji v integriranem nabojišču ali nabojniku, ki se po vsakem strelu prek ročnega mehanizma z različno oblikovanimi zaklepi polnijo v ležišče

repetírna púška -e -e ž puška z več naboji v integriranem nabojišču ali nabojniku, ki se po vsakem strelu prek ročnega mehanizma z različno oblikovanimi zaklepi polnijo v ležišče **S:** repetírka

rèp letála rêpa -- m višinski in smerni rep na zadnjem delu trupa letala

rêpni rótor helikópterja -ega -ja -- m rotor na repu helikopterja, ki se vrti v navpični ravnini in izniči moment glavnega rotorja, da lahko leti naravnost

rêpno koló -ega -ésa s kolo, ki je pri klasičnem podvozju nameščeno pod repom letala

rêynoldsovo števílo -ega -a [rêjnoldsovo] in **Rêynoldsovo števílo** -ega -a s brezdimenzijsko število, ki je produkt karakteristične dolžine in hitrosti fluida, deljene s kinematično viskoznostjo in predstavlja razmerje vztrajnostnih sil in sil zaradi viskoznosti

rezêrva vzgóna -e -- ž vzgon na zunanjih delih krila pri prevlečenem letu, ko mora imeti krilo tako zvitje, da profili njegovih zunanjih delov ne presežejo kritičnih vpadnih kotov in zunanja dela krila še vedno normalno nosita

rezêrveno mobilizácijsko zbirališče -ega -ega -a s območje, na katerem poteka mobilizacija enote ob ogroženosti izvajanja mobilizacije na običajnem mobilizacijskem zbirališču

rezêrveno padálo -ega -a s padalo, pripeto na trebuhu padalca, ki se uporabi, če se glavno padalo ne odpre

rezidénčni túji obrámbni atašé -ega -ega -ega -ja m obrambni predstavnik tuje države, nastanjen na ozemlju določene države

rezidénčni vojáški atašé -ega -ega -ja m vojaški predstavnik tuje države, nastanjen na ozemlju določene države

rikošét -a m odboj projektila od površine, odvisen od padnega kota, strmosti zemljišča in njegove trdote

rikošétno artileríjsko stréljanje -ega -ega -a s artilerijsko streljanje s trenutno-fugasnimi projektili z vžigalniki, nastavljenimi na zapoznelo delovanje, da projektil eksplodira na določeni višini nad ciljem po odboju od površine

rísana cév -e ceví ž strelna cev z žlebovi, zaradi katerih se ob pomiku skozi cev projektil vrti okoli vzdolžne osi, kar povzroči njegovo stabilnost na tirnici in s tem večjo natančnost zadetka in večji domet

rísani tòp -ega tôpa m → žlebastocévni tòp

rôčna bóma -e -e ž bomba, namenjena uničevanju bližnje žive sile z udarnim valom in drobci

rôčni minomèt -ega -éta m lahko netrzajno orožje za uničevanje tankov in drugih oklepnih vozil v razdalji do 500 m

rôčno pôlnjenje -ega -a s polnjenje, ki ga opravi človek

ród oborožênih sil rodú -- -- m del posamezne veje oboroženih sil, ki ima enako organizacijsko strukturo in način usposabljanja, podobno opremo in oborožitev

rotácija projektíla -e -- ž vrtenje projektila z določeno kotno hitrostjo okrog svoje vzdolžne osi po izstrelitvi

rotirajóča mína -e -e ž mina, ki vzdržuje stabilnost leta po tirnici z vrtenjem okrog svoje osi

rotirajóci projektíl -ega -a m projektíl, ki se po izstrelitvi med letom po tirnici z določeno kotno hitrostjo vrti okrog svoje vzdolžne osi, s čimer se zagotavlja večja stabilnost leta

rótoplán -a m letalnik, težji od zraka, pri katerem nastane aerodinamični vzgon na krakih rotorja z navpično osjo, za vodoravni let pa se nagne disk rotorja v smer letenja

rúšenje -a s ognjeno delovanje artilerije, s katerim se povzroča, da naravni ali umetni objekti zaradi porušenja niso več uporabni

rušílna granáta -e -e ž → fugásna granáta

rušílna mína -e -e ž → fugásna mína

sámoiskálni sistém projektíla -ega -a -- m sistem, nastavljen tako, da projektíl sam išče cilj

samomorílski terorízem -ega -zma m ekstremno nasilno dejanje za doseganje določenih političnih ciljev, pri čemer storilec izgubi življenje

sámopogónski projektíl -ega -a m projektíl, ki ga poganja raketni motor

sámorazstrelílna granáta -e -e ž granata, ki se po določenem času ne glede na to, ali zadene cilj ali ne, samodejno aktivira

sámovózna artileríja -e -e ž artilerija, opremljena zlasti s samovoznimi orožji

sámovózni minomèt -ega -éta m minomet, ki je vgrajen na oklepno vozilo in se premika na lastni pogon

sámovózni tòp -ega tôpa m top, ki je vgrajen na oklepno vozilo in se premika na lastni pogon

sámovžigálna zmes -e zmesí ž eksplozivna zmes, ki se v določenih razmerah sama vžge

sámovžigální fósfor -ega -ja m fosfor v zažigalnem projektílu, ki se v določenih razmerah sam vžge

sanitétno letálo -ega -a s letalo z medicinskim osebjem in opremo, potrebno za medicinsko oskrbo in prevoz bolnikov

sánkcije in embárgo sánkciij -- -a stabilizacijsko delovanje, namenjeno onemogočanju oskrbe ter omejevanju diplomatskih, ekonomskih in drugih privilegijev ter svobode gibanja tistih, ki so na območju sankcij

sékcija -e ž v nekaterih oboroženih silah vojaška enota, ki združuje dva oddelka, zlasti v mehaniziranih in oklepnih enotah **ang.:** Section

séktor -ja m del elementarja v obliki ravnila s kotomerom za določanje daljine in kota streljanja

sekulárni oporečnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti zaradi človekoljubnih, mirovniških, filozofskih in političnih razlogov, motivov

selektivni oporečnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti, ki nasprotuje posameznim oboroženim spopadom

seržánt -a m v nekaterih državah podčastniški čin ali nosilec tega čina, vodnik

sestávljati oróžje -am -- nedov. sestavljati sestavne dele orožja v celoto, pri čemer je na koncu treba preveriti delovanje

sídrana mína -e -e ž podvodna mina, zasidrana na dno morja, reke

signálna pištóla -e -e ž pištola za izstreljevanje svetilnih nabojev za sporazumevanje, osvetljevanje, označevanje

síle nízke priprávljenosti síl -- -- ž mn. vojaške sile, ki dosežejo polno pripravljenost v roku od 91 do 180 dni in so namenjene predvsem podpori delovanja sil visoke stopnje pripravljenosti

síle visóke priprávljenosti síl -- -- ž mn. vojaške sile, ki dosežejo polno pripravljenost v roku od 2 do 90 dni in so namenjene posredovanju ob vojaških in nevojaških grožnjah varnosti države, podpori varnostnemu sistemu in sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter delovanju v operacijah kriznega odzivanja

síle za bojevánje síl -- -- ž mn. vojaške sile, ki z ognjeno močjo in manevrom v neposrednem spopadu porazijo sovražnika

síle za bôjno podpóro síl -- -- -- ž mn. sile, namenjene zagotavljanju ognjene in operativne podpore silam za bojevanje, ki vključujejo inženirske enote, artilerijske enote, obveščevalne in izvidniške enote, enote radiološke, kemične in biološke obrambe, enote zračne obrambe, enote za elektronsko bojevanje, mornariške enote, enote vojaške policije in letalske enote

síle za podpóro bojevánja síl -- -- -- -- ž mn. vojaške sile, ki podpirajo funkcije poveljevanja in zagotavljajo možnosti za neprekinjeno poveljevanje

síle za zagotóitev delovánja síl -- -- -- -- ž mn. sile, ki zagotavljajo možnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti vojaških sil

síle z dáljšim časom priprávljenosti síl -- -- -- -- -- ž mn. vojaške sile, ki dosežejo polno pripravljenost v več kot 365 dneh in so namenjene vojaški obrambi in regeneraciji drugih sil

simulátor -ja m naprava za šolanje in preverjanje posadk, ki ima enako pilotsko kabino kot pravo letalo

sinhronizácija -e ž usmerjanje virov in aktivnosti v času in prostoru za doseganje prevladujoče relativne bojne moči na odločilni točki v odločilnem trenutku, ki obsega usklajevanje bojnih funkcij, sodelovanja enot in delovanja bojnih sistemov

sistemátično stréljanje -ega -a s izstreljevanje rafalov in/ali plotunov iz več orožij baterije, voda z določenim časovnim razmikom

sístém instrumêntnega pristájanja -a -- -- m K: ILS sistem iz dveh antenskih sistemov na pristajalni stezi, ki oddajata signale v navpični in nagnjeni vodoravni ravnini, pri čemer mora biti letalo v doletu ves čas v presečišču obeh ravnin

sistém kríznega odzivanja -a -- -- m *struktura, namenjena odzivanju na krizne razmere*

sistém odpôra -a -- m *struktura, namenjena načrtovanju, organizaciji in izvedbi oboroženega ali neoboroženega odpôra*

sistém poveljevanja in kontrôle -a -- -- -- m *sistem, ki zajema postopke, organizacijo, kadre, sredstva, objekte in komunikacije za podporo izvajanju funkcije poveljevanja*

sitomér -a m *optični instrument za določanje horizonta opazovanja in merjenje naklonskih kotov na zemljišču*

skelénica profíla -e -- ž *krivulja, ki nastane s povezavo središč profílu včrtanih krogov*

skrájšana pripráva začétnih eleméntov -e -e -- -- ž *metoda določanja začétnih elementov, ki se uporablja, ko ni na razpolago meteorološkega biltena, obstajajo pa podatki o prizemnih meteoroloških razmerah streljanja*

skupínski artileríjski cílj -ega -ega -a m *artilerijski cilj, ki ga sestavlja skupina istovrstnih ali raznovrstnih posamičnih ciljev enakomerne ali neenakomerne gostote*

skupínsko oróžje -ega -a s *orožje, s katerim upravlja več kot en vojak, navadno posadka, ima večji domet od orožja posameznika (jurišna puška) in je namenjeno ognjeni podpori, npr. puškomitraljezi, mitraljezi, avtomatski bombometi, minometi*

skupínsko stréljanje -ega -a s *faza streljanja, v kateri se po pripravi začétnih elementov, korekturi ali prenosu ognja ustvarja artilerijski ogenj in dosega materialni in/ali moralni učinek na cilju*

skúpne združene naménske síle -ih -ih -ih síl ž mn. *namensko organiziran operativni sestav zavezniških sil, ki zagotavlja večjo odzivnost, hitrejše oblikovanje in razmestitev ter učinkovito poveljevanje večnacionalnim silam različnih zvrsti, rodov in služb vojsk v zavezništvu*

skúpni korák rótorja -ega -a -- m *korak, nastavljen pri vseh krakih rotorja enako, ne glede na njihovo lego*

skvadrón -a m *konjeniška enota v moči bataljona*

slepílno oróžje -ega -a s *neubojno orožje, ki seva svetlobo za zaslepljevanje nasprotnika in njegovih optičnih naprav*

slépo letênje -ega -a s *letenje brez vidnega stika s tlemi, ki je mogoče samo s pomočjo instrumentov*

slépo oróžje -ega -a s *orožje, ki je videti kot ubojno, vendar se zaradi konstrukcijskih lastnosti (npr. zamašena cev, odsotnost udarne igle) ne uporablja za ubijanje, ampak je namenjeno zastraševanju in drugim funkcijam*

slúžba oborožênih síl -e -- -- ž *specializirana organizacija, ki omogoča ustrezne razmere za življenje, delo in izvajanje bojnega delovanja oboroženih sil, na primer intendantska služba, tehnična služba, prometna služba*

slúžbeno oróžje -ega -a s *orožje, ki ga za opravljanje službenih nalog zagotovi delodajalec, največkrat država (oborožene sile, policija in drugi organi pregona) ali od nje pooblaščen organizacija (varnostne službe)*

slúžiti vojáški rók slúžim -- -- nedov. v nekaterih državah *opravljati določen čas trajajočo obvezno dejavnost v vojski*

smérna krmarljívnost -e -i ž *krmarljivost letala okrog navpične osi*

smérna stabilnost -e -i ž *stabilnost letala okrog navpične osi*

smérni rèp -ega rêpa m *navpični del repa letala*

smérni stabilizátor -ega -ja m *nepremični sprednji del smernega repa letala*

smérno krmílo -ega -a s *premični zadnji del smernega repa za krmarjenje letala okrog navpične osi*

smodník -a m *energetska snov, ki z izgorevanjem zelo hitro preide iz trdnega v plinasto agregatno stanje in v zaprtem prostoru ustvari visok tlak*

smodníkov plín -ega -a m → **smodníški plín**

smodníška kómora -e -e ž *del notranjosti cevi ognjenega orožja, v katerem po vžigu začne goreti smodníška polnitev*

smodníška polnítév -e -tve ž *določena količina smodnika, ki je glede na zahtevane balistične lastnosti projektila različne sestave, ima zrnca različne oblike in velikosti in z zgorevanjem ustvarja potreben tlak za izstrel projektila iz cevi orožja*

smodníški plín -ega -a m *plin, ki nastane pri izgorevanju smodnika in v zaprtem prostoru povzroči eksplozijo, katere energija se lahko porabi za potisk projektila S: smodníkov plín*

smodníško zérno -ega -a s *geometrijsko oblikovan najmanjši delec smodnika, ki je glede na zahtevane balistične lastnosti projektila različnih oblik in velikosti*

snòp snòpa m *medsebojni položaj cevi artilerijskih orožij, ki zagotavlja enakomerno razporeditev zadetkov po širini cilja streljanja*

snopár -ja m *del pribora za vodenje ognja, s katerim se določajo popravki zaradi urejanja snopa na ognjenem položaju, določanje podatkov za kazanje ciljev, določanje strelnih elementov in določanje popravkov v korekturi S: snòpnik*

snòpnik -a m → **snopár**

snòp tírníc snòpa -- m *tirnice projektilov iz enega orožja z enakimi strelnimi elementi v skoraj enakih razmerah streljanja*

sòbni trenažêr za stréljanje s pehòtnim oróžjem -ega -ja -- -- -- -- m *simulator ali naprava v manjšem zaprtem prostoru, namenjena usposabljanju in urjenju strelca v glavnih prvinah streljanja (dihanje, merjenje, proženje, zadevanje) brez uporabe streliva, navadno z laserjem*

sòvpréžni mitraljéz -ega -a m *mitraljez na bojnem oklepem vozilu, navadno na tanku, ki je v sovpregi s topom in se premika skupaj s kupolo v isto smer kot top*

speciálna enòta -e -e ž → **speciálne síle**

speciálne síle -ih síl ž mn. *elitno izurjena, opremljena in oborožena vojaška enota, ki izvaja operacije nekonvencionalnega bojevanja, protiterorističnega bojevanja, direktne akcije na pomembne cilje nasprotnika, specialno izvidovanje in usposablja zavezniške vojske S: speciálna enòta ang.: Special Forces*

speciálno delovánje -ega -a s *način bojnega delovanja, ki ga izvajajo posebej izbrane, opremljene, organizirane in usposobljene enote vojske za podporo doseganju vojaških, političnih ali psiholoških ciljev, ki imajo operativni ali strateški pomen*

speciálno oróžje -ega -a s *orožje za izvajanje specialnih nalog PRIM.: podvòdno oróžje, tího oróžje*

splošna artilerijska podpóra -e -e -e ž ognjeno delovanje artilerije na cilje splošnega pomena, namenjeno podpori enote

splošni oporéčnik vestí -ega -a -- m → univerzálni oporéčnik vestí

spódnja laféta -e -e ž del lafete za povezavo artilerijskega orožja s tlemi med streljanjem in z vlečnim vozilom med prevozom

spódnji vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki je glede na smer letenja nameščen v zadnji del projektila

spôjler -ja m aerodinamična zavora na zgornji površini krila, ki se uporablja tudi pri veliki hitrosti letala za krmarjenje okrog vzdolžne in navpične osi, če je odklonjena samo na eni polovici krila

sposóbnost enôte -i -- ž zmožnost enote za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva, in možnosti zaščite ter preživetja

sprednji rób -ega -a m rob krila ali repa, ki je glede na gibanje letala spredaj

spremenljíva smodníška polnítev -e -e -tve ž smodniška polnitev pri dvodelnem naboju, minometni mini, ki se ji zaradi oddaljenosti cilja lahko doda več smodniških polnitev

sprožítí oróžje spróžim -- dov. aktivirati naboj v ležišču naboja z vstavitjo polnega nabojnika, napetjem orožja, pritiskom na sprožilec

srebrní čín -ega -a m strok. pog. → naslôvni čín

središče potíska -a -- s točka na profilu krila, v kateri prejme celotna aerodinamična sila, njena lega se spreminja z vpadnima kotom

srednja aêroinámična tetíva -e -e -e ž tetiva profila, ki pri določanju statične vzdolžne stabilnosti letala nadomešča celotno krilo

srednja artileríja -e -e ž artilerija, pri kateri je masa orožja 2–10 t

srednjekalíbrska púška -e -e ž puška za naboje srednjega kalibra

srednjekalíbrski nabòj -ega -ôja m naboj s premerom do 12,7 mm

srednji minomèt -ega -éta m minomet kalibra 80–100 mm, ki ga strežejo 3 ljudje

srednji tòp -ega tôpa m top z maso med 2 in 10 t

srednji zadétek -ega -tka m posamični zadetek ali središče slike raztrosa skupine zadetkov, dobljenih z enakimi elementi iz enega ali več orožij, pri čemer se upoštevajo posebni popravki za vsako orožje

stabilizacíjsko delováne -ega -a s delovanje, pri katerem vojska s svojo prisotnostjo in aktivnostmi zagotavlja varno okolje ali pri tem sodeluje in v katerem diplomatski, ekonomski, izobraževalni, razvojni in drugi programi uspešno odstranjujejo vzroke nastale krize

stabilnost letála -i -- ž stabilnost, odvisna od dinamične in statične stabilnosti letala

Stálinove órgle -ih -gel in **stálinove órgle** -ih -gel ž mn. med drugo svetovno vojno raketomet sovjetskega tipa, ki izstreljuje rakete s tirnih ramp

stálna pripravljénost -e -i ž sposobnost vojske za izvajanje ukrepov pripravljenosti in mirnodobnih nalog

stálna smodníška polnítev -e -e -tve ž smodniška polnitev združenega naboja, ki se je ne glede na oddaljenost cilja ne da spreminjati

standardizacija oróžja -e -- ž spisek enotnih standardov in norm za določeno orožje

stándardni zavòj -ega -ôja m zavoj pri slepem letenju, ki traja točno dve minuti

starêjši vódnik -ega -a m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi čin, za stopnjo višji od vodnika 1. razreda in stopnjo nižji od starejšega vodnika 1. razreda, ali nosilec tega čina

starêjši vódnik I. razréda -ega -a -- -- [prvéga] m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi čin, za stopnjo višji od starejšega vodnika in stopnjo nižji od praporščaka, ali nosilec tega čina

státična stábilnost -e -i ž sposobnost letala, da se pri motnji, ki ga spravi iz ravnovesja, na njem takoj pojavijo sile in momenti, ki ga vrnejo v prvotno lego

státični potísk -ega -a m vlečna ali potisna sila propelerja pri mirujočem letalu

státično ravnóvsje -ega -a s ravnovesje, pri katerem propeler obmiruje v vseh položajih in ustreznih kotih koraka, merilna os pa mora biti vodoravna in imeti kot nož ostre podpore

stereoskópски daljinómér -ega -a m binokularni optični instrument za merjenje oddaljenosti cilja streljanja na podlagi lastnosti stereoskopskega vida človeka

stòpnja ogróženosti -e -- ž stopnja fizične, materialne ali podobne izpostavljenosti opazovanega subjekta ali objekta

stòpnja priprávljenosti -e -- ž razpoložljivost in sposobnost enote ali poveljstva za izvajanje nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva

stótnica -e ž v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od nadporočnice in za stopnjo nižji od majorke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF2

stótnik -a m v Slovenski vojski častniški čin, za stopnjo višji od nadporočnika in za stopnjo nižji od majorja, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF2

stótnik I. razréda -a -- -- [prvéga] m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi častniški čin, za stopnjo višji od stotnika in za stopnjo nižji od majorja, ali nosilec tega čina

stratéška ráven delováńja -e -vní -- ž najvišja raven delovanja vojaških sil, ki jo določajo jasno opredeljeni nacionalni cilji in interesi ter cilji zavezništva ali koalicije, podkrepljeni z vojaškimi zmogljivostmi, ki so jih države pripravljene nameniti za doseganje teh ciljev

stratéška rezêrva -e -e ž posebna kadrovska in materialna rezerva vojske, ki omogoča dopolnitev in povečanje zmogljivosti njenih sil ter prevzemanje določenih nalog pri izvajanju vojaške obrambe

stratéški koncépt zavézníštva -ega -a -- m koncept, ki določa uporabo političnih in vojaških sredstev pri doseganju varnostnih ciljev in zajema odvratanje od agresije in obrambo vseh članic zavezništva, prispevanje k preprečevanju konfliktov, aktivno vlogo v kriznem upravljanju in promoviranje partnerstva, sodelovanja in dialoga z drugimi državami zavezništva

stratéško oróžje -ega -a s strateške rakete, navadno z več jedrskimi konicami, izstreljene s kopnega, iz zraka in morja oz. morskih globin, ki lahko zadenejo cilj na drugi celini in so namenjene uničevanju večjih ciljev (mest, industrijskih središč)

stráží mójster -tra m v stari Avstriji podčastniški čin ali nosilec tega čina

strelívo -a s energetska ubojna sredstva, ki se izstrelijo iz različnih orožij

stréljanje s speciálnimi projektili -a --- s streljanje z različnimi vrstami projektilov z različno nastavljenimi vžigalniki zaradi oviranja oklepnih in protioklepnih enot na daljavo, osvetljevanja bojišča, netenja požarov, slepitve ciljev

stréljanje s spódnjo skupíno kótov -a --- s streljanje, pri katerem elevacija cevi orožja ni večja od elevacije maksimalnega dometa

stréljanje z izstrélki speciálnega naména -a --- s artilerijsko streljanje z različnimi vrstami projektilov in različno nastavljenimi vžigalniki zaradi oviranja na daljavo, osvetljevanja bojišča, netenja požarov, slepitve ciljev

stréljanje z zgórnjo skupíno kótov -a --- s streljanje, pri katerem je elevacija cevi orožja večja od elevacije maksimalnega dometa

strežáč minométa -a -- m član posadke minometa ali oddelka, ki streže minometu

striženje vétra -a -- s hitra sprememba smeri in hitrosti vetra

strmoglávec -vca m vojaško letalo, ki lahko leti v strmoglavem letu

strmoglávi lét -ega léta m približno navpičen let, pri katerem ima krilo tak vpadni kot, da ni več vzgona

střmo stréljanje -ega -a s streljanje, pri katerem je elevacijski kot od 20° do 45° in padni kot večji kot 20°

strójna enóta -e -e ž inženirska enota, usposobljena za utrjevanje poveljniških mest in pomembnejših delov bojnega razporeda in njihovo maskiranje, za popravilo porušenih odsekov cest v conah bojnega delovanja

súpertěžki minomèt -ega -éta m minomet kalibra nad 120 mm, ki se polni od zadaj

svetílna polnítev -e -tve ž polnitev projektila iz snovi, ki po razstrelitvi na tirnici oddaja svetlobo za osvetlitev zemljišča

svetílni projektíl -ega -a m projektíl s polnitvijo, ki se na določeni višini odpre in odvrže svetlečo baklo s padalom za osvetljevanje terena zaradi opazovanja razporeditve nasprotnika ali streljanja lastne artilerije

svetléča granáta -e -e ž granata iz srajčke, dvojnodelujočega vžigalnika, izmetne polnitve in svetleče bakle s padalom za osvetljevanje bojišča

svetoválec za nacionálno várnost -lca --- m oseba, ki svetuje v zvezi z ogrožanjem in načini zagotavljanja nacionalne varnosti

ščit -a m **1.** zgod. sredstvo za osebno zaščito pehotnika in konjenika pred hladnim orožjem **2.** od konca 19. stoletja naprej sestavni del artilerijskega orožja za zaščito posadke pred izhodnimi plini, pred ognjem strelnega orožja, delci projektilov

šíbrasti projektíl -ega -a m projektíl s kroglicami v bojni glavi

šírokotrúпно letálo -ega -a s reakcijsko potniško letalo, ki ima tako širok trup, da je v potniški kabini prostor za tri ločene complete sedežev v eni vrsti

šóla za částnike -e --- ž šola za izobraževanje in usposabljanje kandidatov za častnike, ki po končanem šolanju dobijo čin poročnika in prevzamejo funkcijo poveljnika voda **S:** vojaška akademija

šóla za pòdčástnike -e --- ž šola za osnovno vojaško strokovno izobraževanje in usposabljanje podčastnikov **S:** pòdčástniška šóla

šólska mína -e -e ž **1.** šolsko strelivo za minomete in ročne metalce, namenjeno usposabljanju posadke v polnjenju in praznjenju orožja **S:** účna mína **2.** mína za urjenje pred uporabo vadbenih min **S:** účna mína

šólski króg -ega -a m lík, v tlorisu približno pravokotne oblike, po katerem mora leteti letalo pri vizualnem pristajanju

šólski projektíl -ega -a m projektíl za urjenje, po zunanji obliki, načinu kompletiranja in po masi enak bojnemu

šólsko letálo -ega -a s navadno dvosedežno letalo za šolanje pilotov

špórtno letálo -ega -a s manjše letalo, namenjeno športu in tekmovanju

šrapnéł -a m tempírni projektíl, napolnjen z eksplozivom in kovinskimi kroglicami za uničevanje žive sile

šrapnélna mína -e -e ž mína s kroglicami v bojni glavi

štábna praporščákinja -e -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od višje praporščakinje in za stopnjo nižji od višje štabne praporščakinje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

štábna vódnica -e -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od višje vodnice in za stopnjo nižji od višje štabne vodnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR7

štábni praporščák -ega -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od višjega praporščaka in za stopnjo nižji od višjega štabnega praporščaka, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

štábni vódnik -ega -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od višjega vodnika in za stopnjo nižji od višjega štabnega vodnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR7

števílka oróžja -e -- ž številska oznaka, ki orožje istega modela loči med seboj

štírcévni tòp -ega tópa m top s štirimi cevmi, ki ga uporablja artilerija zračne obrambe zlasti za ognjeno delovanje na cilje v zraku

táblíce stréljanja -ic -- ž mn. zbornik numeričnih in grafičnih podatkov, potrebnih za pripravo začetnih elementov za streljanje, oceno uspeha in izračune v zvezi z izvedbo streljanja

tahimetríjska létev -e -tve ž letev, ki se uporablja pri merjenju razdalj s teodolitom

táktična enôta -e -e ž vojaška enota do ravni brigade, sestavljena iz več rodov

táktična orientácija -e -e ž seznanjanje z bojnimi razmerami in določanje bojne razporeditve lastnih sil in nasprotnika

táktična ráven delováńja -e ravní -- ž najnižja raven delovanja vojaških sil, pri kateri je težišče na bojevanju in zmagah v bitkah

táktično oróžje -ega -a s jedrsko orožje z majhno rušilno močjo, ki se uporablja pri operacijah na zemlji, v zraku in na morju in za streljanje iz topov, tudi različni tipi stacionarnih nuklearnih min

tánkovska enôta -e -e ž → oklépna enôta

tánkovski tòp -ega tópa m top, s katerim je oborožen tank

tánkovsko oróžje -ega -a s orožje, ki ga za oboroženi boj uporabljajo tanki, navadno topi kalibra 100–125 mm, sovprežni mitraljez, navadno kalibra 7,62 mm, v kupoli in težki protiletalski mitraljez na kupoli, navadno kalibra 12,7 mm

téledelegirani projektíl -ega -a m daljinsko vodeni projektíl

tempírana granáta -e -e ž granata s tempirnim vžigalnikom za streljanje ciljev v zraku, uničenje žive sile in tehničnih sredstev na zemlji zunaj zaklona

tempírana mína -e -e ž mina z nastavljenim tempirnim vžigalnikom

tempíranje -a s nastavitev tempirnega vžigalnika, da projektíl eksplodira v določeni točki tirnice nad ciljem

tempíranje projektíla -a -- s nastavitev tempirnega vžigalnika, da projektíl eksplodira v določeni točki tirnice nad ciljem

tempíranje vžigálnika -a -- s nastavitev tempirnega vžigalnika, da se aktivira v določeni točki na tirnici projektíla ali po določenem času pri minsko-eksplozivnih sredstvih

tempírec artileríjskega oróžja -rca -- -- m član posadke ognjenega orožja, ki nastavlja tempíranje na tempirnem vžigalniku

tempírna granáta -e -e ž granata malega kalibra (od 20 do 57 mm), ki ima mehanični vžigalnik trenutnega delovanja in deluje na cilj z delci srajčke in z udarnim valom eksplozije

tempírna mína -e -e ž mina s tempirnim vžigalnikom **S:** mína z bližinskim vžigalnikom

tempírnik -a m → tempírni kljúč

tempírni kljúč -ega -a m orodje za nastavitev poveljevanega tempíranja na tempirnem vžigalniku **S:** tempírnik

tempírni projektíl -ega -a m projektíl s tempirnim vžigalnikom za streljanje na cilje v zraku, uničevanje žive sile in tehničnih sredstev na zemlji zunaj zaklona

tempírni vžigálnik -ega -a m nekontaktni vžigalnik, ki se aktivira v določeni točki na tirnici projektíla ali po določenem času pri minsko-eksplozivnih sredstvih

tempírno artileríjsko stréljanje -ega -ega -a s artileríjsko streljanje s tempirnimi projektíli z vžigalniki časovnega ali bližinskega delovanja, nastavljenimi tako, da projektíl eksplodira na določeni višini nad ciljem in ga nevtralizira svojimi delci

teodolít -a m osnovni optični instrument za natančno merjenje vodoravnih in navpičnih kotov in dolžin

teorétični vrhúneec -ega -nca m višina, ki jo letalo teoretično lahko doseže, ne more pa se več dvigati, ker bi bil za to potreben neskončen čas

têrmonukleárno oróžje -ega -a s jedrsko orožje, ki temelji na jedrskem zlivanju lahkih jeder v težja pri ekstremnih temperaturah, njegova moč pa lahko preseže 100 megaton TNT

terór -ja m zastraševanje, strahovlada, hudo nasilje, zlasti proti političnim nasprotnikom, s katerim se vzbuja strah

teroríst -a m možka oseba, ki uporablja ekstremno nasilje za doseganje političnih ciljev

terorístična ákcija -e -e ž dejanje ekstremnega nasilja za doseganje političnih ciljev

terorístična áktivnost -e -i ž → terorístično delovánje

teroristična organizacija -e -e ž večja organizacijska struktura, namenjena izvajanju terorizma

teroristična skupina -e -e ž manjša organizacijska struktura, namenjena izvajanju terorizma

teroristični napad -ega -áda m nezakonita povzročitev človeške, materialne ali ekološke škode za doseganje terorističnih ciljev

teroristično delovanje -ega -a s dalj časa trajajoče povzročanje ekstremnega nasilja za doseganje političnih ciljev **S:** teroristična aktivnost

teroristično gibanje -ega -a s širša družbena struktura, ki se ukvarja s teroristično aktivnostjo

teroristka -e ž ženska oseba, ki uporablja ekstremno nasilje za doseganje političnih ciljev

terorizem -zma m nezakonita uporaba ali grožnja uporabe sile ali nasilja proti posameznikom ali premoženju, ki ima za cilj prisiliti ali zastraševati vlade ali družbe za doseganje političnih, verskih in ideoloških ciljev

terorizirati -am nedov. in dov. uporabljati ekstremne nasilne metode za doseganje ciljev določene skupine

tetiva profila -e -- ž zveznica sprednjega in zadnjega roba profila krila

tetivni kotomér -ega -a m pribor za merjenje in konstrukcijo kotov na podlagi grafično predstavljenih velikosti tetiv

težišče -a s → másno središče

têžka artilerija -e -e ž artilerija, pri kateri je masa orožja nad 10 t

têžki minomèt -ega -éta m minomet kalibra 100–120 mm, ki ga streže najmanj 5 ljudi

têžki tòp -ega tôpa m top z maso nad 10 t

têžko oróžje -ega -a s orožje večjega kalibra in mase, navadno namenjeno ognjeni podpori

tího oróžje -ega -a s specialno orožje, ki ob aktiviranju naboja oz. izstrelka (samostrel, lok) ne povzroča poka in je zato navadno namenjeno tihi odstranitvi stražarjev

tírnica -e ž krivulja, po kateri leti projektil po izstrelitvi do zadetka

tláčna mína -e -e ž podvodna mina s hidroakustičnim vžigalnikom

tláčni čèp -ega čèpa m zračni čep pred zaobljenim nosom telesa, v katerem sta povečan tlak in podzvočna hitrost, ko se telo giblje z nadzvočno hitrostjo

tláčni skòk -ega skóka m trenutno povečanje tlaka na nekem mestu letala, kjer se doseže lokalna nadzvočna hitrost

tlák v kabíni -a -- -- m nadtlak v pilotski in potniški kabini, ki zagotavlja normalno počutje ljudi na velikih višinah

tóčka za korektúro -e -- -- ž najbolj opazno mesto na sredini cilja streljanja, navadno središče cilja, skozi katero potekata linija opazovanja in linija za korekturo

tokôvnica -e ž navidezna črta v fluidu, na katero je hitrost vedno tangencialna, zato skozi njo ni pretoka

tòk za pikét -a -- -- m platnen tok za shranjevanje piketov

tòp *tôpa* m artilerijsko orožje za ognjeno podporo in protioklepni boj z dolgo cevjo, veliko začetno hitrostjo projektila, večjim dometom in brisanim prostorom, veliko natančnostjo in prebojem

tòp-hávbica -e m artilerijsko orožje s taktično-tehničnimi značilnostmi topa in havbice

toplozráčni balón -ega -a m balon, napolnjen s toplim zrakom, ki se sproti segreva s posebnimi gorilniki

tópniška pripráva napáda -e -e -- ž → artilerijska ognjena pripráva napáda, artilerijska pripráva napáda

tópništvo -a s → artilerija (1)

topnjáča -e ž vojna ladja, oborožena zlasti s topovi

topografíja -e ž znanstveno-tehnična disciplina, ki proučuje geometrijo kopnega dela zemlje

topográfška enôta -e -e ž enota, ki določa koordinate ognjenega položaja, od koder se strelja, opazovalnic, ciljev, reper

topográfška orientácija -e -e ž določanje mesta stojišča in primerjava karte z zemljiščem

topográfška planšéta -e -e ž planšeta za topografsko-geodetsko pripravo

topográfški strélni eleméti -ih -ih -ov m mn. začetni strelni elementi, določeni na podlagi pravokotnih koordinat ognjenega položaja in cilja, azimuta osnovne smeri in osnovnega kotomera

topográfško-geodétska oskríba artilerijskih enôt -e -e -- -- ž načrtno in pravočasno razvijanje artilerijske trigonometrične mreže na vseh pomembnejših smereh uporabe artilerije in zagotavljanje katalogov točk državne trigonometrične mreže, kart, instrumentov, naprav, pribora za delo artilerijskih enot

topográfško-geodétska pripráva artilerijskih enôt -e -e -- -- ž topografsko-geodetska dela, ki jih opravljajo topografsko-geodetske in artilerijske enote za zagotavljanje natančnega in nenadnega ognja artilerije in najprimernejšo uporabo artilerijskih izvidniških enot s specialno opremo

topográfško-geodétska pripráva na popôlni osnôvi -e -e -- -- -- ž določanje koordinat ognjenih položajev, opazovalnic artilerijskih enot in drugih točk na podlagi točk državne in artilerijske trigonometrične mreže

topográfško-geodétska pripráva po kárti -e -e -- -- ž določanje koordinat ognjenih položajev, opazovalnic artilerijskih enot in drugih točk na podlagi koordinat krajevnih objektov, določenih s karte ali aerofotoposnetka

topôvska cév -e *ceví* ž cev topa, v katero se vstavljajo artilerijski naboji za njegovo proženje, zagotavljanje začetne hitrosti, smeri in stabilnosti leta projektila

topôvska kápica -e -e ž posodica z lahko vnetljivim smodnikom, pritrjena v dno tulca ali vstavljena v ležišče zaklepa za vžig smodniške polnitve artilerijskega naboja

topôvska kúpola -e -e ž kupola tanka ali samovoznega artilerijskega orožja, na kateri je nameščen top

topôvska petárda -e -e ž učno sredstvo za imitacijo poka artilerijskih in minometnih orožij in imitacijo delovanja projektila na cilju **S**: topôvski udár

topôvski divizión -ega -a m v Jugoslovanski ljudski armadi in prva leta po osamosvojitvi v Slovenski vojski divizion, sestavljen iz 3–5 baterij, oborožen s topovi

topôvski udár -ega -a m → topôvska petárda

tòp sprednják tôpa -a m zgod. top, ki se polni s sprednje strani cevi

tórni vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki se aktivira s trenjem dveh ploskev **S:** vžigálnik na trênje

torpédni vžigálnik -ega -a m kontaktni ali nekontaktni vžigalnik, nameščen na torpedo

torpédo -a m podvodni projektil z lastnim pogonom in kontaktnim ali nekontaktnim vžigalnikom, ki se izstrelí iz nadvodne ali podvodne torpedne cevi ali iz okvira in se z veliko silo premika, navadno pod vodno gladino, proti plovnemu objektu in eksplozira, ko udari obenj ali v njegovi bližini

torpédo mína -- -e ž mína, ki se polaga s torpedno cevjo

torzijska cév -e ceví ž cev v sistemu pogona krmil, obremenjena na torzijo

torzijska škátla -e -e ž oplata krila, ki prenaša torzijske obremenitve

torzijsko rêbro -ega -a s prvo rebro na polovici krila pri priključnih okovih, ki prenese torzijske obremenitve na centroplan

továrniška števílka oróžja -e -e -- ž števílska oznaka, s katero izdelovalec označi orožje istega modela

tovórno letálo -ega -a s civilno ali vojaško letalo za prevoz tovorov

transformácija vòjske -e -- ž → preoblikovánje vòjske

tranzístorski vžigálnik -ega -a m → rádijski vžigálnik

trapézno krílo -ega -a s krilo, ki ima v tlorisu obliko trapeza ali več trapezov

trasêr -ja m zmes v projektilu, ki med letom pušča vidno sled za označevanje tirnice

trasírka -e ž → pikét

trdí pristánek -ega -nka m pristanek letala, pri katerem je navpična hitrost pri dotiku s tlemi večja od normalne

trdnjávska artileríja -e -e ž nepremični topovi in havbice za obrambo utrdb

trenútna granáta -e -e ž granata malega kalibra (od 20 do 57 mm) s trenutnim vžigalnikom, ki deluje na cilj z delci srajčke in z udarnim valom eksplozije **S:** razpřšna granáta

trenútna mína -e -e ž mína z mehánínim vžigalnikom trenutnega delovanja, ki deluje na cilj z delci srajčke in z udarnim valom eksplozije **S:** razpřšna mína

trenútni projektíl -ega -a m projektil malega kalibra (od 20 do 57 mm), ki ima meháníni vžigalnik trenutnega delovanja in je namenjen za streljanje na cilje v zračnem prostoru

trenútni vžigálnik -ega -a m kontaktni vžigalnik, ki neposredno po dotiku s ciljem (v manj kot 0,001 sekunde) aktivira projektil ali minsko-eksplozivno sredstvo

trenútno-fugásna granáta -e -e ž granata z lastnostmi trenutne in fugasne granate **S:** razpřšno-rušilna granáta

trenútno-fugásna mína -e -e ž mína z lastnostmi trenutne in fugasne mine

trenútno-fugásni projektíl -ega -a m projektil z lastnostmi trenutnega in fugasnega projektila

T-rèp T-rêpa [térèp] m rep letala, pri katerem je višinski rep na vrhu smernega repa

trganje mējne plasti -a -- -- s pojav, da se laminarna ali turbulentna mejna plast trga od površine telesa v zračnem toku

trícíkelso podvózje -ega -a s podvozje, pri katerem sta glavni kolesi za masnim središčem letala, spredaj pa je nosno kolo

tríkrílnik -a m letalo s tremi krili, nameščenimi drugo nad drugim

trímer -ja m majhna dodatna površina na krmilih, s katero se izniči sila na pilotski palici, ki nastane zaradi odklona krmila, enako učinkuje tudi vzmet, vgrajena v pogon krmila

tróbázni smodník -ega -a m smodnik, izdelan iz treh aktivnih snovi

trócévni protiletálski tòp -ega -ega tōpa m top artilerije zračne obrambe s tremi cevmi za ognjeno delovanje na cilje v zraku

trofějno oróžje -ega -a s orožje, zaplenjeno nasprotniku

trójni rěp -ega rēpa m rep letala, ki ima poleg višinskega še tri smerne repe

tromblónska dímná mína -e -e -e ž tromblonska mina za ustvarjanje dimne zavese na razdaljah do 450 metrov

tromblónska mína -e -e ž nadkalibrska mina, napolnjena z eksplozivom, dimno ali svetlečo polnitvijo, ki se izstrelji s tromblonsko cevjo na razdaljo do 450 metrov

tròp trōpa m konjeniška vojaška enota v moči čete, ki deluje v sklopu skvadrona **ang.:** Troop

trúp letála -a -- m osrednji del letala, na katerega sta pritrjena krilo in rep, namenjen posadki, potnikom in tovoru

trúp v oblíki čòlna -a -- -- -- m trup vodnega letala s stopničastim dnom, da lahko vzleti, pristane in plava na vodni gladini

túlec -lca m del naboja, napolnjen s smodniško polnitvijo in opremljen s topovsko kapico

turbínski motór -ega -ja m motor s plinsko turbino, podoben turbopropellerskemu, ki se uporablja za helikopterje

turbolátor -ja m pravokotno na obtekano ploskev pritrjena majhna lopatica, ki povzroči enega ali več šibkih vrtincev in prepreči trganje mejne plasti

túrbopropélerski motór -ega -ja m turboreakcijski motor, ki skoraj vso moč turbine porabi za pogon kompresorja in preko reduktorja za pogon propelerja, reakcijska potisna sila je zanemarljiva

túrbopropélersko letálo -ega -a s letalo s propelerjem, ki ga vrti motor s plinsko turbino

túrboreakcíjski motór -ega -ja m motor s plinsko turbino, ki poganja kompresor za vstopni zrak, stisnjeni zrak, pomešan z vbrizganim gorivom, zgori v zgorevalniku, zgoreli plini poganjajo turbino in nato z veliko hitrostjo iztekajo skozi izpušno šobo, kar da reakcijsko potisno silo **S:** potisnik

túrboventilátorski motór -ega -ja m turboreakcijski motor, ki mu da večino potiska zrak z veliko pretočno hitrostjo skozi oklopljen ventilator, mimo kompresorja in zgorevalnika

turbulétna mējna plást -e -e plástí ž mejna plast, v kateri plasti zraka ne drsijo gladko druga ob drugi, temveč nepravilno nihajo in se mešajo, kar povzroči večji upor zaradi trenja

ubójno oróžje -ega -a s orožje za oboroženi boj

učenje iz izkušenj -a -- -- s proces odprave pomanjkljivosti pri izvajanju postopkov, izboljšava vojaškega izobraževanja, usposabljanja in operativnih zmogljivosti na podlagi informacij, ki izhajajo iz analize in ocene izvedbe posamezne aktivnosti pri usposabljanju ali delovanju

účna granáta -e -e ž → šólska granáta

účna mína -e -e ž → šólska mína (1, 2)

udárec vétra -rca -- m predpisani zračni sunek v navpični smeri, s katerim se določi preobremenitev letala v turbulentnem ozračju

udárna granáta -e -e ž granata z udarnim vžigalnikom

udárna ígla rôčne bómbe -e -e -- -- ž del ročne bombe, ki aktivira inicialno polnitev, ko se varovalni vzvod loči od bombe

udárni mehanízem -ega -zma m del sprožilnega mehanizma pri strelnem orožju, ki udari po udarni igli in s tem aktivira naboj

udárni vžigálnik -ega -a m kontaktni vžigalnik, ki se aktivira ob udaru projektila na cilj

udárni vžigálnik rôčne bómbe -ega -a -- -- m vžigalnik, ki sproži ročno bombo ob udarcu na tla ali ob trd predmet

udárno artileríjsko stréljanje -ega -ega -a s artilerijsko streljanje, ki se izvaja s trenutno-fugasnimi projektili z vžigalniki, nastavljenimi na trenutno ali inercialno delovanje, pri katerem se cilj nevtralizira zlasti z delci projektila

ugôvor vestí -a -- m zavračanje opravljanja kakšnega dejanja, službe, izvirajoč iz pravice do svobodne misli, vesti in veroizpovedi, ki jo ščitijo številni akti mednarodnega prava

ugôvor vestí vojáški dolžnosti -a -- -- -- m zavračanje vojaške službe iz religioznih, človekoljubnih, mirovniških, filozofskih in političnih razlogov, motivov v obvezniško popolnjeni vojski

ugôvor vestí vojáški slúžbi -a -- -- -- m zavračanje vojaške službe iz religioznih, človekoljubnih, mirovniških, filozofskih in političnih razlogov, motivov v poklicno in obvezniško popolnjeni vojski

ukléščeni poligónski vlák -ega -ega -a m poligonski vlak med dvema znanima točkama

últraláhko letálo -ega -a s prazen enosedežnik z največjo maso 300 kg ali prazen dvosedežnik z največjo maso 450 kg

umétni horizónt -ega -a m žiroskopski instrument, ki kaže nagib in vzdolžni položaj letala glede na horizont

uničenje -a s ognjeno delovanje artilerije, s katerim se povzročajo nasprotniku takšne izgube, da brez popolnitve ne more več delovati

univerzálni oporéčnik vestí -ega -a -- m oporečnik vesti, ki nasprotuje vsem oboroženim spopadom **S:** splôšni oporéčnik vestí

univerzálno oróžje -ega -a s orožje, ki se lahko uporabi v različne namene in v različnih razmerah, npr. univerzalni puškomitraljez

upéríti oróžje -im -- dov. nameriti orožje v cilj z namenom oboroženega boja ali zgolj zastraševanja z uporabo oboroženega boja

upòr -ôra m komponenta celotne aerodinamične sile, ki ima smer dotekajočega zraka ali nasprotno gibanju letala

uporába -e ž vzdrževanje pripravljenosti za delovanje in izvajanje delovanj doma ali v operacijah kriznega odzivanja

uporabíti oróžje -rábim -- dov. uporabiti oboroženi boj za izpolnitev ciljev

upòr zaradi oblíke -ôra -- -- m sila v smeri upora, ki nastane zaradi porazdelitve tlaka, delujočega pravokotno na površino telesa

upòr zaradi trênja -ôra -- -- m sila v smeri upora, ki nastane zaradi trenja v mejni plasti na površini telesa

upòr z oróžjem -ôra -- -- m upor določene družbene skupine, ki za izpolnitev svojih ciljev uporablja oboroženi boj

uprávljanje artileríjskega ôgnja -a -- -- s v zvezi s poveljniki podpiranih enot, tudi poveljniki artileríjskih enot določanje ognjenih nalog in njihova razdelitev na podrejene enote, načrtovanje artileríjskega ognja in poveljevanje načrtovanega in po potrebi nenačrtovanega ognja

uprávljanje in vódenje artileríjskega ôgnja -a -- -a -- -- s ukrepi in postopki vodenja in poveljevanja v času priprave in izvajanja bojnih delovanj, ki se nanašajo na pripravo in ustvarjanje artileríjskega ognja

uprávljanje ôgnja -a -- s v zvezi s poveljnikom podpornih enot razdelitev ognjenih nalog enotam

uredítev prostóra -tve -- ž dejavnost, ki vključuje zagotovitev možnosti za bivanje, delo in usposabljanje enot, za izvedbo mobilizacije, razmestitev sil, bojno delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil in obsega določanje geografskega območja odgovornosti, dodelitev infrastrukture za delo poveljstev in enot ter prilagajanje naravnih in umetnih objektov in gradnjo posebnih objektov za podporo delovanju

uredítev zráčnega prostóra -tve -- -- ž usklajena uporaba ter preprečevanje ali zmanjševanje možnosti bojnega delovanja na lastne ali zavezniške zrakoplove

úrni vžigálnik -ega -a m nekontaktni vžigalnik z urnim mehanizmom, s katerim se nastavi čas aktiviranja

usmérjeni signál -ega -a m radijski ali radarski signal, skoncentriran v določeni smeri

utrjeni artileríjski cílj -ega -ega -a m artileríjski cilj, ki je inženirsko urejen za bojno delovanje

uvájanje oróžja -a -- s proces, pri katerem se vojaki usposabljujejo za delovanje z novim orožjem

uveljávljanje ugôvora vestí -a -- -- s vložitev prošnje pristojnemu upravnemu organu za priznanje ugovora vesti pred služenjem vojaškega roka, med vojaško službo v stalni ali rezervni sestavi

uvlačljivo podvózje -ega -a s podvozje letala, ki se uvleče v trup ali krilo, da se zmanjša upor

vádbena mína -e -e ž imitacija bojne mine za usposabljanje, ki ima namesto eksploziva polnjenje iz inertne zmesi z dimnim vložkom in vžigalnik za vžig vložka

vádbena mína za minomèt -e -e -- -- ž vadbena strelivo za urjenje v pripravi in izvedbi streljanja na krajšo razdaljo

vádbena rôčna bómba -e -e -e ž ročna bomba za urjenje vojakov v metanju bomb

vádbena rōčna mína -e -e -e *ž* ročna mina za usposabljanje v polnjenju, praznjenju, ravnanju in streljanju z ročnim metalcem

vája brez orōžja -e -- -- *ž* vaja, namenjena usposabljanju vojakov za določeno veščino, na kateri se ne uporablja orožja, npr. usposabljanje štabnih procesov

vája z orōžjem -e -- -- *ž* vaja, namenjena usposabljanju vojakov za določeno veščino, na kateri se uporablja orožje, npr. bojna streljanja enot, taktične vaje z vadbenim strelivom

variométer -tra m instrument, ki kaže hitrost dviganja ali padanja letala

várnost -i *ž* načelo vojskovanja, ki narekuje izvedbo ukrepov za zagotovitev varnosti in zaščito lastnih sil, tako da sovražniku onemogoči poznavanje načrtov, razporeditve, zmogljivosti in namer vojske

várnost in zaščíta -i -- -e *ž* načelo delovanja vojaških sil v operacijah v podporo miru, ki določa jasno opredeljeno odgovornost za lastne sile in za civilne sile, ki sodelujejo v operaciji

várnostna struktúra -e -e *ž* organizacija za zagotavljanje varnosti

várnostno delovánje -ega -a s informacijsko delovanje, ki z aktivnimi in pasivnimi ukrepi zagotavlja varnost sil tako, da onemogoča sovražniku poznavanje načrtov, razporeditve, zmogljivosti in namer lastnih sil

varováka rōčne bómbe -e -- -- *ž* del ročne bombe, zatič, ki preprečuje, da bi se varovalni vzvod ločil od bombe in povzročil nehoteno sproženje

varoválni vzvòd rōčne bómbe -ega vzvòda -- -- m del ročne bombe, ki aktivira vžigalnik šele takrat, ko bomba zapusti roko **S:** žlíca

varoválo -a s del vžigalnika, ki preprečuje njegovo aktiviranje

varovánje -a s aktivnost, namenjena zaščiti moštva, objektov, naprav in območij pred sovražnikom, ki vključuje nadzor območja, zaščito pred delovanjem sovražnih obveščevalnih sil, diverzantskih ali terorističnih skupin ali večjih bojnih enot ter kriminalnih skupin ali posameznikov

váruh vojáških pravíc -a -- -- m oseba, pooblaščena za varovanje pravic vojaških oseb

vèčcévno orōžje -ega -a s orožje, ki lahko hkrati strelja iz več cevi in ima veliko ognjeno moč

vèčkráki propéler -ega -ja m propeler z več kraki, ki so enakomerno razporejeni v ravnini diska

vèčnacionálna podpóra -e -e *ž* logistična podpora v večnacionalnem okolju, ki se zagotavlja s pogodbami o sodelovanju in tehničnimi dogovori

vēja oborožènih síl -e -- -- *ž* del oboroženih sil, ki bojno deluje v določenem geografskem okolju, na primer kopenska vojska, vojno letalstvo, vojna mornarica **S:** zvfst oborožènih síl

velíkalíbrska púška -e -e *ž* puška za naboje velikega kalibra (s premerom 12,7 mm)

vertikálno stréljanje -ega -a s streljanje, pri katerem sta elevacijski in padni kot večja od 45°

vesóljsko orōžje -ega -a s ameriške oborožene sile, 80. in 90. leta 20. stoletja orožje iz programa vesoljskega obrambnega raketnega sistema

vetròvnik -a m naprava, ki ustvarja nadzorovan zračni tok v merilnem prostoru vetrovnika

vgrajèni tòp -ega tòpa m samovozni top, vgrajen v vozilo za prevoz

vibracijska mína -e -e ž protipehotna, protitankovska ali protitransportna mina z vžigalnikom, ki se aktivira z vibracijami

víceadmirál -a m v Slovenski vojski admiralski čin, za stopnjo višji od kontradmirala in za stopnjo nižji od admirala, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF8

víceadmirálka -e ž v Slovenski vojski admiralski čin, za stopnjo višji od kontradmiralke in za stopnjo nižji od admiralke, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OF8

viséči poligónski vlák -ega -ega -a m poligonski vlak, ki se začne na znani in konča na iskani točki

visokokrílnik -a m enokrílnik, pri katerem je krilo nameščeno na zgornjem delu trupa

višina letála -e -- ž nadmorska višina letala ali relativna višina letala nad izbranim letališčem

višinómér -a m instrument, ki na podlagi zračnega tlaka v okolici pokaže višino letala glede na začetno nastavljeno višino

višinska bolézen -e -zni ž pomanjkanje kisika v krvi zaradi razmer v ozračju na velikih višinah

višinska kómora -e -e ž jeklena komora, v kateri se za preverjanje obnašanja posadk letalnikov lahko ustvarijo razmere, ki so na velikih višinah

višinski rěp -ega rěpa m vodoravni del repa letala

višinski stabilizátor -ega -ja m nepremičen sprednji del višinskega repa

višinsko krmílo -ega -a s premičen zadnji del višinskega repa za krmarjenje letala okrog prečne osi

višja praporščákinja -e -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od praporščakinje in za stopnjo nižji od štabne praporščakinje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

višja štabna praporščákinja -e -e -e ž v Slovenski vojski najvišji podčastniški čin, za stopnjo višji od štabne praporščakinje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

višja štabna vódnica -e -e -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od štabne vodnice in za stopnjo nižji od praporščakinje, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR8

višja vódnica -e -e ž v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od vodnice in za stopnjo nižji od štabne vodnice, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR6

višja vojaška uslužbenka -e -e -e ž v Slovenski vojski vojaška oseba, po položaju enakovredna častniku, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

višji praporščák -ega -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od praporščaka in za stopnjo nižji od štabnega praporščaka, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

višji štábni praporščák -ega -ega -a m v Slovenski vojski najvišji podčastniški čin, za stopnjo višji od štabnega praporščaka, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR9

višji štábni vódnik -ega -ega -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od štabnega vodnika in za stopnjo nižji od praporščaka, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR8

višji vódnik -ega -a m v Slovenski vojski podčastniški čin, za stopnjo višji od vodnika in za stopnjo nižji od štabnega vodnika, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR6

višji vojaški uslužbenec -ega -ega -nca m v Slovenski vojski vojaška oseba, po položaju enakovredna častniku, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

vítkost kríla -i -- ž razmerje med razpetino in povprečno globino krila

vizuálno pristájanje -ega -a s pristajanje letala, pri katerem mora imeti pilot ves čas viden stik s tlemi

vlačílec za tòp -lca -- m motorno vozilo za vleko topa

vlečna artileríja -e -e ž artilerija, ki jo navadno vleče tovornjak

vlečni propéler -ega -ja m propeler, nameščen pred masnim središčem letala

vlečni tòp -ega tôpa m top, ki ga vleče tovornjak ali vlečno vozilo, na krajši razdalji tudi posadka

vlečno letálo -ega -a s motorno letalo, ki se uporablja za vleko jadralnih letal

V-lòm kríla -lôma -- [vélòm] m kot med aerodinamično osjo krila in vodoravno ravnino

vòd vóda m vojaška enota, sestavljena iz 16 do 44 vojakov, razdeljenih v 2 do 4 oddelke, ki ji poveljuje poročnik **ang.:** Platoon

vódeni projektíl -ega -a m projektil, opremljen z napravami za vodenje in upravljanje, s katerimi je mogoče spreminjati tirnico leta projektila glede na parametre cilja, ves čas ali samo del leta vzdrževati programirano tirnico **S:** vodljívi projektíl

vódenje artileríjskega ôgnja -a -- s v zvezi s poveljniki artilerijskih enot, artilerijskimi opazovalci, izvidniki ustvarjanje načrtovanih in nenačrtovanih ognjev oziroma usmerjanje ali ohranjanje načrtovanega ali nenačrtovanega ognja na cilju do končane ognjene naloge

vódenje ôgnja -a -- s v zvezi z izvršilcem streljanja določanje mesta cilja, sestavljanje in odpošiljanje povelja za streljanje, določanje strelnih elementov, prenos strelnih elementov na orožja z glasom ali preko taktičnih računalnikov in let prvih projektilov do cilja

vodíteljstvo -a s vplivanje na podrejene tako, da jim zagotavlja smisel, jih usmerja in motivira, da bi uresničili poslanstvo in naloge enote in tako dosegli cilj organizacije

vodljívi projektíl -ega -a m → vódeni projektíl

vodljívo oróžje -ega -a s projektil z raketnim ali reakcijskim pogonom brez posadke, voden preko radijske zveze, laserja, radarja ali pa je v njem nameščen sistem za iskanje cilja

vódnica -e ž v Slovenski vojski najnižji podčastniški čin, za stopnjo nižji od čina višja vodnica, ali nosilka tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR5

vódnik -a m v Slovenski vojski najnižji podčastniški čin, za stopnjo nižji od čina višji vodnik, ali nosilec tega čina; po mednarodni klasifikaciji činov v Natu OR5

vódnik I. razréda -a -- -- [přvega] m v Jugoslovanski ljudski armadi in Teritorialni obrambi podčastniški čin, za stopnjo višji od vodnika in stopnjo nižji od starejšega vodnika, ali nosilec tega čina

vóдно letálo -ega -a s letalo, ki lahko vzleti in pristane na vodni gladini **S:** hidroplán

vodorávní lét -ega léta m let s konstantno hitrostjo letala brez spreminjanja višine

vojáška akademíja -e -e ž v nekaterih oboroženih silah → šóla za částnike

vojáška diplomácija -e -e ž diplomacija, ki se ukvarja z vojaškimi odnosi med državami

vojáška doktrína -e -e ž najvišji vojaškokstrokovni dokument, ki vsebuje načelna stališča o organiziranju, uporabi in delovanju vojske pri vojaški obrambi države in izvajanju drugih nalog, s katerimi se uresničuje obrambna strategija države

vojáška enôta -e -e ž organizirana skupina vojakov, namenjena taktičnemu bojevanju in sposobna omejenega samostojnega delovanja **S:** vojáška formácija (2)

vojáška formácija -e -e ž **1.** večja, sestavljena vojaška enota, sposobna samostojnega delovanja na bojišču **2.** → vojáška enôta

vojáška ínfrastruktúra -e -e ž objekti in okoliši, s katerimi upravlja ministrstvo za obrambo ali jih minister v skladu z zakonom določi kot posebnega pomena za obrambo, na primer vadišča, strelišča, vojašnice, skladišča, letališča, pristanišča, telekomunikacijski objekti, radarski objekti, položaji za bojne sisteme, poveljniška mesta, nastanitveni objekti, delavnice

vojáška izobrázba -e -e ž stopnja izobrazbe v vojaškem izobraževalnem sistemu

vojáška misíja -e -e ž → vojáško diplomátsko predstávništvo

vojáška obrámba -e -e ž obramba države z vojaškimi sredstvi in načini, ki obsega celoto priprav in aktivnosti, ki jih izvajajo vojaška poveljstva in enote

vojáška obveščeválna dejávnost -e -e -i ž funkcije, procesi, postopki in ukrepi posameznikov, enot in poveljstev, s katerimi se neprekinjeno in celovito spremljajo, analizirajo in predvidevajo vojaške, vojaško-politične in varnostne razmere, delovanje sovražnika, potencialnega sovražnika in druge vojaške in varnostne grožnje, da se poveljniki in drugi na vseh ravneh poveljevanja lahko ustrezno odločajo

vojáška policíja -e -e ž vojaška enota, ki znotraj oboroženih sil skrbi za red in disciplino, varnost vojaškega prometa, preiskuje kazniva dejanja, varuje pomembne objekte, pomembne vojaške in civilne osebe, poveljstva

vojáška pomóč -e -i ž stabilizacijsko delovanje, ki zagotavlja vojaško podporo civilni skupnosti ali oblasti, ko okoliščine presegajo zmožnosti civilne oblasti, na primer pri zagotavljanju javne varnosti, varnosti pri volitvah, odstranjevanju min in neeksplozivnih bojnih sredstev ter pri drugih oblikah pomoči civilni oblasti

vojáška púška -e -e ž bojna puška, ki jo uporabljajo oborožene sile za oboroženi boj

vojáška topografíja -e -e ž **1.** nekđaj proučevanje učinka lastnosti zemljišča in krajevnih značilnosti na vojaške operacije **2.** znanstveno-tehnična disciplina, katere osnovna dejavnost je črpanje prostorskih informacij iz topografskih kart, nujnih za izvajanje konkretne vojaške akcije

vojaška uslužbenka -e -e ž v Slovenski vojski vojaška oseba, razporejena na dolžnost, za katero se ne zahteva vojaška izobrazba, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

vojaški muzêj -ega -a m ustanova, ki spremlja, zbira, dokumentira, hrani, proučuje, raziskuje in predstavlja muzejske predmete vsakdanjega življenja in ustvarjanja vojakov na določenem prostoru

vojaški rók -ega -a m v nekaterih državah čas obveznega bivanja vojaškega obveznika v vojski

vojaški uslužbenec -ega -nca m v Slovenski vojski vojaška oseba, razporejena na dolžnost, za katero se ne zahteva vojaška izobrazba, ki opravlja pravne, kadrovske, tehnične, finančne, zdravstvene, informacijske, glasbene naloge, določene s formacijami, ali na določenih delovnih mestih na ministrstvu za obrambo, na katerih se v skladu z zakonom opravlja vojaška služba

vojaško diplomátsko predstavništvo -ega -ega -a s diplomatsko predstavništvo, ki ureja vojaške odnose med državami **S:** vojaška misija

vojaško izobraževánje -ega -a s proces pridobivanja in razvijanja posebnih in funkcionalnih vojaških znanj, sposobnosti, veščin in navad za izvajanje nalog za potrebe vojaške obrambe in drugih nalog vojske

vojaško šólstvo -ega -a s sistem vojaškega izobraževanja in z njim povezanega usposabljanja, ki skrbi za razvoj programov vojaškega izobraževanja, usposabljanja in za znanstvenoraziskovalno delo na področju vojaške znanosti in doktrin

vojaško teritoriálno povêljstvo -ega -ega -a s poveljstvo, organizirano za poveljevanje dopolnilnim silam na določenem območju državnega ozemlja in za sodelovanje z nosilci civilne obrambe

vojaško usposábljanje -ega -a s proces pridobivanja in razvijanja posebnih sposobnosti za uporabo vojaških strokovnih znanj v poveljstvu ali enoti

vôjna -e ž zelo zaostren družbeni spopad, v katerem se družbene skupine, gibanja, organizacije, države ali koalicije držav organizirano vojskujejo za uveljavitev svojih temeljnih ciljev ob pretežni uporabi oborožene sile **S:** konflikt visôke intenzívnosti

vôjna mornárica -e -e ž veja oboroženih sil, namenjena bojnemu delovanju na morju, rekah in jezerih in iz morja, jezer, rek na kopno

vôjno letálstvo -ega -a s veja oboroženih sil, namenjena obrambi zračnega prostora države z vojaškimi letali, helikopterji, sredstvi zračne obrambe in strateško, taktično podporo drugim vejam oboroženih sil

vôjska -e ž → armáda (1)

vojskoválna móč vôjske -e močí -- ž sposobnost vojske za vojskovanje, sestavljena iz idejne zasnove, bojne morale in bojne moči

VOR VOR-a [veoèr veoêra] m (ang. very high frequency omnidirectional range) kratica radionavigacijska naprava na zemlji za določanje smeri letala, delujoča na zelo visokih frekvencah, od katere dobiva sprejemnik na letalu stalen signal in signal, odvisen od položaja letala

vozílo na zráčno blazíno -a -- -- s kopensko ali vodno vozilo, ki drsi na zračni blazini **S:** hóverkraft

vpádni kót -ega -a m kot med tetivo profila in smerjo dotekajočega zraka

vpihávanje v mêjno plást -a -- -- -- s vpihavanje zraka v mejno plast, da se prepreči njeno odtrganje

vplív tál -a -- m povečanje vzgona pri tleh, ki ga povzroči odziv tal na velik odklon zračnega toka zaradi inducirane hitrosti na krilu

vpréžni tòp -ega tòpa m nekdam top, ki ga vlečejo konji

vrednôte vòjske -òt -- ž mn. zaželeno delovanje in vedenje pripadnikov vojske, ki izhaja iz splošnih civilizacijskih vrednot, vrednot družbe in posebnosti narave delovanja vojske

V-rèp V-rèpa [vérèp] m aerodinamično najugodnejša oblika repa letala v obliki črke V, ki ima vlogo višinskega in smernega stabilizatorja ter višinskega in smernega krmila

vríj -a m → zvít

vrťínčna sléd -e sledí ž prosti vrtinec, ki potuje z zračnim tokom in nastane na krajiščih krila zaradi izenačevanja tlaka med spodnjo in zgornjo površino

vrťínek -nca m območje v zraku, ki se spiralno giblje in ima močno zvrtničeno jedro

vrťljívi tòp -ega tòpa m top, pri katerem se kupola s cevjo zavrti za 360 stopinj

vsíljenje mirú -a -- s delovanje v operacijah v podporo miru, ki se izvaja za vzdrževanje ali vzpostavitev miru oziroma uveljavitev pogojev, ki so definirani v mandatu sil in vključuje tudi nasilna dejanja

vzdòlžna krmarljívo -e -i ž krmarljivost letala okrog prečne osi

vzdòlžna ós -e osí ž os, ki leži v simetrijski ravnini letala, gre skozi masno središče in je usmerjena naprej

vzdòlžna stábílno -e -i ž stabilnost letala okrog prečne osi

vzdòlžni momènt -ega -ènta m moment okrog prečne osi letala

vzdrževánje letála -a -- s časovno predpisani pregledi, obnove, popravila in zamenjave delov na letalu ali motorju

vzdržljívo -i ž sposobnost vojaških sil ohraniti potrebno raven bojne moči toliko časa, kolikor je treba za doseganje ciljev delovanja oziroma uresničitve poslanstva

vzgòn vzgòna m komponenta celotne aerodinamične sile na krilu, pravokotna na smer dotekajočega zraka

vzgònski količnik -ega -a m brezdimenzijski količnik za računanje vzgona, izmerjen v vetrovniku

vzgórník -a m zrak, ki se dviga zaradi vetra, ki piha ob pobočju, zaradi spodrivanja toplega zraka s hladnim pred nevihto ali če ima zaradi segrevanja na območju toplejših tal višjo temperaturo od okoliškega zraka

vzlèt vzléta m nadzorovan dvig letalnika z vzletne površine

vzletíšče -a s manjša ravna travnata površina, ki se lahko uporablja za vzlet ali pristanek letala

vzlétna hitró -e -i ž hitrost letala na koncu zaleta, pri kateri se odlepi od tal

vzlétna móč -e močí ž kratkotrajna največja dovoljena moč motorja pri vzletu letala

vzlétna stezà -e stezè ž pas, navadno vodoravne površine, s katere lahko letalo vzleti

vzlèt s katapúltom **vzléta** -- -- m vzlet s pomočjo katapulte na letalonosilki

vzpénjanje -a s večanje višine letalnika

vzpostávljanje mirú -a -- s delovanje v operacijah v podporo miru, ki vključuje posredovanje med stranmi v konfliktu, pomiritev ter aktivnosti diplomatskega pritiska, npr. izolacijo ali sankcije

vzvádna repetírka -e -e ž puška z več naboji v nabojišču in vzvodom, ki z ročnim premikanjem omogoča vstavljanje naboja v ležišče po vsakem strelu, npr. puška Winchester

vžigálna kápica -e -e ž naprava, navadno v vžigalniku, za sprožanje eksplozije osnovnega polnjenja projektila ali minsko-eksplozivnega polnjenja

vžigálna vrvíca -e -e ž inicialno sredstvo v obliki vrvice za vžig eksplozivnih polnjenj na daljavo pri miniranju

vžigálnik -a m del projektila, bojnih glav raket, torpeda in podvodnih min ter minsko-eksplozivnih sredstev, ki daje začetni impulz za aktiviranje njihovega polnjenja

vžigálnik na popúst -a -- -- m → popústni vžigálnik

vžigálnik na potèg -a -- -- m → potézni vžigálnik

vžigálnik na pritísk -a -- -- m → pritísni vžigálnik

vžigálnik na trènje -a -- -- m → tórni vžigálnik

vžigálnik z upočasnítvijo -a -- -- m udarni vžigálnik, ki ima med inicialno in detonatorsko kapico pirotehnično zmes, ki aktivira eksplozivno polnjenje s časovnim zamikom

vžigální mehanízem -ega -zma m mehanizem za aktiviranje vžigalnika

začétna hitróst projektíla -e -i -- ž maksimalna hitrost projektila po izhodu iz cevi orožja ali lanserja

začétní strélní eleménti -ih -ih -ov m mn. azimut streljanja ali kotomer, daljinar, naklonski kot in po potrebi tempiranje, s katerimi se projektil usmeri in izstrelji na cilj

zadétek -tka m vsaka opazovana eksplozija projektila na zemlji, v vodi ali zraku

zádnjik ceví -a -- m zadnji del cevi artilerijskega orožja, v katerega so nameščeni zaklep in njegovi deli

zádnji rób -ega -a m rob krila ali repa, ki je glede na gibanje letala zadaj

zadržévánje -a s defenzivno delovanje, ki se izvaja za upočasnitev sovražnikovega napredovanja, pridobitev časa, usmerjanje sovražnikovega manevra v želeno smer ter za izognitev boju v neželenih okoliščinah

zagotóvitev delováńja -tve -- ž bojna funkcija, ki zagotavlja sposobnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti vojaških sil za ves čas, potreben za doseganje ciljev oziroma uresničitev njenega poslanstva

zajézni motór -ega -ja m najenostavnejši reakcijski motor brez gibajočih se delov, pri katerem se v vstopnem difuzorju tlak poveča, v zgorevalnem prekatu zgori vbrizgano gorivo in zgoreli plini z veliko hitrostjo iztekajo skozi potisno šobo

zajézni tlák -ega -a m tlak v skrajni sprednji točki telesa, ki je vsota statičnega in kinetičnega tlaka

zaklèp -épa m del cevi artilerijskega orožja za neprepustno zapiranje cevi, proženje naboja, izmet tulca, pri avtomatskem orožju tudi za ponovno polnjenje cevi

zaklòn -ôna m objekt, izkopan v zemljo, za zaščito enega vojaka ali več vojakov, artilerijskih in raketnih orožij, bojnih in nebojnih vozil

zakrílca s cúrkom -ílc -- -- s mn. zakrilca, pri katerih se v mejno plast vpihava zrak na zgornji površini krila in se doseže podoben učinek kot pri zakrilcih s špranjo

zakrílca s špránjo -ílc -- -- s mn. zakrilca, pri katerih je med krilom in zakrilci špranja, skozi katero se izenačuje tlak in nastane zračni tok s spodnje na zgornjo površino, kar stabilizira mejno plast na zgornji površini

zakrílce -a s premična ploskev na zadnjem robu krila, ki z odklonom poveča vzgon in upor letala

zakríti artileríjski cílj -ega -ega -a m artilerijski cilj znotraj tirnice projektila, ki je z naravnimi ali umetnimi objekti tako zavarovan, da ga ni mogoče zadeti

zakrívljenost profíla -i -- ž zakrivljenost skeletnice profila krila

zalèt -éta m prvi del vzleta, ko letalo vozi po tleh

zapórni ôgenj -ega ôgnja m linijski opazovani ogenj, ki se uporablja za preprečevanje premika nasprotnikovih enot

zaprtí poligónski vlák -ega -ega -a m poligonski vlak, ki se začneja in konča na isti znani točki

zasílni pristánek -ega -nka m pristanek letala zaradi okvare, ki ne dopušča nadaljevanja leta

zastávnica -e ž v Jugoslovanski ljudski armadi podčastniški čin, za stopnjo višji od višjega vodnika I. razreda, ali nosilka tega čina

zastávník -a m v Jugoslovanski ljudski armadi podčastniški čin, za stopnjo višji od višjega vodnika I. razreda, ali nosilec tega čina

zastòj oróžja -ôja -- m napaka, ki povzroči prenehanje delovanja orožja in s tem njegovo neuporabnost

zaščíta síl -e -- ž dejavnosti za zmanjšanje ranljivosti moštva, opreme, objektov in delovanj pred različnimi grožnjami

zaščítni pokrôvček vžígálnika -ega -čka -- m pokrovček na vrhu vžigalnika, ki omogoča njegovo aktiviranje z manjšim časovnim zamikom

zavájanje -a s informacijsko delovanje, ki obsega manipulacije, zvijače in ponarejanje podatkov, da bi se doseglo presenečenje, zagotovila varnost in zaščitile lastne sile, izboljšale poveljnikove možnosti svobode delovanja, zmanjšale izgube, poraba časa in virov

zavarováni vžígálnik -ega -a m vžigalnik z varovalom, ki pri normalnem ravnanju in transportu onemogoča aktiviranje

zavíhek kríla -hka -- m navzgor zavihano krajišče krila, s katerim se izboljšajo sposobnosti letala

zavirálnó padálo -ega -a s padalo, nameščeno v zadnjem delu trupa, ki ga pilot aktivira pri pristanku po dotiku s tlemi, da skrajša dolžino vožnje

závod oboroženih sil -óda -- -- m zavod, organiziran za izvajanje vojaškega izobraževanja, usposabljanja in za opravljanje drugih nebojnih vojaških nalog

zavòj letála -ôja -- m gibanje letala po krožnici pri spreminjanju smeri

zažigálna granáta -e -e ž granata srednjega in velikega kalibra za netenje požara

zažigálna mína -e -e ž mina za minomete in tromblone, pri katerih je srajčka napolnjena z vnetljivim ali belim fosforjem

zažigálna rôčna bómba -e -e -e ž ročna bomba, navadno polnjena z belim fosforjem, ki se v stiku z zrakom vname

zažigální projektíl -ega -a m projektil strelnega ali artilerijskega orožja srednjega in velikega kalibra za netenje požara na daljavo

zažigálno strelívo -ega -a s strelivo s projektili, napolnjenimi z zažigalno snovjo (termit, magnezij, beli fosfor, napalm)

zdárs -a m razlika med geometrijskim in dejanskim korakom propelerja

zdrúžena táktična enôta -e -e -e ž vojaška enota, ki vključuje več taktičnih enot

zdrúženi nabòj -ega -ôja m naboj, pri katerem so vsi elementi trajno povezani v celoto

zdrúženo povêljestvo zvrstí -ega -a -- s v nekaterih oboroženih silah → generálštáb

zgoreválna kómora -e -e ž → zgoreválnik

zgoreválnik -a m del reakcijskega motorja, v katerega se vbrizga gorivo, ki se nato pomeša s stisnjenim zrakom in zgori **S:** zgoreválna kómora

zgórnja laféta -e -e ž del lafete artilerijskega orožja, na katerega so pritrjeni cev in podcevske, deli mehanizma za usmerjanje cevi, namerilne naprave in drugi pomožni deli

zgórnji vžigálnik -ega -a m vžigalnik, ki je glede na smer letenja nameščen v sprednji del projektila

zložljívo krílo -ega -a s krilo, ki se preklopi navzgor, da se zmanjša njegova razpetina in s tem potrební prostor v hangarju ali na letalonosilki

zmáj -a m enostavno grajen letalnik, težji od zraka in brez pogona, ki se krmari s premikanjem masnega središča

zmogljívnost enôte -i -- ž kadrovska sestava, oborožitev in oprema enote, usposobljenost in kvaliteta načrtov delovanj

zmogljívnost oróžja -i -- ž taktično-tehnične lastnosti orožja

znána tóčka -e -e ž reper, cilj ali drug objekt na zemljišču z znanimi koordinatami, po katerem se določajo cilji v njegovi bližini

zoževánje kríla -a -- s razmerje med globino krila v krajišču in globino v simetrijski ravnini

zračna blazína -e -e ž ograjen prostor pod vozilom, v katerem je nadtlak, ki dvigne vozilo in omogoča njegovo premikanje

zračna obrámba -e -e ž zbir ukrepov, postopkov in dejavnosti za preprečevanje in zmanjševanje učinka bojnega delovanja sovražnika iz zračnega prostora

zračna pót -e potí ž predpisana dovoljena pot letala v nadzorovanem zračnem prostoru, široka 10 morskih milj, ki povezuje navigacijske radijske svetilnike

zračna puška -e -e ž športna puška s komoro ali posodo za stisnjeni zrak, bombico s CO₂, ki se sprosti ob pritisku na sprožilec in pošlje projektil po cevi, namenjena za streljanje v tarčo ali lov na majhne živali

zračni desánt -ega -a m napad in zasedba sovražnikovega ozemlja iz zraka, ko letala odvržejo padalske enote in njihovo potrebno opremo

zračni réper -ega -ja m mesto srednje eksplozije, dobljene s tempirnimi projektili, določeno z laserskim daljinomerom, opazovalnim radarjem ali z dvostranskim opazovanjem

zračni tlák -ega -a m tlak v ozračju glede na trenutne vremenske razmere **S:** atmosfêrski tlák

zračni tók -ega -a m tok zraka ob telesu ali skozi kanal

zračnodesántna enôta -e -e ž pehotna enota, ki opravlja zračne desante, navadno z vrvmi iz helikopterjev, s padali iz letal **ang.:** Air Assault Units

zračnoprevózna enôta -e -e ž pehotna enota, ki za transport uporablja taktična transportna letala in transportne helikopterje, njeni pripadniki so pogosto usposobljeni tudi za padalske skoke **S:** letálskodesántna enôta **ang.:** Airborne units

zračnopristajálna enôta -e -e ž vojaška enota, ki pristane na letališču, ko so ga že zavzele padalske enote in jim nudi podporo do prihoda glavnine sil **ang.:** Air Landing Units

zrakoplòv -óva m letalnik, lažji od zraka, z lastnim pogonom, ki se lahko krmari in ima ogrodje, da obdrži stalno obliko

zunánja balístika -e -e ž veja balistike, ki proučuje let projektila na tirnici od ustja cevi do zadetka v cilj in splošne zakone, ki vplivajo na projektil v letu

zunánji urèz -ega -éza m določanje koordinat iskane točke z merjenjem z dveh znanih točk

zunánji vžigálnik -ega -a m vžigalnik, nameščen na zunanem delu projektila, bombe ali drugega minske-eksplozivnega sredstva

zvézdasti motór -ega -ja m letalski batni motor, ki ima radialno nameščene cilindre okoli skupne kolenčaste gredi

zvíjte kráka -a -- s zmanjševanje kota koraka z oddaljenostjo od osi propelerja

zvóčna hitróst -e -i ž hitrost, s katero se širi zvok skozi zrak, odvisna od temperature

zvrst oborožênih síl -í -- -- ž → vèja oborožênih síl

zvít -a m nenamerna ali namerna akrobacija, pri kateri masno središče letala pada po vijačnici z navpično osjo in ima krilo nadkritični vpadni kot, vzdolžna os letala pa je zelo strma **S:** vríj

žágasti sprédnji rób kríla -ega -ega -a -- m turbulator na sprednjem robu krila v obliki žaginega zoba, ki zaradi razlike tlakov povzroči vrtinec na zgornji površini in tako prepreči tok zraka v smeri krajišča

žíčno vódeni projektíl -- -ega -a m projektil, ki se usmerja proti cilju z žico

žirokómpas -a m kardansko obešen žiroskop, ki obdrži lego v prostoru pri spreminjanju smeri in kaže novo smer letala

žiroskòp -ópa m hitro se vrteča kardansko vpeta vrtavka, ki zaradi precesije kljub premikanju letala obdrži svoj prvotni položaj

žlebastocévni tòp -ega tópa m top z izžlebljeno cevjo, ki z rotacijo projektila zagotavlja natančnejše zadetke in večji doseg **S:** risani tòp

žlīca -e ž → varoválnī vzvòd ròčne bómbe